DRŽAVNO TOŽILSTVO v LJUBLJANI
28. III. 1936

Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVII. Št. 74

Ljubljana, sobota 28. marca 1936

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 3. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Finančni zakon v senatu spremenjen

Z večino glasov je senat sprejel spremembe v finančnem zakonu, ki pride zaradi tega še enkrat pred narodno skupščino

Beograd, 27. marca. p. Za današnjo sejo senata je vladalo izredno veliko zanimanje v vseh političnih in parlamentarnih krogih. Ker je bila sinoči zaključena razprava o vseh oddelkih proračuna je za današnjo sejo ostala le še razprava o finančnem zakonu ter definitivno glasovanje o proračunu. Vprašanje o odnosu sil med klubom senatorjev JNS in novo formiranim delovnim klubom je bilo predmet mnogobrojnih komentarjev in kombinacij. Kakor znano se je klub senatorjev JNS postavil na stališče, da glasuje za poročilo večine finančnega odbora senata, ki je predlagal spremembe pri 12 točkah v finančnem zakonu. Delovni klub senata pa je sklenil glasovati za predlagani finančni zakon v obliki, kakor ga je sprejela narodna skupščina.

O razmerju sil je vladala negotovost do zadnjega trenutka in se je zato z največjo napetostjo pričakovalo prvo glasovanje, do katerega je prišlo pri § 35 finančnega zakona. Pri današnji debati sta se oglasila k besedi le dva govornika, predsednik vlade in senator dr. Albert Kramer. V presledku med njunima govoroma pa je dal osebna pojasnila še senator Jovo Banjanin. Po govoru dr. Stojadinovića in dr. Alberta Kramerja je senat takoj prešel na glasovanje.

Na galerijah senata je bilo zbranih zelo mnogo narodnih poslancev in tudi med ostalim občinstvom se je opazilo prav posebno zanimanje za današnjo sejo senata. Novinarska loža je bila popolnoma polna, tako da ni bilo niti najmanjšega prostega mesta.

Oba današnja glavna govornika predsednika vlade dr. Stojadinovića in senatorja dr. Kramerja, so poslušali vsi prisotni z napetim zanimanjem. Pri glasovanju so bili z večino glasov sprejeti spreminjevalni predlogi finančnega odbora. Ko je predsedujoči objavljal rezultate glasovanja, je v dvorani vladal popoln mir. Za poročilo večine senatnega finančnega odbora so glasovali med drugimi: dr. Albert Kramer, dr. Grga Andjelinović, Jovo Banjanin, dr. Bogdan Gavrilović, dr. Uroš Desnica, Miljutin Dragović, Radoslav Djurić, Jeremija Živanović, dr. Peter Zec, don Frane Ivanišević, Toma Jalžabetić, dr. Milan Marjanović, dr. Drago Marušić, dr. Uroš Krulj, dr. Josip Nemec, dr. Miroslav Ploj, Ivan Pucelj, Daka Popović, Kosta Timotijević, dr. Dinko Trinajstić, Ivan Hribar, Atanasije Šola in drugi.

Za poročilo manjšine finančnega odbora, to je za nespremenjeno odobritev finančnega zakona so glasovali vsi trije ministri, ki so senatorji, ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović, trgovinski minister dr. Milan Vrbanić in notranji minister dr. Anton Korošec. Od slovenskih senatorjev je za poročilo manjšine glasoval tudi dr. Gustav Gregorin.

Govor predsednika vlade

Kritika o govoru senatorja Banjanina — Zaščita skupščinskega predsednika Čirića — Argumenti proti spremembam finančnega zakona

Pred pričetkom seje je predsednik dr. Pomašić prosil še narodne poslance glede na to, da se bo danes vršilo v senatu ponovno glasovanje z vstajanjem in sedenjem o proračunu in finančnem zakonu, da bi, dasi so v senatu vselej dragi gostje, kakor so tudi senatorji v dvorani Narodne skupščine dobro došli, danes izjemoma zapustili dvorano in zavzeli mesta na galerijah, da bi se mogel točno ugotoviti rezultata glasovanje.

Po odobritvi zapisnika je predsed. med tekočimi zadevami sporočil, da so senatorji Ivan Hribar in tovariši vložili zakonski načrt o osebnih imenih. Za proučitev tega zakonskega načrta bo na prihodnji seji senata izvoljen poseben odbor.

Senat je končno prešel na dnevni red, to je na podrobno razpravo o finančnem zakonu. Debato je otvoril predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, ki je v enournem govoru podal stališče vlade. Med drugim je izvajal:

Odgovor na izvajanja senatorja Banjanina

Ko smo pred koncem proračunske razprave, sem kot predsednik vlade dolžan, da odgovorim na posamezne očitke, v kolikor tega že nisem storil v svojem prejšnjem govoru. Posebno pa bi hotel danes pojasniti, gg. v čem se razlikuje naziranje kraljevske vlade in onega dela senata, ki podpira politiko vlade, od nazorov in stališč tistega dela senata, ki je svoje mnenje pojasnil z naziranjem finančnega odbora. To naziranje je najbolj obširno opisal naš spoštovani tovariš Banjanin.

Njegov govor je bil precej oster in se je ponekod dotikal meje, kjer prehaja kritika v žalitev. Kot zunanji minister oznanjam idejo miru med narodi. Kot ministrski predsednik zagovarjam mir in pomiritev v državi. Tudi osebno sem za mir in zato ne želim, da bi zašel z Banjaninom v oseben spor. Upoštevati moramo, da je g. Banjaninu poleg vsega ugleda, ki ga uživa v političnem življenju, naložila visoka oporoka visoko dolžnost in da bi mogla usoda nekega dne hoteti, da jo tudi izvršuje. Gre za moža, ki ga je blagopokojni kralj v svoji oporoki določil za zamenika kraljevega namestnika. Če pa bi torej senator Banjanin ravnal tako, kakor je pokazal s svojima dvema govoroma in prišel v nasprotje z vso javnostjo, z vsemi voditelji, šefi in podvoditelji, vseh bivših, sedanjih in bodočih strank, tedaj se bojim, da bi, če bi ga usoda poklicala na njegovo visoko mesto, zašel v neprijeten položaj. V enakem neprijetnem položaju bi bili vsi ti voditelji bivših in sedanjih strank, kakor gg. Davidović, dr. Spaho, dr. Korošec, Maček, Vilker in Krizman, da o svoji malenkosti sploh ne govorim. Naglasiti želim, da to mesto, ki ne nalaga samo časti, temveč tudi gotove dolžnosti v smislu in duhu ustave, morda ne bi moglo ostati na potrebni višini. Gospod Banjanin bi moral upoštevati, da so položaji, za katere pravi Francoz »noblesse oblige«. Ni mi do tega, da bi delal senatorju Banjaninu kakršnekoli očitke. Starejši je od mene. Zelo ga spoštujem, vendar smatram za potrebno, da poudarim, kako bi po mojem mnenju kdorkoli na tem mestu moral vršiti svojo funkcijo.

G. senator Banjanin je posebno poudarjal avtoriteto države, avtoriteto oblasti in avtoriteta zakonov, da se ta avtoriteta in ugled ne spoštujeta, da je avtoriteta padla in da so jo uničili. Toda smo ohranili avtoriteto državne oblasti, avtoriteto tega doma, avtoriteto državnih organov, če se ugledni predsednik tega doma, če se gg. senatorji s takimi besedami izražajo o kraljevski vladi in o posameznih ministrih, kakršne so rabili nekateri gg. senatorji? Če hočemo varovati svoj ugled in avtoriteto, tedaj mislim, da je treba spoštovati ugled in avtoriteto tistih, ki se nahajajo na visokih mestih naše države. S tem bomo varovali tudi ugled nas samih.

Tu v tem domu, kjer bi se moralo v resnici razvijati tovarištvo in prijateljstvo, smo slišali celo besede, ki so žalile ne samo narodno skupščino in poslance, temveč tudi njenega predsednika Čirića. Ne spominjam se primera parlamentarne zgodovine, da bi se bil član enega doma izrazil tako grdo o predsedniku drugega doma, kakor je padla tu beseda o predsedniku narodne skupščine Čiriću.

To kar sem povedal, sem storil zato, da s tem izjavim, da ne želim slediti po tej poti. Mislim, da bi kot predsednik kraljevske vlade grešil, če bi zašel v polemiko in kritično razpravo z visoko spoštovanim tovarišem Banjaninom. Kritika pa, kakršno smo slišali v tem senatu, bi mogla morebiti odvesti ta visoki dom na napačno pot.

Posestva ob meji

Nato je predsednik vlade obravnaval sklepe senatnega finančnega odbora glede sprememb nekaterih točk v finančnem zakonu. Izvajal je med drugim:

Prvi očitek se nanaša na točko 1 § 35 finančnega zakona. Tu je zapisano, da si tuji državljani ne morejo prilastiti nepričnin brez predhodnega dovoljenja ministrstva vojske in mornarice in notranjega ministra, če gre za nabavo in pridobitev lastninskih pravic na ozemlju, ki se razteza ob državni meji ali morski obali 50 km globoko. Ta določba ni nova. Že 20 let spremlja vse naše finančne zakone in naj v prvi vrsti služi visokim državnim in nacionalnim interesom. Nihče ni mislil prepovedati Jugoslovenom, tudi če so tuji državljani, da kupujejo posestva v naši državi. Šlo je samo za tuje državljane, da kot taki ne morejo kupiti posestev brez predhodnega dovoljenja naših dveh ministrov. Čeprav smo to pojasnili in čeprav kakor vidite, ne gre za Jugoslovene, pa je finančni odbor vendarle vztrajal na tem, naj bi se ta določba ne sprejela in zaradi te opombe proračun vrnil narodni skupščini, da o njej vnovič razpravlja. Ne morem si misliti, da je med vami kdorkoli, ki bi hotel glasovati, naj se ta prva točka § 35 odbije kljub vsem pojasnilom, ki smo jih dali.

Premeščanje sodnikov

V. čl. 35 je še druga pripomba k točki 3, kjer se bere, »da more minister pravde postavljati in premeščati sodnike«. Na vprašanje, kaj se je s to točko mislilo, je pravosodni minister jasno odgovoril, da so sodišča v vardarski banovini, kjer ni zadosti sodnikov in se ne more sestati sodni kolegij, ker finančni minister ne dovoli novih mest ne novih imenovanj. To pomeni, da če ima pravosodni minister preveč sodnikov v enem kraju, da sme odvišne sodnike premestiti v vardarsko banovino, kjer jih ni dovolj. Mnogi gg. senatorji so se bali, da se to premeščanje ne bo vodilo tudi po 3. septembru t. l., ko sodniki dobijo stalnost. Mi smo izjavili v finančnem odboru senata in to ponavljamo tu v plenumu, da vlada ni mislila pogaziti ustavno določbo, temveč da gre samo za premestitve, ki se lahko vrše do 3. septembra. Vzlic temu je ta pripomba ostala in naših pojasnil niso hoteli gospodje sprejeti. Mislim, da se glede te točke senat ne more strinjati s finančnim odborom.

Državna tiskarna

V čl. 43. se pooblašča minister prosvete, da po odobritvi ministrskega sveta izda uredbo z zakonsko močjo o ureditvi državne tiskarne. Nekateri gg. senatorji so hoteli, da se to zgodi s soglasjem finančnih odborov narodnega predstavništva. Kraljevska vlada z zadovoljstvom izjavlja, da bo rada sodelovala na tem, da izda uredbo s soglasjem finančnih odborov senata in narodne skupščine. To ne more biti razlog, ki bi nas delil, in kraljevska vlada bo zmerom želela deliti svojo odgovornost z vami. Danes ponavljam, da je vlada pripravljena izdati to uredbo sporazumno z obema finančnima odboroma narodne skupščine in senata. Zatorej tudi ta pripomba ni upravičena.

Komasacija občin

Naslednja pripomba je v čl. 50. točka 4. Tam se bere, da se notranji minister pooblašča, da more izjemno od čl. 6 zakona o občinah v roku 6 mesecev z uredbo izvesti nove komasacije občin. To spajanje in razdeljevanje občin se že vrši po istem zakonu in po istem čl. 138. Tu ne gre za kakšno novost, ki bi še ne obstajala, nego gre samo za to, da potrebuje kraljevska vlada še nekaj časa, da bo mogla izvršiti novo razdelitev občin. Gre za nekatere nemogoče stvari, ki danes obstoje v posameznih občinah. Vlada je mislila, da bo ustregla potrebam prebivalstva, da se izvrši, kar ljudstvo želi. To se tiče popravkov v raznih krajih, kjer so se s temi razmejitvami storile velike krivice. Prišli smo v nemogoč položaj v posameznih občinah, morda prav tam, odkoder prihaja največji protest proti temu členu, a to je s strani našega tovariša dr. Kramerja. A baš zaradi primerov iz dravske banovine je treba omogočiti novo razmejitev. Pod prejšnjimi vladami se je izvršila komasacija občin v vardarski banovini v 75 primerih, v moravski v 6, v vrbaski v 5, a pomislite, v dravski banovini je bilo 353 primerov! 353 primerov razdelitve in preureditve se je izvršilo v dravski banovini.

Senator Pucelj: Zakaj ne poveste, da je obstajala potreba?

Notranji minister dr. Korošec: To je strankarska politična potreba.

Senator Pucelj: Občina z 260 ljudmi! Ali veste to, g. Korošec?

Senator dr. Andjelinović: Zdaj je demokratski režim, naj narod sam odloči.

Dr. Korošec: Nemogoče, ko odbor ne pusti.

Predsednik dr. Stojadinović: Gospodje, vidite, če imate takšen primer, da se je v eni banovini izvršilo toliko razdelitev, v drugi banovini pa le nekoliko, po pet ali šest primerov, mora kraljevska vlada vpoštevati, kar je bilo prej in kaj je potrebno in v interesu prebivalstva.

Gospodje! Zdi se mi, da ta opozicija, ki se je pokazala tu v finančnem odboru, s strani g. dr. Kramerja in od našega tovariša g. Puclja, da tu obstoji čisto politično ozadje, (Pucelj: »To ni res«) da gre tu samo za politične interese.

Rok za občinske volitve

Nadaljnja pripomba je v čl 51. točka 10, kjer se bere, da se bodo prihodnje redne obč. volitve vršile ne v roku 2 mesecev, temveč v roku 6 mesecev po razpustu občinskih odborov. Mi bomo imeli v roku 6 mesecev redne občinske volitve in vlada ne misli, da je modro in smotreno, da se v enem letu dvakrat po vrsti vrše občinske volitve. Lahko vam rečem, da se to tiče, kakor smo poučeni, v glavnem savske banovine, torej pokrajine, kjer nikaki posebni politični strankarski računi ne morejo voditi vlade pri razpisu teh volitev.

Občinski nameščenci

Naslednja pripomba je pri istem čl. 51 točka 12, kjer stoji, da se občinski nameščenec mora odstraniti, če iz važnih državnih interesov to zahteva pristojna oblast. Važnim državnim interesom v občinski službi je treba posvetiti pozornost in tisti, ki ne vpoštevajo najvažnejših nacionalnih in državnih interesov, se morajo odstraniti. Mi ne moremo tega izvršiti, če nimamo takšnega pooblastila. V tej državi nihče ne uživa stalnosti: ne ministri, ne drugi državni funkcionarji, samo nekateri občinski nameščenci! Vlada danes ne more zaščititi državnih in nacionalnih interesov, če jih kateri teh nameščencev prekrši. Mi smo dali pojasnilo temu zakonskemu pooblastilu in smo povedali, kateri državni interesi so mišljeni. Toda ko smo želeli braniti državne interese, večina finančnega odbora ne da tega pooblastila! Pušča nas brez moči nasproti ljudem, ki so se pregrešili zoper najvišje državne interese!

Kmetijske zbornice

Osma pripomba govori o ustanavljanju kmetijsko zbornic. Ideja kmetijskih zbornic je splošna potreba in želja in jo je izredno toplo pozdravil sam finančni odbor. Večina finančnega odbora misli, da je to zelo dobra in koristna namera, toda ona se ne strinja z določitvijo: kdaj in kako naj se ustanove kmetijske zbornice, to je treba prepustiti posameznim banovinam. V pooblastilu pa ne stoji, »kako«, nego samo »kdaj«. Kako se bodo sestavile te gospodarske zbornice, ni stvar posameznih banovin, temveč pravosodnega ministrstva in ministrskega sveta. Mi smo rekli samo, da se bodo te zbornice ustanovile le po sklepu bana in po zaslišanju banskega sveta. Gre samo za »kdaj« in ne za »kako«. Na osnovi te zmote nam finančni odbor dela pripombe in pravi: Zaradi »kako« tega pooblastila ne dam!

Ženska bolnica v Ljubljani

Točka 8 čl. 92 finančnega zakona je posebno zanimiva. Mislim, da vas bo najbolj zanimala. Glasi se takole: Državna bolnišnica za ženske bolezni v Ljubljani se prideli kot oddelek splošni državni bolnišnici v Ljubljani. Gospodje, ali bo bolnišnica za ženske bolezni prideljena oddelku splošne državne bolnišnice v Ljubljani ali ne, je »veliko državno vprašanje«. Zato se ves ta proračun od 10 milijard ima vrniti narodni skupščini, da bo ponovno razpravljala o njem. Zdi se, da so neki slovenski senatorji posebno nastopili zoper te določbe. Podvomil sem tu celo o kolegi dr. Korošcu. Mislil sem, da gre morda za neko novo obračunavanje z dr. Kramerjem ali katerim drugim iz Slovenije. Pogosto se je tako mislilo in zato sem pogosto bil tudi jaz v takšni zmoti in sem si dejal: Glej, spet slovensko obračunavanje! Poinformiral sem se o stvari in reči vam smem, da nima minister notranjih zadev dr. Korošec absolutno nobene zveze s tem spajanjem bolnišnic v Ljubljani. Prečital sem ta akt in glejte, kako je do tega paragrafa prišlo:

Tedanji ban dr. Marušič, ki je tu prisoten, je izdal sklep, da se bolnišnica za ženske bolezni združi s splošno državno bolnišnico v Ljubljani. Ko je bil dr. Marušič ban dravske banovine, je izdal ta sklep popolnoma v duhu zakona. Po zakonu o bolnišnicah mora vsaka državna bolnišnica imeti tudi oddelek za ženske bolezni. Toda minister za socialno politiko dr. Novak je rekel: Ne! Ne! To je vse res in lepo in to bi se moralo izvršiti, vse to je v redu in po zakonu — toda se ne more izvesti brez nove zakonske določbe. Vse to je bilo leta 1934, torej prej, kakor je prišla vlada dr. Stojadinovića.

Moja vlada je našla te spise, ki so tako zelo narasli in je videla sklep bana Marušiča in videla sklep sanitetnega sveta. Prepričana je bila, da bo ustregla našemu tovarišu iz opozicije dr. Marušiču če to zadevo uredi. In zaradi ženske bolnišnice, naj se ves proračun vrne narodni skupščini in naj bo ves državni proračun ogrožen!

Politični zakoni

Pri točki 3 čl. 97 se nam je postavil rok za sprejetje političnih zakonov. Kar se volitev tiče, izkazujete vladi popolno zaupanje' da določi dan za te volitve, toda zakon o zborovanjih in zakon o tisku, o tem pravite, da se moramo podvizati, ker v šestih mesecih vam moramo že dati več svobode. Toda gospodje, mi smo ta zakon o tisku in zakon o zborovanjih in društvih podedovali. To so vaši zakoni, to so zakoni vlade v kateri je sedel dr. Andjelinović, v kateri je sedel dr Kramer, v kateri je sedel g. Pucelj (medklic: Tudi Korošec).

Minister dr. Korošec: Jaz jih vsaj lojalno vršim, a vi ne.

Dr. Stojadinović: Vi nam v svoji interpelaciji neprestano očitate, da je v časopisju dovoljeno pisati o vsem, kar je svetega v državi, da je dovoljeno izpodkopavati avtoriteto, rušiti državno oblast in majati zakone. Po drugi strani pa pravite v finančnem odboru: Majhna je ta svoboda, potrebujemo še več svobode! Bojim se, da bi največ trpeli tisti, ki pripadajo stranki JNS in klubu JNS, če bi dovolili še več svobode. Lahko izjavim, da so bila moja navodila glede nadzorstva nad časopisjem taka, da je treba napram vladam, zlasti pa napram vladam po l. 1931. imeti nujne ozire zaradi splošnih interesov, ne pa zaradi interesov te ali one stranke.

Kraljevska vlada, ko že govorimo o političnih zakonih, ne more sprejeti nobene omejitve te vrste. (Senator Banjanin se smeje). Meni je drago, ko vidim, g. Banjanin, da se smejete.

Senator Banjanin: Saj se tudi vi smejete!

Dr. Stojadinović:

Toda moj smeh ni redek, pri Vas pa je smeh zelo redka stvar. Upam, da bo to znamenje boljših časov in boljšega razmerja med senatom in vlado.

Imovina bivših političnih strank

Nadajnji očitek je naperjen proti § 100: »Ministrski svet se pooblašča, da sme na predlog pravosodnega ministra izvzetood zakonskih določb izdati sklep o tem, kako naj se definitivno likvidirajo arhivi in lastnine bivših političnih strank«. Verujte, da sem bil prepričan, da bo senat to pooblastilo pozdravil. Mislil sem, da boste vi, ki nas obtožujete, da smo obnovili stare stranke, z nami istih misli glede likvidacije starih strank in da končamo delo, ki ste ga vi začeli.

Vložil sem velike napore in s podporo spoštovanega dr. Korošca in dr. Spahe smo vstvarili veliko politično stranko. Vi, ki ste nekoliko ostreje nastopili proti mojim tovarišem v vladi, morda ostreje proti njim, kakor proti meni, pomislite, kaj bi bilo, da sta dr. Korošec in dr. Spaho na drugi strani barjere. Hoteli smo likvidirati premoženje starih strank. Nobena politična stranka nima premoženja, razen bivše radikalne stranke, in sicer hotel! »Pariz« na Terazijah. Zahtevali smo pooblastilo, da to stranko likvidiramo. Razmišljali smo o tem, kako naj se to premoženje izroči ljudstvu ali pa državi ali komu drugemu, ali pa JRZ. Zahtevali smo pooblastilo za rešitev tega vprašanja, zavedajoč se odgovornosti, ki jo imamo napram stranki, napram državi in napram vsemu ljudstvu. Hoteli smo, naj bi bilo to, kar bomo storili pravično, pravilno in dobro.

Vi pa, ki ste proti starim strankam, nam ne dovolite, da likvidiramo premoženje starih strank. Vi veste, v kakšnem položaju je sedaj JRZ. Ona je samo najemnik v hotelu »Pariz«, najemnik bivše radikalne stranke, premoženje bivše radikalne stranke pa opravljajo uprava beograjskega mesta in dva varuha. Vi nočete dovoliti, da ukinemo to stanje, ki ga je treba likvidirati. Razlog vašega ravnanja mi ni jasen.

Senator dr. Andjelinović: Saj vam ni treba biti tam najemnik. Lahko greste tudi v kako drugo poslopje. N. pr. v »Devanho« (hišo g. Uzunovića), kjer lahko vzamete v najem vse prvo nadstropje.

Minister dr. Korošec: Tam ni več mesta, zavzeli ste ga vi. Dr. Stojadinović- Gospodje, to je navada. Mi iz JRZ smo se navadili na hotel »Pariz«. Gospodje iz JNS so se navadili na »Devanho«. Vsak ima svoj okus. Mi vas v »Devanhi« ne nadlegujemo. Pravite, naj bi se to vprašanje uredilo pred sodiščem in govorite o spoštovanju zasebne lastnine. Kdo pa posega v zasebno lastnino? To se je zgodilo pred prihodom naše vlade. Posvetoval sem se s pravniki in ti so mi izjavili, da ni zakonske osnove, da bi sodišča razpravljala o sporu in da bi ta stvar prišla pred sodišče. Če obstoji sodna pot, jo kraljevska valda z zadovoljstvom sprejme. Zaradi tega ne bom delal vprašanja. Če je samo to tisto, kar nas loči, potem ste lahko prepričani, da kraljevska vlada tega pooblastila ne bo nikoli izvajala.

Senat in vlada

Odgovoril sem od točke do točke, na vse očitke finančnega odbora. Dokazal sem, da nobena teh točk ne prenese objektivne kritike, in da ni niti ene točke, ki bi nas mogla prepričati, da gre tu za državne in nacionalne interese, za višje drterese našega ljudstva ali za vprašanje državnega in narodnega edinstva. Pač pa so v razpravi drobne zadevice, neznatne stvari, proti katerim nastopate z očitki in zaradi katerih predlagate,naj bi se ves proračun vrnil narodni skupščini. Če pa vaši očitki niso objektivni, če ne prenesejo kritike, je mogoče samo to, da je po sredi kaka druga želja. Bojim se, da gre pri vas, ki ste pri vsakem koraku branitelji ustave, za kritiko, ki ni v duhu ustave. V ustavi je določba, ki je zanjo zelo značilna, in sicer § 1, ki pravi, da je kraljevina Jugoslavija dedna in ustavna monarhija. Nikar ne ustvarjajte s svojim ravnanjem, s svojimi govori in izjavami iz ustavne monarhije parlamentarne monarhije. Ne govorite, gospodje o zaupanju ali nezaupanju kraljevski vladi, ne stavljajte tega vprašanja, ker bi vas, ustavne branitelje, dovedlo v očitno nasprotje s samo ustavo.

Nikjer drugod vlade ne padajo po pravilih parlamentarizma pred senatom. Redki so vzroki in posebni in izjemni razlogi, ki zahtevajo padec vlade v senatu. Po pravilih parlamentarnih držav zadošča zaupanje krone in spodnje zbornice. Če boste ravnali tako, se bojim, da boste sami kršili načela ustavnosti in da boste sami največ grešili s tem, da vrnete budžet ne glede na zaupnico narodne skupščine. To je veliko in sporno vprašanje, ali sme senat vrniti proračun. To je veliko vprašanje. Slišali ste mnenje našega tovariša Simonovića. Slišali in čitali ste tudi mnenja vseuč[illegible]ih profesorjev, ki niso s proraču-

nom ali z vlado ali s senatom ali z JRZ v nobeni zvezi. Po naziranju vseučiliških profesorjev senat nima pravice vrniti proračuna narodni skupščini. O sporu med senatom in skupščino ni mogoče reševati. Če pa ni rešitve, tedaj je treba ta spor preprečiti.

Tu se dela razdor med skupščino in senatom. Ne jamčim, kakšno stališče bo v tem sporu zavzela skupščina. Kot predsednik kraljevske vlade izjavljam tole: Trikrat si bom premislil, preden bom kot predsednik kraljevske vlade predlagal skupščini, da naj sprejme diktat senata in naj pred njim klone.

Glede nadaljnje usode tega proračuna in o nadaljnjem načinu njegove izvedbe ne moremo dati nobenega jamstva. Ozračje je težko ne le zaradi atentata, težko je tudi zaradi govorov, ki ste jih slišali tu v senatu o predsedniku narodne skupščine in tudi o skupščini sami. Bojim se, da skupščina ne bo hotela odgovoriti. Bojim se, da bo država zašla v hud položaj, če izbruhne spor med obema zakonodajnima domoma, ki sta dva velika činitelja v državi. Zato mislim, da ni modro in oportuno, če senat vrne proračun skupščini in ga spravi v negotovost.

Zaključni apel

Svoja izvajanja, ki so jih vsi navzoči poslušali z veliko pozornostjo, je predsednik vlade dr. Stojadinović zaključil z apelom na senat, naj se zaveda svoje odgovornosti in naj pomisli, kaj nastane, ako proračun ne bo pravočasno uveljavljen. Senat naj tudi pomisli, da je nova in mlada ustanova, ki se še ni vkoreninila. Proti senatu je vsa združena opozicija, sedaj pa naj bi senat postavil v fronto proti sebi še vlado, JRZ in vso narodno skupščino? Vlada in JRZ želita ohraniti ugled senata in senat sam popularizirati. Senat naj ne ovira tega dela in naj ne krene na napačno pot.

Govor predsednika vlade je bil sprejet z dolgotrajnim odobravanjem dela senata.

Govor dr. Kramerja

Odgovor na izvajanja predsednika vlade — Utemeljevanje sprememb v finančnem zakonu

Po govoru ministrskega predsednika je prosil za besedo zaradi osebnih pojasnil senator g. Jovo Banjanin, ki je na kratko odgovoril na nekatere izjave predsednika vlade osebnega značaja.

Nato je dobil besedo bivši minister in senator dr. Albert Kramer, ki je rekel:

Takoj v začetku svojega govora moram izraziti svoje mnenje, da g. predsednik vlade ni napravil srečnega uvoda v našo zaključno diskusijo s svojim obračunavanjem z našim prijateljem in tovarišem g. Jovanom Banjaninom. Naš tovariš pred nami ni razvijal prav nobenih političnih ali strankarskih računov, niti ni vodil borbe za kakršnekoli strankarske interese, marveč je govoril pred nami kot branitelj in zastopnik velike jugoslovenske ideologije.

Na drugi strani moram ugotoviti, da v tem domu ni bilo nikakih napadov na predsednika narodne skupščine kot takega, še manj pa na Narodno skupščino. Mi vemo, kaj je naša dolžnost napram drugemu zakonodajnemu telesu in znamo najti mero potrebnega medsebojnega spoštovanja in medsebojne obzirnosti. Mogel pa bi navesti napade s poluradne strani baš na to narodno skupščino, katero se je še nedavno nazivalo za zbor desperadov. Mislim pa, da sedaj ni čas za take vrste polemiko, marveč da je treba predvsem odgovoriti na pomisleke, ki jih je g. predsednik vlade naslovil na večino finančnega odbora. G. predsednik vlade smatra, da smo šli na pogrešno pot in dejal je, da smo pred vsem napačno storili, ker smo v svojem poročilu navedli ugotovitve glede načina, kako je ta proračun prišel pred nas. Dalje je trdil, da je proračun prišel pred senat z avtoriteto dveh večin glasov Narodne skupščine. To moram vsekakor nekoliko popraviti. Narodna skupščina šteje po ustavi in na podlagi rezultatov petomajskih volitev 370 narodnih poslancev. Od teh 370 je glasovalo samo 185 poslancev.

Predsednik dr. Stojadinović: Ali je g. dr. Maček z vami?

Banjanin: Ali je morda z vami?

Dr. Stojadinović: Ali je združena opozicija z vami?

Dr. Kramer: G. dr. Maček ne, toda g. Vilder je z vami. Toda pustimo to. Preidimo na posamezne naše predloge.

Posestva ob meji

Predvsem nam g. predsednik očita, da nismo mogli razumeti vsebine člena 35 finančnega zakona, ki govori o prepovedi nakupa nepremičnin s strani tujih državljanov v obmejnem pasu 50 km. Nasprotno v finančnem odboru smo to odredbo baš pozdravili in smo dali svojo pripombo le na njeno juridično stilizacijo. G. minister pravde se gotovo še spominja, da smo ga v finančnem odboru vprašali, ali je ta formulacija izšla iz njegovega ministrstva, in da je on to zanikal. Ker pa je po samem tekstu uredba taka, da ne more doseči svojega cilja ter za gotove pravne posle sploh ničesar ne predvideva, tega nismo mogli tako pustiti, tem manj, ker smo želeli, da zaščitimo naš jugoslovenski element, ki zaradi formalnih nedostatkov ni mogel dobiti našega državljanstva. Baš zaradi tega smo opozorili na pogreško, da te naše ljudi zaščitimo pred morebitnimi nevšečnostmi. Ta določba glede Jugoslovenov je bila v prejšnjih finančnih zakonih vedno vpoštevana in zadnjič menda v finančnem zakonu leta 1925/1926. Spričo vsega tega so naše pripombe in spremembe, ki jih predlagamo, popolnoma upravičene.

Premeščanje sodnikov

G. predsednik vlade je mojster v razlaganju in sem mu že napravil ta poklon. Zelo lepo je poskušal razložiti važnost določb glede sodnikov. Po njegovem mnenju so to samo potrebni pogoji, da se lahko v kraje, kjer ni sodnikov, premeste sodniki iz krajev, kjer jih je preveč. Kje imamo prav za prav preveč sodnikov? Sodna organizacija je vprašanje zakona. Odredbe v tem smislu, kakor so bile predložene od vlade, bi se lahko zlorabljale v strankarsko politične svrhe. Zato je bila naša pravica reči, da takoj takega ne moremo dopustiti.

Državna tiskarna

Člen 43. finančnega zakona se nanaša na državno tiskarno. Sporazumeli smo se s prosvetnim ministrom o tem, da se take stvari ne morejo reševati le s strani vlade same. To je veliko in važno gospodarsko vprašanje in vsi vemo, koliko gospodarskih težav je nastalo zaradi stalne konkurence državnih podjetij, posebno tiskaren, in koliko je bilo nesporazumov v naši tiskarniški obrti zaradi tega. Zato mislimo, da je treba taka vprašanja reševati ne birokratski, marveč s sodelovanjem narodnega predstavništva.

Komasacija občin

Prehajam na velika politična vprašanja. K členu 50. je dal predsednik vlade pojasnilo, ki nas ne more zadovoljiti. On pravi, da je s tem členom v točki 2. dana vladi samo možnost, da popravi pogreške iz preteklosti, ki so bile storjene pri komasaciji občin. G. predsednik vlade je o tem očividno napačno obveščen. Komasacija občin je bila izvršena na podlagi strogih predpisov zakona o občinah iz leta 1932., ki zahteva tako zvane velike občine, ki ne morejo imeti manj kakor 3.000 prebivalcev. Žal je bil ta zakon izvršen samo v dravski in deloma tudi v savski banovini, kjer pa so že poprej obstojale velike občine, dočim v ostalih banovinah ta zakon sploh ni bil izveden. Točno je, da je bilo v dravski banovini prekomasiranih 350 občin, kar pa ni veliko, če se vpošteva, da je bilo pred komasacijo 1.500 občin, od katerih so štele mnoge samo 240 prebivalcev. Komasacija je bila izvršena po zaslišanju predstavnikov naroda, občinskih odborov itd. Če pa bi se bila komasacija izvršila proti volji prebivalstva, potem je dana v členu 138. zakona o občinah možnost, da pride volja naroda do polnega izraza.

Minister dr. Korošec: Odbori morajo dati svoj pristanek, pa ga nočejo dati!

Dr. Kramer: Zelo rad verjamem, da je komasacija občin zelo neprijetna zadeva. Mala mesta in večji trgi, ki predstavljajo v našem kulturnem in nacionalnem, pa tudi gospodarskem in socialnem življenju mala središča, se ne smejo utopiti v svoji okolici ter izgubiti vsako voljo za urbanizem. Baš na podlagi tega pooblastila, ki ga zahteva vlada, pa se stremi za tem, da se pri nas sistematično izvede taka stopitev teh naravnih središč s podeželskimi občinami. Člen 138. zakona o občinah daje vso možnost demokratične ureditve naših občin. Sedanja vlada tudi sama pravi, da je za demokracijo, da hoče vpoštevati voljo naroda in zato mislimo, da notranjemu ministru ni potrebno pooblastilo, po katerem bi lahko po svoji volji izvrševal prekomasacijo, zlasti še, ker se to lahko zlorablja v občinah, kjer drugače ni mogoče doseči novih občinskih volitev.

Občinski nameščenci

Ravno isto velja glede pooblastila, ki daje notranjemu ministru pravico odpuščanja občinskih uradnikov. Občinski uradniki so nameščenci občin, ki jih tudi plačujejo. Njihov položaj je urejen z zakonom in za zlorabe odgovarjajo po disciplinskih predpisih in po kazenskem zakonu. Če bi se kak občinski uradnik pregrešil zoper državne interese, je dovolj zakonskih sredstev, da se ga prisili k redu ali pa odpusti. Zaradi tega predlaga finančni odbor črtanje tega pooblastila.

Kmetijske zbornice

Kar se tiče kmetijskih zbornic je resnica, da je v poročilu večine finančnega odbora tiskovna napaka. Mi nismo bili zaradi tega za to, da se briše drugi del, ki daje banovinam pravico odločitve, kdaj naj se osnujejo kmetijske zbornice, marveč smo bili za črtanje tega odstavka iz načelnih razlogov. Mi pozdravljamo to institucijo, vendar pa smatramo, da ne smejo biti kmetijske zbornice pokrajinskega značaja in da se ne smejo razvijati v takem duhu, marveč da morajo obsegati vso državo in da se morajo osnovati na pobudo centralnega faktorja, ki mora tudi izdati določila o njihovi organizaciji.

Ženska bolnica v Ljubljani

Težko mi je odgovoriti na ironične pripombe g. predsednika vlade glede ženske bolnice v Ljubljani. Zelo sem tangiran na tem vprašanju kot Slovenec in kot Ljubljančan. Lahko pa rečem: če je vlada sprejela v finančni zakon mnogo manj važne zadeve, potem mi ne more zameriti, če želim spričo dobrega poznavanja problema vprašanja bolnic v Sloveniji rešiti ustanovo, katere samostojnost je odredila kr. vlada in čije samostojnost je danes bolj potrebna ko kdaj poprej. In to zaradi desolatnih razmer, ki obstojajo v državni bolnici v Ljubljani. Če bi bila vlada sprejela v finančni zakon pooblastilo, da se zgradi v Ljubljani nova bolnica, bi ji bil hvaležen in pripravljen, da zamenjam žensko bolnico za novo prepotrebno splošno državno bolnico. Splošna bolnica v Ljubljani, ki ima prostora za 900 bolnikov, a jih ima v oskrbi dnevno najmanj 1.500, je v takem stanju, da izziva skoro vsako leto nevarnost septičnih infekcij in skoro vsako leto smo imeli take primere, kar tudi g. notranji minister prav dobro ve. S priključitvijo ženske bolnice splošni državni bolnici v Ljubljani bi nastala nevarnost, da pride tudi ženska bolnica na slab glas.

Dr. Korošec: Tega dosedaj nisem vedel.

Dr. Kramer: To je edini razlog, zaradi katerega vztrajam na tem, da se ta priključitev ne izvrši in mislim, da pač ni razloga, da se mi to zamerja.

Politični zakoni

Prehajam na politične zakone. G. predsednik vlade je obšel to vprašanje na lahek način s tem, da nas je obtožil, češ da se neprestano pritožujemo, da je pri nas preveč svobode. Proti taki trditvi moram protestirati. Mi smo sprejeli in pozdravili demokratični program vlade in smo dali vladi vsa pooblastila, ki jih je zahtevala od nas z argumentacijo, da so tiskovni zakon, društveni zakon in volilni zakon nujno potrebni in da za te zakone ne more riskirati dolgega procesa parlamentarnega postopka. Verovali smo vladi in njenim zagotovilom, žal pa se je naša vera zelo omajala. Predvčerajšnjim pa je g. notranji minister uničil zadnje sledove te naše vere, kajti pred nami je izjavil, ne samo, da o volitvah v narodno skupščino danes ne more biti govora, nego je dejal, da novi društveni zakon še ni potreben. Glede tiskovnega zakona je g. notranji minister izjavil, da je najprvo potrebno, da se narod čimbolj pomiri in da bo šele potem mogoče govoriti o predložitvi novega tiskovnega in vseh ostalih političnih zakonov. Ni res, kar je trdil g. notranji minister, da naša cenzura preprečuje vesti in članke, ki so proti državni ureditvi in družabnemu redu, marveč je glavna naloga naše cenzure, da preprečuje svobodno besedo nacionalnim ljudem, dasi priznavam, da se gotova komunistična literatura pri nas zadnje čase odločno zatira. Svoje trditve lahko dokažem z neštevilnimi dokumenti.

Dr. Korošec: Za 50 odstotkov je sedaj cenzura boljša nego je bila pod vami.

Dr. Kramer: Resnično je potrebna v našem javnem življenju svoboda in demokracija, toda resnična in disciplinirana demokracija, ki ne dopušča da bi se z demokratičnimi gestami in krilaticami rušilo vse, kar je naš narod zgradil. Potrebna je ona resnična demokracija, ki ne ovira svobodne besede niti političnemu nasprotniku, če te njegove besede niso v nasprotju z državnimi in nacionalnimi interesi. Zaradi tega smo tudi stavili vladi rok, da izpolni svojo obljubo in obveznost glede tiskovnega in društvenega zakona.

Imovina bivših strank

Sedaj še nekaj o členu 100. Mislim, da smo bili popolnoma upravičeni črtati to pooblastilo zaradi načela zasebne svojine in zasebnega prava, ki ne more biti predmet posebnih zakonov. Če je hotela vlada to vprašanje likvidirati, potem naj bi ga likvidirala na objektiven način in predložila poseben zakon, ki bi ga narodno predstavništvo prav gotovo sprejelo. Če pa tega ni hotela, bi se bila morala obrniti na sodišče. Ako smatra JRZ, da ima kako pravico do imovine katere izmed bivših političnih strank, potem naj se obrne na sodišče.

Vloga senata

V svojih nadaljnjih izvajanjih je senator dr. Kramer repliciral na izvajanja predsednika vlade, da senat nima pravice zavrniti proračuna, ki ga je sprejela narodna skupščina. V zvezi s tem je med drugim citiral mnenje Slobodana Jovanovića, ki ugotavlja v svojem proračunskem pravu, da senat v tem vprašanju ni samo enakopraven z narodno skupščino, marveč da je njegov položaj v vprašanju proračuna celo jačji nego je položaj narodne skupščine. To vprašanje je torej popolnoma razčiščeno. Če bi ustava stremela za tem, da da senatu v vprašanju državnega proračuna neko podrejeno vlogo, potem bi to ustava tudi jasno povedala. Ustava pa je uvedla senat v naše javno življenje predvsem za to, da bodi trezen in dobro premišljen regulator naše zakonodaje. V tem pogledu je senat že večkrat izvršil svojo dolžnost in je dosedaj že petkrat vrnil zakonske predloge narodni skupščini. Mi smo storili samo svojo dolžnost in smo razčistili nekatere načelne stvari ne kot nekaka opozicija, ki hoče delati težave vladi. Gospodje, ki so prisostvovali sejam finančnega odbora in prisotni so bili skoraj vsi senatorji, so mogli sami ugotoviti, s koliko zmernostjo smo vodili diskusijo. Mi ne želimo sporov z narodno skupščino in smo daleč od tega, da bi hoteli zmanjševati njeno avtoriteto. Če pa je to, da vrnemo kak zakonski predlog narodni skupščini, zmanjševanje njene avtoritete ali znak nespoštovanja do skupščine, potem bi lahko mi rekli, da hočejo iz senata napraviti neke vrste slugo narodne skupščine.

Zaključni del svojega govora je posvetil dr. Kramer razpravi o politični situaciji in o politiki vlade. Odločno je odklonil očitek, da bi bilo njegovo stališče kako osebno obračunavanje. Zaključil je z željo, da bi njegova izvajanja prepričala g. predsednika vlade in senat, da so predlogi finančnega odbora upravičeni in da bo senat služil ne le dobri stvari, ampak tudi vsej politiki vlade, ako jih sprejme. Njegov govor je bil sprejet z velikim odobravanjem.

Glasovanje

Z govorom g. dr. Kramerja je bila načelna razprava o proračunu zaključena.

Po kratkem odmoru se je pričelo glasovanje o finančnem zakonu. Poročevalec večine finančnega odbora senata, Jovan Aleksić je čital člen za členom finančnega zakona. Oni členi finančnega zakona, glede katerih finančni odbor ni predložil nobene spremembe, so bili sprejeti soglasno. Do prvega bojnega glasovanja je prišlo pri členu 35. Predsednik dr. Tomašić je ugotovil, da obstoja dvojno mnenje in da bo treba zato odločati z glasovanjem. Odredil je najprvo običajno glasovanje z vstajanjem in sedenjem. Ker pa tudi to glasovanje ni podalo dovolj jasne slike, je predsednik senata dr. Tomašić odredil še poimensko glasovanje. **Za predlog večine finančnega odbora je glasovalo 41 senatorjev, proti predlogu pa 37.**

Senat je nato v istem razmerju glasov izglasoval do kraja vse ostale sporne člene fin. zakona in se izrekel za njihove spremembe, kakor jih je predlagala večina fin. odbora. Tako so bile sprejete vse odredbe fin. zakona s predloženimi spremembami.

Preden je senat prešel k končnemu glasovanju, je poročevalec večine prosil, da se finančni minister pooblastil, da zaradi tega, ker so bili gotovi paragrafi črtani iz fin. zakona in spremenjeni, izvrši njih prenumeracijo. Senat je ta predlog soglasno sprejel.

Nato je senat prešel k tretjemu in definitivnemu glasovanju o proračunu in finančnem zakonu. Glasovanje se je vršilo poimenično in je tajnik izvršil prozivko. Po izvršenem glasovanju je predsednik senata proglasil rezultat. **Glasovalo je skupno 77 senatorjev in vsi so glasovali za.**

S tem je senat definitivno izglasoval državni proračun in spremenjeni finančni zakon i v podrobnostih in definitivno.

Dnevni red je bil s tem izčrpan, nakar je predsednik ob 13.20 sejo zaključil. Proračun s spremenjenim finančnim zakonom bo sedaj v smislu ustavnih določb ponovno vrnjen v razpravo narodni skupščini.

Sklicanje skupščine

Beograd, 27 marca AA. Narodna skupščina je sklicana za 28. t. m. ob 5. popoldne z dnevnim redom: Določitev dnevnega reda.

Rusko-francoski pakt stopil v veljavo

Paris, 28. marca w. Ruski zunanji komisar Litvinov in ruski poslanik Potemkin sta se danes popoldne sestala z zunanjim ministrom Flandinom. Litvinov in Flandin sta ob tej priliki izmenjala ratifikacijske listine o rusko-francoskem paktu o medsebojni pomoči, ki stopi torej danes v veljavo.

ČE BOLUJETE NA ŽELODCU ALI ČREVESIH,
poslužite se preizkušenega naravnega zdravila, Rogaške mineralne vode »STIRIA« vrelca.
Vprašajte Vašega zdravnika!
Reg. pod br. 809/36

Ribbentrop spet v Berlinu

V torek bo prinesel v London Hitlerjeve mirovne načrte v konkretnejši obliki

London, 27. marca wb. Nemški delegat Ribbentrop je danes popoldne odpotoval z letalom zopet v Berlin, odkoder se bo vrnil ponovno v London v torek, ko bo predložil britanski vladi mirovne iniciative nemškega državnega kancelarja od 7. marca v še bolj precizni in konstruktivni obliki.

Pred svojim odhodom iz Londona se je Ribbentrop še enkrat sestal z zunanjim ministrom Edenom in mu izrekel svoje pomisleke glede tehniškega sporazuma o vzajemni pomoči. Eden in Ribbentrop sta se baje pri tej priliki sporazumela, da se bo splošna razprava o Hitlerjevih mirovnih predlogih pričela šele po francoskih parlamentarnih volitvah, torej približno sredi maja. Ribbentrop bo po svojem povratku v Berlin takoj obrazložil Hitlerju svoj utis o razgovorih z Baldwinom in Edenom in mu nasvetoval, da naj tudi nemška vlada prispeva svoj del pozitivne narave, da se bodo mogla pričeti nova pogajanja z Nemčijo.

V političnih krogih trdijo, da pripravlja Hitler nov varnostni pakt, ki ga bo predložil angleški vladi in ki naj bi zagotovil Franciji popolno varnost. V francosko zahtevo, da bi ne smela graditi utrdb v Porenju, pa nemška vlada nikakor ne bo privolila, ker ne more dopustiti, da bi njena vojska v bivšem demilitariziranem pasu ostala brez obrambe.

Posvetovanja v Parizu

Pariz, 27. marca. o. Zunanji minister Flandin se je nocoj vrnil iz svojega volilnega okraja v Pariz. Njegov povratek je v zvezi s snočnjim govorom angleškega zunanjega ministra Edena v spodnji zbornici, kakor tudi s prihodom ruskega komisarja za zunanje zadeve Litvinova, turškega zunanjega ministra Ruždi Arasa in predsednika odbora trinajstih Madariage v Pariz.

Neugoden utis Edenovih izjav v Parizu

Pariz, 27. marca. o. Francoski listi so včerajšnje izjave angleškega zunanjega ministra Edena v spodnji zbornici o angleškem stališču glede na spor z Nemčijo zaradi prekršitve versajske in lokarnske pogodbe sprejeli zelo neugodno. Sicer podčrtujejo Edenovo izjavo da ne želi biti prvi angleški minister, ki bi odpovedal podpis Anglije, prav tako pa tudi poudarjajo naslednje njegove izjave: 1., da se Anglija ne pridružuje francoski zahtevi po prisilnih ukrepih proti Nemčiji; 2. da je angleška vlada sicer pripravljena izpolniti svoje obveznosti iz lokarnske pogodbe, da pa preko tega noče skleniti s Francijo nobenega vojaškega sporazuma; 3. da angleška vlada ne smatra londonskih predlogov za ultimat in da stremi za tem, da bi se pričela z Nemčijo pogajanja na podlagi Hitlerjevih predlogov; 4. da omejuje angleška vlada svoje obveznosti izključno na zapadno Evropo, iz česar nastaja možnost, da bi Anglija ostala nevtralna, če bi se Francija zaradi sporov na vzhodu Evrope zapletla v vojno z Nemčijo.

Hlinka odklonil vstop v vladno večino

Pogajanja niso uspela, ker vlada ni mogla privoliti v ustanovitev ministrstva za Slovaško

Praga, 27. marca. b. Slovaška ljudska je včeraj odgodila svoje zasedanje do 21. aprila. Takoj po včerajšnji seji poslanske zbornice je bilo prvo večje posvetovanje zastopnikov Slovaške ljudske stranke in vladne koalicije. Dočim je doslej pri razgovorih s Slovaško ljudsko stranko zastopal vlado ministrski predsednik dr. Hodža sam, je včeraj pritegnil k posvetovanjem tudi člane političnega ministrskega odbora. Razgovori niso uspeli, ker so se pojavile nove težkoče. Gre predvsem za vprašanje, kateri resori naj bi se odstopili Hlinkovi stranki. Kakor se čuje, je Slovaška ljudska stranka izrazila željo, da bi dobila prosvetno ministrstvo, vlada pa ji je slej ko prej ponujala ministrstvo za unifikacijo ter mesto ministra brez portfelja, pri čemer bi se msgr. Šramek prav tako zadovoljil z mestom ministra brez portfelja.

Glede na nove težkoče, ki so se pojavile, je politični ministrski odbor sklenil, da se vprašanje imenovanja novega finančnega ministra obravnava posebej.

Odločilna seja Hlinkove stranke

Praga, 28. marca. b. Slovaška ljudska stranka je na današnji seji strankinega predsedstva, ki so se je udeležili tudi strankini poslanci in senatorji, odklonila vstop v vladno večino. Svoj sklep je predsedstvo stranke utemeljilo s sporočilom, da dosedanja pogajanja z ministrskim predsednikom dr. Hodžo niso nudila dovoljnega jamstva za ureditev slovaškega problema. Od merodajne strani se k temu izjavlja, da so bile diference med ministrskim predsednikom in Slovaško ljudsko stranko osredotočene na vprašanje ustanovitve posebnega slovaškega ministrstva, ki bi po predlogu Slovaške ljudske stranke združilo kompetence vseh resornih ministrstev izvzemši ministrstva za narodno obrambo in zunanjega ministrstva, v kolikor se nanašajo na ozemlje Slovaške. Predsednik vlade iz ustavnopravnih in tudi iz političnih vzrokov ni mogel privoliti v ustanovitev takega ministrstva. Češkoslovaška vlada je odločena nadaljevati svoje delo glede decentralizacije uprave brez ozira na to, ali bo Slovaška ljudska stranka zastopana v vladi ali ne. Decentralizacija bo zajamčila slovaškemu elementu enakopravno sodelovanje na vseh poljih.

Kdo bo naslednik finančnega ministra Trapla

Praga, 27. marca. g. Pričakujejo, da bo za finančnega ministra imenovan sekcijski šef v finančnem ministrstvu dr. Kalfus. S tem bi bilo zagotovljeno nadaljevanje dosedanjih finančno-političnih smernic, ki temeljijo na ravnotežju proračuna in na stabilnosti valute.

Z abesinskih bojišč

Italijani razvijajo na vseh frontah izredno živahnost Pričakovati je novih hudih bojev

Rim, 27. marca. o. Po najnovejših vesteh s severne fronte v Abesiniji se doznava, da se bo italijanski glavni stan, ki se sedaj nahaja v Makali, preselil v Amba Alagi, čim bo zgrajena strateška pot, kar je pač najboljši dokaz, da ne grozi Makali nobena nevarnost več. Nasprotno je točno, da se pričakujejo za najkrajši čas veliki boji v pokrajini okoli jezera Ašangija, kjer se sedaj nahaja neguš s svojim glavnim stanom in kjer je zbran glavni del abesinske vojske, da se upre nadaljnjemu italijanskemu prodiranju. Doznava se, da razpolaga neguš sedaj s 70.000 vojaki Vštevši gardo ter vojake iz pokrajin Harar, Šoa in Volo. Ta vojska je dobro oborožena in razpolaga s 50 topovi, 2000 strojnicami in precejšnjim številom protiletalskih topov, dočim ima le par letal. Neguš sam bo vodil svojo vojsko v bitko.

Vesti s severne fronte tudi poročajo, da je že prenehala mala deževna doba in da prodirajo italijanske čete v notranjost Abesinije ob najlepšem vremenu.

Nova razmestitev abesinske vojske na severu

Adis Abeba, 27. marca. AA. Na abesinskem severnem bojišču je zadnje dni prišlo do velike pregrupacije sil. Abesinci so zgradili zelo utrjene postojanke. Vsa ta dela vodi osebno abesinski cesar.

Obstreljevanje Gondarja

Adis Abeba, 27. marca. AA. Danes dopoldne so italijanska letala obstreljevala Gondar, ki leži severno od Tanskega jezera. Vrgla so več kot dvajset bomb. Podrobnosti še niso znane.

Italijani zasedli mesto Sasabano

Adis Abeba, 27. marca. o. Včeraj popoldne so Italijani poslali zopet 25 trimotornih bombarderjev, da očistijo ozemlje za nadaljnje prodiranje italijanske vojske. Prebivalstvo Džidžige se je pravočasno skrilo na varno. Ko so prispela letala nad mesto Fiamparo je bilo že popolnoma pripravljeno za napad. Letala so sprejeli s streli iz protiletalskih topov. Eskadrila je nadaljevala svoj polet čez mesto Harar, ki ga pa niso bombardirali. Letala so odvrgla le veliko količino letakov, ki pozivajo prebivalstvo, naj do 1. aprila zapusti vse naselbine, ker bodo potlej brezobzirno bombardirane. V pričetku prihodnjega meseca se bo najbrže pričelo bombardiranje Hararja in vseh starih važnih mest v smeri proti Adis Abebi.

V ogadenski fronti se je že začela italijanska ofenziva in so askari zasedli mesto Sasabano, ki pa ga Abesinci niso nameravali braniti. Abesinske prve črte se nahajajo 40 milj severno od Sasabane, kjer bo italijansko vojaštvo naletelo na hud odpor.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved za soboto: Večinoma oblačno, od časa do časa deževno, temperatura bo nekoliko padla, zapadno-vzhodni vetrovi.

Naši kraji in ljudje

Skrivnosti morskih globin

Jadranska Straža priredi vrsto zanimivih predavanj

Ljubljana, 27. marca.

Pod okriljem krajevnega odbora Jadranske straže je bilo sinoči v restavraciji »Zvezdi« predavanje o skrivnostih morskih globin. Privabilo je izredno množico poslušalcev, da je bila dvorana skorajda premajhna. Predaval je eden naših najbolj zaslužnih prirodoslovnih delavcev, vseučiliški asistent dr. Ljudevit **Kuščer.** Večer je otvoril s kratkim pozdravnim nagovorom predsednik JS generalni tajnik TPD Pogačnik, ki je hkratu sporočil, da Jadranska straža otvarja s tem predavanjem daljši ciklus popularno znanstvenih večerov, ki bodo poslej gotovo vedno vzbujali zasluženo pozornost.

Billinghurst: Na morskem dnu

Predavatelj je ob seriji pestrih, mestoma kar fantastičnih skioptičnih slik in z živo, nazorno besedo očrtal prizadevanje znanstvenega sveta, da razišče skrivnosti življenja, ki ga krijejo morja na svojem poslednjem dnu. Opisal je, kako so se drzni raziskovalci včasih pogrezali v morje s potapljaškim zvonom in kako so pozneje iznašli sedanjo potapljaško uniformo, ki omogoča človeku vstop do 18 m pod gladino. Sredstva, ki so potrebna za raziskovanje morskih globin, so se vzdržema modernizirala in pred nekaj leti so nekatera zasebna podjetja v Ameriki, ki imajo dovolj smisla za pomen kulturnega dela, dala nekemu znanstveniku na razpolago finančnih sredstev, da je organiziral ekspedicijo, ki je prodrla do rekordne globine 953 m. V ta namen so izdelali posebno kroglo, imenovano batisfero, ki je urejena tako, da vzdrži tudi največje pritiske pod vodo in ki s posebno stekleno steno omogoča razgled po okolici. Z batisfero se lahko raziskovalci zadrže do 3 ure pod vodo. Ekspedicija, ki se je prvič pred kakšnimi šestimi leti pogreznila na dno morja, je prišla do senzacionalnih odkritij. Kakor je znano, vlada pod vodo od 400 m dalje popolna tema. Ribe in druge vodne živali, ki prebivajo v nižjih globinah, so zavoljo tega pogostokrat opremljene z lučkami po životu in po tipalkah, da se lahko gibljejo po prostoru. Predavatelj je prikazal celo vrsto pravljično lepih slik, med njimi tudi mnogo koloriranih, ki so podale občinstvu vsaj približno sliko o tem, kako pestro in bogato je življenje na morskem dnu. Pogled po globinah oceana je podoben pogledu na bajni vrt, kakršnega bi si ne mogla izmisliti niti najbolj drzna fantazija. Vsa bitja, ki tu žive in ki so za preprostega gledalca mnogokrat podobna rastlinam, prišteva znanost svetu živalstva. Kakor se to dogaja povsod v naravi in družbi, tudi na morskem dnu žive večji in močnejši od tega da uničujejo manjše, samo da zavzema ta borba tu še mnogo bolj drastične oblike. Ameriški prirodoslovci so pri svojem delu v morju prišli na idejo, priporočati bogatinom, naj bi svoj weekend obhajali kdaj pa kdaj s kratkim izletom z batisfero in bi tako s finančnimi prispevki podprli raziskovanje v morskih globinah. Kakor se ta reč malo čudno sliši, utegne morsko dno prej ali slej vendarle doživeti svoj tujski promet.

Na koncu je predavatelj, ki so ga poslušalci nagradili s krepkim aplavzom, opozoril še na dragoceno pomembno delo našega Prirodoslovnega društva, ki z veliko vnemo skrbi za redne stike med našim kulturnim zatišjem in mednarodnim znanstvenim svetom. Za »Proteusa« in druge znanstvene publikacije, ki jih izdaja, sprejema društvo v zameno množico tujih prirodoslovnih revij, ki jih potem stalno prepušča naši univerzi in pa licejski knjižnici. Zaradi skromnih dotacij, ki jih imajo naše znanstvene ustanove na razpolago, si niti univerza niti knjižnica iz lastnih sredstev ne bi mogli nabavljati te literature, ki pa vendarle predstavlja skorajda nepogrešljiv del njunih zbirk. Lani je društvo izročilo tema našima dvema znanstvenima zavodoma za približno 108.000 Din knjig in revij. Naša javnost bi storila samo svojo kulturno dolžnost, če bi Prirodoslovnemu društvu vsaj s skromnimi žrtvami omogočila nemoteno delo.

Dve in pol leta za poneverjenih 300.000 Din

Carinik Franjo Dubrović je skrušen sprejel sodbo

Ljubljana, 20. marca.

Lani 15. novembra prekinjena razprava proti 40 letnemu carinskemu uradniku Franu **Dubroviću** zaradi poneverjenih 396.633 Din se je nadaljevala danes ob 11. pred malim senatom in je bila končana točno ob 14. Ves skrušen in vdan v usodo je sedel obtoženec na zatožni klopi in senatni predsednik je kratko ponovil rezultate prve razprava, ko je obtoženec svojo krivdo popolnoma priznal. Nato so bile po vrsti zaslišane priče, katerih izpovedbe so od vseh strani osvetlile nervozno naravo in močno živčno razrvanost obtoženca. Že dva njegova brata sta izvršila samomor, a obtoženec je nasproti prijateljem večkrat tožil, da mu bo glavo razneslo in da svoje trpljenje komaj prenaša. V splošnem pa je bil dobrosrčen, uslužen in kadar ga je prijela muha, neznansko lahkomiseln. Njegov šef Božo Vukmirović ga je vedno smatral za poštenega in zelo sposobnega uslužbenca. Obtoženčeva soproga je obširno opisala družinske razmere in povedala, da je bil mož miren in dober, njegovo obupno živčno stanje pa je posledica trpljenja, ki ga je prestal, ko je studiral. Trli so ga dolgovi, ki so zrasli v 400.000 Din. In te skrbi so glodale v njem, da je tu in tam planil in ga je n. pr. nekoč krik starejšega sina tako razburil, da se je onesvestil. Mož se je svojega stanja prav dobro zavedal in je bil več let abstinent.

Tovariši so ga opisali kot tihega, skromnega. Nikdo ni slutil, kako usoden bo za Dubrovića 21. junij, ko je komisija od njega zahtevala knjige. Takrat je v sosednji sobi potegnil samokres in se obstrelil. Šele 17. junija mu je potem preiskovalni sodnik lahko v bolnišnici objavil, da je proti njemu odrejena sodna preiskava. Izprva so ugotovili, da si je pridržal od denarja, ki so ga vplačali dobavitelji blaga v glavni carinarnici, 90.733 Din, potem se je ugotovilo, da si je pri manipulacijah s taksnimi markicami za igralne karte in domine prilastil 305.900 Din.

Šoferji, s katerimi se je France Dubrović nekajkrat peljal na izlete, so navedli to in ono o njegovem lahkomiselnem početju. Nekoč je v gostilni pod Šmarno goro razmetaval otrokom denar, po 20 in po 50 Din. Gosposke so bile tudi njegove napitnine po 20 in 100 Din. Nekoč je plačal za avtovožnjo 840. Din, drugič pa ga je stal izlet z buteljkami vred 2.000 Din. Ko mu je natakarica v Mednu potožila, da ima 160 Din izgube pri gostih, se mu je takoj zasmilila in je izgubo poravnal. Na izletih je pil samo pivo, ko so drugi praznili buteljke. Zlasti pa je srebal črno kavo, tako le včasih kar po 20 skodelic. Kadar se je spomnil, da ga preganjajo upniki, je bil ves strt in srdit obenem, da je v avtu streljal s samokresom. Za vožnje jo potrošil okoli 13.000 Din, nekemu šoferju pa še dolguje 3.000 Din za vožnjo in poškodovano streho na avtu — Neko poročilo trdi, da za Ciril-Metodovo cerkev ob Tyrševi cesti ni daroval 10.000 Din, marveč samo zneske do 200 Din.

Predsednik senata je prečital mnenje psihijatrov dr. Stanka Žvoklja in univ. prof. dr. Alfreda Šerka: Psihopat, močno razburljiv, dedno obremenjen. Ko nastopijo finančne težave, beži pred družino in išče utehe po gostilnah in kavarnah. Sam vase zaprt se oprijemlje vsake rešilne bilke. Dr. Žvokelj je obtoženca tri mesece opazoval in ugotovil: Duševno stanje je bilo na početku gotovo že take prirode, da je obtoženec popolnoma doumel vso težo odgovornosti za svoje dejanje. Sčasoma pa je razsodnost tako trpela, da ni več imel jasnega vpogleda in ni bil zmožen točno presoditi situacijo. Nikakor pa osumljenca ni smatrati za nerazsodnega v smislu § 22. k. z.

Državni tožilec Branko Goslar je z močnimi poudarki izvajal: V naših sodnih dvoranah so taki primeri redki, malokdaj sodimo javnega nameščenca zaradi tako hudega dejanja. Obtoženec trdi, da je živel v veliki stiski, da so ga trli dolgovi in tožbe. Zato je segel po državnem denarju. Toda v enakem položaju živi sto in sto državnih nameščencev. Če bi ravnali vsi tako, bi bila država mahoma na kantu. Obtoženec ni porabil prisvojenih zneskov za dolgove, potrošil jih je na izletih in z napitninami. Ni zakrivil samo zločina proti državi, marveč tudi proti lastni rodbini. — Dr. France Bajc se je v imenu državnega zaklada pridružil in predlagal, da prizna sodišče državnemu zakladu odškodnino 323.961 Din. — Branilec dr. Ivo Česnik je skušal razbremeniti obtoženca na podlagi mnenja psihijatrov. Obtoženec je imel razne fiksne ideje. Med drugim je hotel pri banski upravi ustanoviti filmski oddelek, ki bi ga sam vodil. Sanjal je o holandskih kolonijah, kamor je hotel odpotovati kot legionar. Sodba naj bo takšnemu človeku mila.

Eno uro je trajal posvet senata, nakar je predsednik Ivan Kralj razglasil sodbo: Fran Dubrovič se obsodi v smislu obtožbe zaradi zločina utaje po čl. 319/I k. z. in zločina falzificiranja uradnih zapiskov po čl. 379/II k. z. z vporabo čl. 62 k. z. na 2 leti in 6 mesecev robije, v izgubo častnih državljanskih pravic za 3 leta in naposled v izgubo javne službe. Državnemu zakladu ima povrniti 323.321 Din. Za ostanek se državni zaklad napoti na civilnopravdno pot. V kazen se mu všteje preiskovalni zapor od 21. junija 1935.

Po kratki utemeljitvi sodbe je drž. tožilec prijavil priziv zaradi prenizke kazni. Obtoženec si je pridržal tridnevni rok za premislek. Sodba je močno vplivala nanj, da ni mogel spregovoriti niti besede.

Afera z električnimi števci

Škofja Loka, 27. marca

V Škofji Loki in njeni okolici je zbudila mnogo vznemirjenja svojevrstna afera z električnimi števci. Posamezniki so namreč plačevali dolgo vrsto let mnogo več toka, kakor so ga faktično porabili. Zanimiva zadeva je prišla na dan takole:

Kolarski mojster v Stari Loki Jože Čemažar je že dalje časa opazoval, da v razmerno enakem obratu plačuje znatno več toka kakor njegov brat Ivan Čemažar. Zadeve si ni znal razložiti in mož je potrpel v dobri veri, da njegovi stroji res požro toliko več električne energije. Ko pa je pred kratkim prispel k njemu v goste neki kolar iz Bohinjske Bistrice, sta v pogovoru dognala, da plačuje le-ta pri enakih strojih znatno manj električnega toka. Čemažar je nato obrazložil svoje pomisleke pri elektrarni. Podjetje je sklenilo zadevo preiskati in je instaliralo Čemažarju poseben kontrolni števec, ki je res pokazal manjšo porabo toka. Da se o zadevi le ne bi motili, so namestili tjakaj še tretji števec, ki je tudi pokazal manjšo porabo toka, kakor jo je Čemažar plačeval. V zadevo je posegel še bivši uslužbenec elektrarne g. Zimmerman, ki je izrazil mnenje, da je števec bržčas druge konstante, kakor pa se je zaračunavala.

Čemažarievemu primeru so se pridružili kaj hitro še drugi, zakaj elektrarna je takoj storila vse, da dožene še morebitne druge pogreške pri števcih za motorni pogon (ne za razsvetljavo). Prišlo je na dan, da je instaliranih takih števcev po mestu v raznih obratih še 10, eden nj bil v rabi, pri treh pa se je zaračunavala poraba toka pravilno. Najemniki števcev naravno samo s to ugotovitvijo niso bili zadovoljni, marveč se je vzporedno s tem pojavilo vprašanje vrnitve preveč vplačanih zneskov. V svojih knjigah je posegla elektrarna za dobrih 14 let nazaj v leto 1921., ko so prišli ti števci v Škofjo Loko. Po dosedanjih dognanjih bo morala vrniti elektrarna znesek preko 70.000 Din, ki se je najemnikom delno že izplačal. Samo eden izmed najemnikov dobi okrog 20.000 Din preveč vplačanega denarja nazaj.

V ospredju zanimanja je pri tem vprašanje, kako je moglo priti do te fatalne pomote. Kakor smo izvedeli, je elektrarna v l. 1921. naročila iz Nemčije serijo števcev, izmed katerih so bili trije označeni s konstanto 0,5, ostali pa s konstanto 1. V veri, da števci ustrezajo tem oznakam, so se instalirali in tok se je po tem ključu tudi zaračunaval. Prav v tem je obstajala velika pomota, zakaj vsa pošiljatev je obsegala števce s konstanto 0.5, pa so bili vsi dotičniki, ki so imeli instalirane števce z 0.5, a so plačevali tok na števce s konstanto 1, odškodovani za polovico vplačanega zneska.

Iz slovenskega dijaškega življenja v Beogradu

Beograd, 26. marca

Slovensko visokošolsko dijaštvo v Beogradu je vse do letošnje zime živelo nekako križemsvet po vsej naši prestolnici. Tupatam se je pač pojavljala kaka ožja njihova prijateljska skupinica na prireditvah kakega našega slovenskega društva, o kakem njihovem sodelovanju v našem društvenem življenju ali kakem njihovem samostojnem skupnem pojavu v naši javnosti pa ni bilo nikdar niti najmanjšega glasu. Šele sedaj, ko se je v »Društvu Slovencev v Beogradu« ustanovil poseben akademski odsek, se je videlo, da je bilo treba samo majhne, neznatne izpodbude, da se zberejo tudi ti raztreseni udje naše prestolniške slovenske naselbine in pokažejo, da jih ni samo lepo število, temveč da tudi žele in hočejo sodelovati pri našem skupnem prizadevanju za poglobitev duha naše domače družabnosti med nami in presajevanje naših slovenskih kulturnih in prosvetnih vrednot na beograjska tla. In je to njihovo sodelovanje še tem dragocenejše, ko s svojim mladostnim poletom prinašajo novega življenja v one naše ne toliko po letih kolikor po delu stare kroge, na čijih ramah je vse doslej slonelo skoraj izključno vse breme našega javnega dela v prestolnici.

Po komaj dveh mesecih odkar je začel v »Društvu Slovencev v Beogradu« delovati akademski odsek, čigar člani pa so upreženi tudi v vseh ostalih društvenih odsekih, smo imeli v soboto, 21. t. m., njegovo prvo javno prireditev, slavnostno akademijo, katero moramo šteti med najodličnejše prireditve, kar so jih kdaj priredili beograjski Slovenci. Prireditev se je vršila pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kraljeviča Andreja in častnega damskega odbora v prostorih »Privrednika«. Akademijo je otvoril načelnik akademskega odseka, cand. med. Jože Benigar z govorom, v katerem je pozdravil številne goste, potem pa očrtal v krepkih potezah življenje slovenskega visokošolskega dijaka v prestolnici z vsemi njegovimi zelo redkimi sladkostmi, zato pa s tem večjimi bridkostmi in težavami. Sledil je nato zelo skrbno izbran spored, na katerem sta operna pevka gdč. Anita Mezetova in vokalni oktet ljubljanskega akademskega pevskega zbora žela kar najobilnejše priznanje. Lajovčev »Tkalec«, prav posebno pa Pavčičeva »Uspavanka« sta naravnost navdušila občinstvo. Za klavirjem je sedel naš stari ljubi znanec prof. Srečko Kumar, s katerim je naša slovenska naselbina dobila nov dragocen prirastek. Oktet ljubljanskega akademskega pevskega zbora je nastopil v narodni noši in nam podal kitico narodnih pesmi, ki so nas užigale druga za drugo. Le žal, da so ljubljanski pevci morali tako zgodaj oditi, že z večernim brzovlakom. Abs. med. Lojze Strancar se je izkazal kot pravi mojster na violini in dipl. iur. Valens Vodušek mu je bil najprimernejši spremljevalec. Ostali del sporeda se je zaradi nepredvidenih ovir moral v zadnjem hipu nekoliko izpremeniti, ali je vendarle ostal na pričakovani višini, pa naj ga je izvajal glasbeni kvartet ali pa recitatorji. Omenimo naj tu vsaj zborno recitacijo Levstikovega »Ubežnega kralja« pa Župančičevo »Pesem mladinec«.

Po dovršenem programu se je razvila kar najprijetnejša domača zabava s sodelovanjem dveh jazz-orkestrov. Posebno živahno je bilo v baru, kjer so skrbele za dober prigrizek in primerno tekoče okrepilo naše odlične slovenske gospe, stregli so pa akademiki sami.

Udeležba je bila prav lepa. Prisostvovali so prireditvi predstavniki vseh slojev naše slovenske prestolniške naselbine in kar je gotovo najbolj zadovoljivejše, tudi tisti, ki si drugače, po svojih nazorih, stoje daleč narazen. Prireditev naših akademikov, njihova slavnostna akademija je v prijetni domači družbi združila vse, pa je zato tudi dosegla neoporečno lep uspeh, moralen in gmoten, pri čemer naj še dodamo, da je poleg znatnega daru, ki so ga prejeli prireditelji z visoke pokroviteljske strani, prispeval tudi zastopnik »Trboveljske«, g. dr. Vrhunec, lep znesek 1000 Din. Akademski odsek »Društva Slovencev v Beogradu« je s tako splošno naklonjenostjo gotovo dobil izpodbudo za nadaljnje delo in smo prepričani, da bomo v kratkem zopet imeli priliko, da mu čestitamo k novemu uspehu.

Prvo zjutraj — zadnje zvečer!
SARGOV
KALODONT
PROTI ZOBNEMU KAMNU
DOMAČI IZDELEK

Danes
Marta Eggerth v sijajni, razkošni, izredno zabavni in melodijozni opereti
HANSMOSER
LEO SLEZAK in
IDA WÜST
Glasba: Fr. Lehar
Clo-Clo
DANES PREMIERA!
Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri.
Vsa Ljubljana bo govorila o tem filmu - vse bo navdušeno - očarano!
KINO UNION
Telef. 22-21

KINO SLOGA, tel. 27-30
Praga se je smejala 4 tedne — Ljubljana pa se krohota že 4 dni
In zakaj? Ker ga zopet lomi stari nepoboljšljivi »feldmaršal« topot korvetni kapitan
VLASTA BURIAN
v sijajni burki
KAPITAN KORKORAN
SAMO ŠE DANES
ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

Griša Koritnik:

Dirka za zamudo

Junaki te smešne povesti so bili doma v Ribnici. Povest sama pa se ni dogodila v Ribnici, kjer se je zgodilo že toliko veselih in zabavnih reči, marveč na poti med Ribnico in Ljubljano. Spotoma se sploh rado kaj nenavadnega nameri, bodisi po naključju ali pa tudi namenoma. Ljudje, ki nosijo suho robo po vsem svetu, vedo to iz lastne izkušnje.

Stari Urban je imel dva sina: Tineta in Toneta. Brata sta bila po življenjski dobi komaj dobro leto vsaksebi, po svojem značaju pa sta si bila prava dvojčka. Tine se je zgledoval v Tonetu, a Tone v Tinetu, oba pa sta zrasla staremu očetu Urbanu s svojo domišljavostjo in sodobnostjo trikrat čez glavo. Med tem ko si je sključeni starec pomagal v cerkev in krčmo z berglo, sta se razposajena mladca na blestečih kolesih, ki sta si bila podobna kakor dvojčka, podila iz kraja v kraj ter raztresala svoje muhe povsod, kjer ju ni bilo treba. To je starokopitnega možakarja bolelo in skelelo, toda možato je prikrival svojo nejevoljo in čakal pravega trenutka za maščevanje. Kadar mu je prvi ali drugi izmed sinov kolesarjev na vsa usta poveličeval svojega samogibnega osička in ga prepričeval o svojih dirkalnih vrlinah, se je prebrisani starec samo potajeno muzal in pritrjeval, mislil pa si je drugače. Presedalo mu je kolo, presedala novotarska mladina.

Pod jesen po svetem Mihajlu je Urbana zgrabila pljučnica in dobrih deset dni nato je potrkala smrt na njegova vrata. Oče je čutil, da se bo moral posloviti od sveta, zato je hitel urejevati, kar še ni bilo v redu. Iz prešitega telovnika je potegnil ogoljeno listnico in vzel iz nje svojo oporoko. Že zdavnaj jo je bil napisal na močan pisemski papir, ne da bi bil kdo za to vedel. Urbanu se je zjasnilo lice in poklical je Tineta in Toneta in jima rekel: »Tu vama zapuščam svoje zemsko imetje. A da se ne bosta pričkala in tožarila, kakor sta delala to za mojega življenja, da se ne bosta po moji smrti trgala in kosala, kdo bo prvi dedič, sem napravil svojo poslednjo voljo v tem smislu, da bodi moj naslednik tisti od vaju, kdor bo dirkajoč s kolesom iz Ribnice v Ljubljano privozil zadnji čez mitnico pri Dolenjski postaji. Venomer sta mi grenila ure življenja z bahanjem, da sta prva dirkača v ribniški dolini, zato sem vama pribranil za pokoro tako oporoko.«

Stari Urban je priporočil svojo dušo Bogu in svojemu nebeškemu patronu in izdihnil. Tine in Tone pa sta se jokala in tarnala nad izgubljenim dobrim očetom, ki sta mu z razposajenostjo in bahaštvom prikrajševala zadnje ure kratkega življenja.

Ko so Urbana pokopali in opravili posmrtnino, sta se Tine in Tone dogovorila, da se drugo jutro odpeljeta s kolesom v Ljubljano.

Resno in slovesno sta se zavihtela vsak na svoje kolo. A komaj sta dobro sedela v sedlih, že sta pozabila kar jima je bilo naloženo v oporoki. Noga jima je bila vajena hitrega vrtenja, oko bežnega mimohoda pisane pokrajine. A obema je v ušesih sladko brnela obljuba očetove oporoke. Kako vse drugače bi bilo fantoma pri srcu, ko bi bil starec volil prvi delež najboljšemu dirkaču! »Goni, Tine!« bi klicalo in izpodbujalo srce Tineta. »Za njim, Tone, ne daj se!« bi podžigalo Toneta. Tako pa se jima je srce nejevoljno obračalo v prsih in mrde so jima pačile kisli obraz. Po grapavi gramozni poti je že še šlo kolo previdno in počasi, tudi v klanec - ampak, niz klanec ali pa po gladki beli cesti, kjer ni bilo ne kamenja ne kolesnic... Oče, oče, hujše kazni si nisi mogel izmisliti za naglična sodobna otroka!

Kadarkoli se je zamišljeni kolesar izpozabil in dal vetra svojemu privzgojenemu nagonu in se nato prestrašeno predramil v kruto resničnost, se je samogibno okrenil proti tovarišu, ki je bodisi pred njim ali pa za njim tonil v isti brezupnosti. In zelo redki so bili trenutki, ko sta Tine in Tone vozila vštric, tik drug ob drugem, kot brata, kot enako vredna upravičenca do dediščine. Na mah je prvi ali drugi spet zaostal, težkal nogo na pedalu, leno obračal krmilo in zbujal predniku strah in škodoželjnost.

Tako sta brata vsa znojna in zaprašena privozila do večera do Velikih Lašč. V bližini vasi sta kakor po dogovoru hitreje pognala, da se jima Laščani ne bi smejali in brili norca iz njiju, češ: »Glejte, glejte, ribniška štorklježa.« Naravnost k »Veseli krčmarici« sta jo zavila in brhka Micika jima je na mah prinesla na mizo liter rdečega cvička.

Tam sta bila že stara znanca. Kadarkoli so ju opravki ali pa kake druge potrebe zanesle v Velike Lašče, vsakokrat sta se oglasila pri lepi Miciki. To vam je bila tako prikupno in tolažljivo dekle, da si zraven nje hipoma pozabil vse križe in težave tega burnega mladega življenja in si ob slovesu olajšan na duši in telesu vriskajočega obraza hitel po klancu navzgor proti postaji. Saj je bila Micika pristna dolenjska deklina z romantičnim temperamentom in bistrim, umevajočim pogledom. Prav nič ni izbirala med Tinetom ali Tonetom vsakomur privoščila prijazno besedo, vsakogar povabila na veselo svidenje...

Tokrat pa je Micika sedela med dvema stoloma.

Tine ji je potožil svoje skrbi in bolečine, Tone svoje.

To pa se je seveda zgodilo samo med štirimi očmi. Tine je izkoristil priliko, ko se je bil Tone izmuznil iz sobe, a Tone čas, ko ni bilo Tineta zraven. Oba sta Miciki dopovedovala svojo zagato in jo vpraševala za svet, kaj jima je storiti, da bi dobila dediščino po očetu.

Micika pa je prvega kakor drugega lepo potolažila, naj gre kar brez skrbi spat, drugo jutro se bo že vse dobro izteklo.

Pa so iztočili liter za litrom, odkresali burko za burko, tako da sta brata nazadnje pozabila dediščino in nesmiselno dirko in prepustila svojo prihodnost usodi in Micikini bistroumnosti. Po naporni vožnji in blagodejni vinski kapljici sta mirno in vdano zaspala na mehkih žimnicah »Vesele krčmarice«, kakor je bil mirno in vdano zaspal na veke stari Urban ob zavesti, da je razposajenima sinovoma zapustil trd oreh za njune grehe in samopašnosti...

Pošteno sta se prespala in se drugo jutro dobro okrepčala za nadaljno naporno dirko. Ko pa sta se spomnila včerajšnjega dneva, se jima je obraz nakremžil, da ju je bilo kar grdo videti. Brhka natakarica se je nejevoljno hudovala nad njima, češ da takih kislih fantov ni v vsej laščanski fari, a kaj šele v ribniški, kjer ljudje, baje same okrogle zbijajo. To pa je govorila samo na oči, kajti srce se ji je na tihem smejalo nad nerodnima dirkačema, katerima je bila čez noč izmislila nenavadno, a povsem zanesljivo rešitev.

Ko sta Tine in Tone stopila po zajtrku na cesto in vprašala po spravljenih kolesih, se je Micika po svoji navadi zvonko zasmejala. Stekla je v kolnico in se na mah vrnila, poteč v vsaki roki po eno kolo. Potisnila je prvo Tinetu kar pod sedalo, na drugo pa privzdignila Toneta, tako da sta bila oba hkratu na kolesih.

»Zdaj pa jo kar po polževo urežita proti Ljubljani, in tisti, kdor bo prišel zadnji, naj se v kratkem z Urbanovimi cekini oglasi pri meni«, je zaklicala in se nagajivo zasmejala. Kolesarja pa sta pognala hitro, kakor da sta pozabila očetovo naročilo, in šele daleč za bližnjim gozdom sta pričela zaostajati drug za drugim. Nista pa vozila več tako počasi kakor prejšnji dan, kajti sklenila sta in se sporazumela, da bo dediščino dobil tisti, kdor bo zadnji privozil čez dolenjsko mitnico, ne pa tisti, kdor bo počasneje vozil do nje.

Okoli treh popoldne sta privozila do cilja. Tik mitnice, ko je prišel za dirkača najusodnejši trenutek, pa je Tine imel smolo. Bog si ga vedi odkod je pritekel za njima zeleni birič in zavpil na Toneta: »Halo, kaj pa imate v nahrbtniku?« Iznenadeni Tine je pri teh besedah krepko pognal kolo preko mitniške tehtnice, Tone pa je pokorno obstal in začel dajati odgovor mitničarju.

Tine je zaškrtal z zobmi. Izgubil je. Tone je bil za njim.

Zavila sta jo na dvorišče bližnje gostilne. Ko sta skočila s koles, je Tine nenadoma pogledal na številko kolesa in opazil, da drži za krmilo bratovega kolesa. Obraz mu je zavriskal od veselja. Povedal je Tonetu neveselo pomoto. Tone je zaklel.

»Šmentana punca!«

»Zamenjala nama je kolesi!«

»Dirka ne velja!«

»Oporoka tudi ne!« je vzrojil Tine, ki ga ni veselilo še enkrat dirkati. »Rajši si razdeliva zapuščino. Na spol? Si za to?«

»Velja!« je pritrdil Tone.

Domače vesti

* **Prezident češkoslovaške republike dr. Edvard Beneš** je te dni sporočil preko svoje pisarne uredniku »Jutra«, publicistu B. Borku priznanje za njegovo studijo »Dr. Edvard Beneš«, ki je izšla v drugi številki letošnjega letnika revije »Misel in delo«. Ta spis je prva slovenska studija o dr. Benešu in je bil sestavljen še pred njegovo izvolitvijo za prezidenta. Prezident dr. Beneš ga je prečital v češkem prevodu.

* **Diplomirana sta bila na pravni fakulteti ljubljanske univerze** gg. Kodrič Albin iz Brju pri Rihembergu in Kovačič Štefan iz Nedeljice v Prekmurju. Čestitamo!

* **Državni strokovni izpit** je te dni položil v Beogradu g. inž. J. Škrlavaj, znani delavec za jugosl. poljsko zbližanje in prejšnji tajnik Društva prijateljev poljskega naroda v Ljubljani.

* **Razstava aeroplanskih modelov.** Jutri v nedeljo bo v Beogradu otvorjena prva državna razstava aeroplanskih modelov, ki so jih izdelali naši srednješolski dijaki. Otvoril jo bo njen pokrovitelj general g. Nedić, poveljnik vojnega zrakoplovstva. Na razstavi bo okrog 200 modelov raznih dimenzij iz Beograda, Zagreba, Maribora, Sušaka, Skoplja, Niša, Kruševca in drugih krajev. Razstava bo odprta 20 dni v novem domu Sokola Matice v Deligradski ulici št. 27.

PLANICA
DOM ILIRIJA 1000 m
20 min od žel. postaje. Višinsko solnce. Krasna alpska lega. Sneg do kraja aprila. Lepe sobe. Komfort. Krasni smučarski izleti in ture v Karavanke, Triglavsko pogorje, Koroško itd. Izkušeno vodstvo brezplačno! Od 20. marca cena pensiji 40 do 50 Din. — Prikladno za one, ki žele okrepitve in miru!
BOLNIKI SE NE SPREJEMAJO !

* **Sadjarjem v preudarek.** Pomladansko sajenje drevja gre h koncu. Razveseljivo je dejstvo, da so oddale naše najpriznanejše drevesnice do sedaj skoraj vso sadno drevje, določeno za oddajo. Iz družbene drevesnice je bil odjem precejšen, kakor že dolgo let ne. — Narekuje nam dolžnost da pravočasno opozorimo vse naše cenj. odjemalce sadnega materiala, da pazijo pri saditvi drevja. Med najvažnejša dela pri sajenju naj bo omenjeno zlasti letos, **zadostno zalivanje, posebno, ako ne pade v kratkem izdaten dež.** V to smo primorani opozoriti sadjarje, da ne bo pozneje morebitnih pritožb glede kakovosti dobavljenega sadnega materiala. **Kmetijska družba v Ljubljani.**

* **Zgodovina Bosne in Hercegovine.** Letos ob 500 letnici ustanovitve Sarajeva bodo ne samo v središču Herceg-Bosne, marveč tudi po drugih krajih razne prireditve obujale spomine na pestro preteklost Bosne in Hercegovine. Tudi v inozemstvu je veliko zanimanje za bosansko zgodovino. Kakor že znano, zbirajo v zadnjem času posebno vneto bosansko zgodovinsko gradivo znanstveniki iz turške republike. Te dni je prispel v Sarajevo tudi avstrijski zgodovinar Ludvik Kalmos, ki zbira gradivo za veliko zgodovino Bosne in Hercegovine.

Velika umetnostna razstava slik in kipov v Celju, Hotel Union. Razstavo otvori v nedeljo 29. t. m. ob 11. uri akad. slikar Franc Tratnik.

* **Polovična voznina za delegate Aerokluba.** Zveza za tujski promet v Sloveniji javlja: Odobrena je polovična voznina po naših železnicah delegatom Aerokluba iz vse Jugoslavije, ki se udeleže skupščine Aerokluba »Naša krila« v Beogradu 28. in 29. t. m. Popust velja do 2. aprila.

* **Prijave za izlet v Grčijo.** Ker je za veliki »Putnikov« izlet v Grčijo še vedno dosti zanimanja, je društvo podaljšalo rok prijav udeležencev še za danes. Vsi uradi »Putnika« bodo še danes do 19. sprejemali prijave udeležbe ter dajali vsa pojasnila o zanimivem in cenenem potovanju.

* **Ženska podružnica CMD v Ormožu** je nabrala za družbo 200 Din v počaščenje umrle predsednice ge. Pavle dr. Omulčeve. Iskrena hvala!

* **Za veliko noč dva avtomobilska izleta!** Benetke-Padova 340 Din, Sušak-Crikvenica 175 Din. Informacije izletna pisarna Okorn, hotel Slon, Ljubljana.

* **Arheološka najdba v Bosni.** V Ustikolini pri Foči so vaščani kopali temelje za novo cerkev in pri tem odkrili ostanke starega zidovja in tudi večjo ploščo z ornamenti in napisi. O najdbi je bila obveščena uprava sarajevskega muzeja, ki bo tja poslala svojega strokovnjaka. Ker so v Bosni in Hercegovini odkrili že dosti ostankov starih krščanskih cerkva, domnevajo, da je tudi pri Foči odkrito kako staro svetišče.

* **Zanimiva stava v splošno korist.** V Petrinji so se do zore zamudili v gostilni gostilničar Batinić, opančar Maglić in trgovec Čačić. Dobre volje so o marsičem razpravljali in, ko je pogovor nanesel na zanemarjenost ulic, je prišlo do zanimive stave. Gostilničar Batinić in opančar Maglić sta trgovcu Čačiću zatrjevala, da bosta domov grede pometla dober kilometer ulic. Stava je znašala 180 Din. Možakarja, ki nista bila baš trdna na nogah, sta stavo dobila, delala sta dobre tri ure in vsa Petrinja je z velikim veseljem motrila vneta pometača. 180 Din sta izročila skladu za podpiranje prebivalstva pasivnih krajev. V originalni stavi je bilo dokaj ironije na račun občinske uprave, ki se premalo briga za ulice, a ker je bilo med pometanjem po ulicah dosti hrupa in smeha, sta morala pometača plačati 200 Din globe.

* **Dedič milijonov razkrinkan kot slepar.** Ruski begunec Andrej Mustafin, ki je star zdaj 26 let, je bil lani opisan v mnogih listih kot dedič velikanskega premoženja, katerega naj bi mu bil zapustil v Švici umrli nekdanji ruski politik Nikola Šahov. Pisalo se je, da je znašala njegova zapuščina 130 milijonov švicarskih frankov in 700 milijonov funtov šterlingov in da odpade na mladega Mustafina znaten del tega ogromnega bogastva. Srečni dedič se je lani spomladi pojavil v Zagrebu baš v času, ko je bila njegova bajeslovna sreča še vsem v spominu. Rad je pripovedoval, da si bo v Zagrebu poiskal življenjsko družico ter si v Tuškancu za srečno življenje zgradil vilo. Baje je obetal mnogim tudi razne podpore in posojila, menda pa je tudi sam marsikaj »dvignil« na račun takih obljub in svoje ogromne dedščine. O srečnem dediču se dolgo časa ni ničesar slišalo, včeraj pa so zagrebški dnevniki obširno opisali, kako je bil razkrinkan kot slepar. Najel je nekega šoferja, da bi ga peljal v Ljubljano in Beograd, ker mora kot »banovinki inženjer« potovati v važnih in zaupnih misijah in prevažati tudi 100 milijonov državnega denarja. Šofer ga je nekaj časa vozil po zagrebški okolici, da bi odlični potnik preizkusil avtomobil. Ko sta se vrnila v Zagreb in dogovorila sestanek za vožnjo v Ljubljano, pa je šofer iz previdnosti le vprašal pri policiji, če kaj vedo o »banovinskem inženerju« Mustafinu in o njegovih misijah. Policija je mladeniča zaprla in sedaj bo skušala ugotoviti, kaj je vse počenjal, odkar je bil proglašen za dediča ogromnega bogastva.

* **Osumljenci zaradi dvojnega dražgoškega umora so izpuščeni.** »Jutro« je že dvakrat poročalo o novi preiskavi zagonetnega dvojnega umora, ki je bil pred štirimi leti izvršen v Dražgošah. Nekaj osumljencev so že v začetku nove preiskave izpustili, ostale pa je včeraj izpustilo okrožno sodišče v Ljubljani, ker ni proti njim nobenih dokazov in so bili osumničeni samo zaradi ljudskih govoric, ki pa si v marsičem nasprotujejo. Umor stare trgovke Lotričeve in njene hčerke Genovefe je še ravno tako zagoneten, kakor je bil pred leti. Domačini pretežno sploh niso bili nikdar prepričani, da bi bili nedavno v Dražgošah aretirani ljudje storilci.

* **Rekonstrukcija ponarejanja kovancev.** V Kovnici d.d. v Beogradu je Boškovič spet koval petdesetake, a tokrat ne po svoji volji, marveč zaradi rekonstrukcije ponarejanja. Preiskovalni sodnik je po zaslišanju prič začel sortirati zaplenjeni material in v »Kovnici« je bila izvršena rekonstrukcija ponarejanja. Boškovič in Djordjević sta bila tja privedena iz zaporov in preiskovalnim organom sta morala pokazati, kako sta kovala denar. Stroji v »Kovnici« so bili zaradi tega v pogonu.

* **Krvava otmica.** V Kašicah pri Peči je kmet Abdulah Braimović prodal svoje posestvo, ker se je hotel izseliti v Albanijo. Večer pred odhodom je bila v njegovi hiši poslovilna gostija. Z Abdulom bi morala odpotovati tudi njegova sestra Zada, v katero pa je bil zaljubljen Said Šuljević iz sosednje vasi Starodvorcem. Zaljubljenca se nista mogla poročiti, ker Said ni imel denarja za odkupnino. Svojo izvoljenko je nagovarjal, naj ne gre z bratom v Albanijo. Ker je oklevala, jo je sklenil s svojimi prijatelji odvesti. Ko so se Abdulah in njegovi gostje gostili, se je Said oborožen s puško priplazil v hišo in se skril, v temnem hodniku, dočim so njegovi tovariši čakali zunaj. Opazila ga je mala Zadina sestra, ki je prestrašena zavpila. Iz sobe, kjer je bila gostija, je pritekel neki domačinov sorodnik. S Saidom sta se spopadla in Said ga je ustrelil. Medtem so prihiteli še drugi z gospodarjem na čelu. Ta je s sekiro udaril Saida, ki pa je imel še toliko moči, da mu je nož zabodel v prsa. Oba sta ranam podlegla. Tako so bile pri nesrečni otmici v nekaj minutah tri smrtne žrtve.

* **Tovarna JOS. REICH sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izdelavo.**

Iz Ljubljane

u— **Pogreb Marije Stuzzijeve.** Ko je bilo po obisku sorodnikov v mrtvašnici pri Devici Mariji v Polju ugotovljeno, da je utopljenka, ki so jo našli v Ljubljanici pri Fužinah, nesrečna ga. Marija Stuzzijeva, soproga, zobnega tehnika iz Domžal, so včeraj dopoldne prepeljali njeno truplo v Ljubljano. Ob 16. so med največjo tišino opravili pri Sv. Križu pogrebne svečanosti, ki jim je poleg hudo prizadetih svojcev prisostvovala tudi množica občinstva. Nagrada 10.000 Din, ki so jo sorodniki obljubili najditelju trupla, pripade brezposelnemu čevljarskemu pomočniku Antonu Rantu iz Vevč, ki je z nekaterimi drugimi domačani prvi opazil utopljenko v vodi.

u— **Za potovanje v Bolgarijo,** ki ga organizira Jugoslovensko-bolgarska liga v Ljubljani, je še nekaj mest praznih. Zato se rok za prijave podaljšuje do vključno 2 aprila. Pozneje došlih prijav se v nobenem primeru ne bo moglo vpoštevati. Stroški vsega potovanja (vožnja, prenočišče in prehrana) znašajo 1300 Din za osebo. Na račun tega zneska morajo vsi tisti, ki so se že prijavili in ki se nameravajo še prijaviti, plačati znesek 420 Din, ostanek pa pred odhodom. Vsakdo si mora tudi sam nabaviti potni list ter ga skupno z gornjim zneskom do omenjenega dne predložiti liginemu tajniku g. V. Bučarju (Miklošičeva cesta 22b/II), ker bo bolgarski vizum preskrbela JB liga. Odhod iz Ljubljane bo 14. aprila z brzovlakom ob 4.19 zjutraj; povratek 26. aprila. V programu je ogled Sofije, Plovdiva (pevski festival in velesejem), St. Zagore, Trnova, Varne in na povratku event. Rilskega samostana. — Odbor JBL.

u— **Na prvi letošnji produkciji šole Glasbene Matice** v ponedeljek 30. t. m. nastopita šolski orkester in mladinski zbor šole Glasbene Matice. Mladinski zbor, ki šteje okrog 80 mladih pevcev, zapoje Kogojeve »Zvončke«, Premrlovi »Luč z neba« in »Tri kaplje krvi«, Adamičevo »Večerno« in »Cigansko«, dalje Jenkova zborčka »Lipa« in »Tiha luna«, Sattnerjevo »Putko tutko« in Adamičevi »Pleši kos« in »Posmehulja neumiti deklici«. Orkester pa Bullovo »Melanholijo«, Jerajevo skladbo »Tožba za umrlim kraljem« ter Stamiztevo »Simfonijo v d-duru«. Orkester vodi g. prof. Karel Jeraj, mladinski zbor pa prof. Šonc. Ravnateljstvo vabi k posetu produkcije, vstopnica je program, ki stane 2 Din in se dobi v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Slavni skladatelj Liszt** je napisal celo vrsto simfoničnih in oratorijskih del, izmed katerih se njegov oratorij za soli, zbor in orkester »Kristus« najpogosteje izvaja. Prvi ga bo pel v Ljubljani pod vodstvom ravnatelja Poliča pevski zbor Gl. Matice s solisti: Župevčeva, Golobova, Verbič-Štrukljeva, Drmota in Betetto. Orkester, ki šteje 70 članov, je sestavljen iz orkestralnega društva Glasbene Matice, orkestra drž. konservatorija in vojne muzike. Obligatne so orgle, na katerih sodeluje mons. Stanko Premrl. Prodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice od ponedeljka dalje. Koncert bo v veliki unionski dvorani v ponedeljek 6. aprila.

Elitni kino Matica - Tel. 2124
Danes ob 4., 7¼ in 9¼ uri
PREMIERA SVETOVNEGA MILIJONSKEGA VELEFILMA po znanem romanu L. STEVENSONA
ZLATI OTOK
(OTOK ZAKLADOV)
Največja senzacija sezone. — Film krasote JUŽNEGA revije »Naš val«. — — — Rezervirajte si vstopnice ! pustolovščine, zlato in gusarji. — Delo, ki ga poznate izMORJA. — Veledelo za staro in mlado. — Romantika,

u— **Društvo Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani** bo imelo redni letni občni zbor 5. aprila ob 10. v restavraciji »Zvezdi« v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Prijave delegatinj in sorodnih društev ter njih nameravane govore kakor tudi govore in poročila ostalih članic je predložiti odboru KJS najkasneje do 1. aprila, da jih bo mogoče predložiti oblasti. Pozneje predloženi govori in poročila, izvzemši društvenih funkcionark, se ne bodo upoštevali.

u— **Uprava Šentjakobskega gledališča** prosi vse, ki so si rezervirali vstopnice za Bučarjevo igro z godbo in petjem »Na Trški gori«, da jih vzamejo do 16. ure pri dnevni blagajni, ker se bodo sicer prodale. Glede na velik naval naj posetniki pravočasno zasedejo svoja mesta, ker med izvajanjem vstop v dvorano ne bo dovoljen. Začetek točno ob 20.15.

u— **Same izbrane slike** lepot Slovenskih goric bomo videli drevi ob 20. na predavanju o Prlekiji v dvorani Delavske zbornice. Vstopnine ne bo.

u— **Prva pomladna modna revija** je v vsej naši javnosti po pravici vzbudila nadvse živahno zanimanje. Doslej je imela že okrog 2500 obiskovalcev, ki so vsi odšli z najlepšimi dojmi. Ker se revija vrši samo še danes in jutri, opozarjamo občinstvo, naj ne zamudi prilike, da si to najzanimivejšo prireditev sezone ogleda.

u— **V lepi starosti 79 let** je umrla v Židovski ulici 1. gospa Franja Belina. Pogreb bo jutri ob pol 15. na viško pokopališče. Blag ji spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

PRI LENIVEM ČREVESJU IN SLABEM ŽELODCU Z NERAZPOLOŽENJEM ZA JED ZARADI ZAPEKE naj se uporablja že oddavna poznana naravna
FRANZ JOSEFOVA
grenčica. Zelo pogosto je ugotovljeno, da je
FRANZ JOSEFOVA
grenčica zlasti koristno domače sredstvo, kajti gre za to, da se prebavni kanal v jutro izčisti s kakim salinskim sredstvom za iztrebljanje.
Ogl. reg. S. br. 15485/35

u— **Redni občni zbor Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani** se bo vršil v ponedeljek 30. t. m. ob 6. zvečer v beli dvorani hotela »Uniona«. Člani se vabijo k obilni udeležbi, drugim vstop ni dovoljen. Odbor.

u— **Društvu slepih sta darovala** Velena in Jožko Mežek 100 Din namesto cvetja na krsto pokojne gdč. Pavle Šerčeve.

u— **Za velikonočna voščila uporabljajte** Ciril Metodove razglednice. Dobe se po knjigarnah, trafikah in v pisarni, Beethovnova ulica 2.

u— **Za nedeljo dopoldne nameravani mladinski koncert** odpade. Prihodnji mladinski koncert bo na belo nedeljo 19. aprila.

u— **Nič strahu pred malo maturo!** Treba je samo strokovnega ponavljanja učnih predmetov, ki pridejo pri maturi v poštev. To pa znajo najbolje opraviti pri dijakih profesorji, ki prirejajo tečaj za malo maturo v Beethovnovi ulici 7. pritličje desno. Začetek tečaja bo 1. aprila. Vpisuje se vsak dan od 3. do 4. ure popoldne. Sprejelo se bo le gotovo število dijakov, zato vpišite dijaka (injo) takoj.

u— **»Butarice in pirhi«** je naslov velikonočne pravljične ure TKD Atene, ki bo 2. aprila ob pol 17. v Delavski zbornici. Prispevek za dvorano 3 Din za osebo, sicer prosto vstopnine.

u— **Velika pomladanska modna revija v Kazini samo še nocoj ob pol 21. in jutri ob pol 16. in pol 21. uri.**

u— **S strehe je padel.** Včeraj je 75-letni posestnik Peter Grilc v Podkorenu na Gorenjskem popravljal streho na svoji hiši, pa mu je spodrsnilo, da je padel na tla in si zlomil nogo. Prepeljati so ga morali v ljubljansko bolnišnico.

u— **Eksplozija bencina.** Na kirurškem oddelku so včeraj sprejeli 36-letno služkinjo Heleno Usenikovo iz Ljubljane, zaposleno v neki lekarni. Ko je včeraj dopoldne imela opravka z bencinom, ji je nevarna tekočina eksplodirala, da je Usenikova dobila precej hude opekline.

u— **Podražitev mesa.** Z današnjim dnem so se dvignile cene mesu in sicer stane sedaj: govedina I. 12—10, govedina II. 10—8, govedina III. 8—6; teletina 12, 14, 16, svinjina 16 in 18. Cene so se povišale zaradi znane kmečke akcije in je Ljubljana zadnja s poviškom cen.

Iz Celja

e— **Javna zahvala.** G. Ivan Prekoršek, narodni poslanec celjskega sreza, se večkrat spomni z darom tega ali onega človekoljubnega društva ali kake občekoristne ustanove. Tako je v nedeljo 22. t. m. podaril gasilski četi v Škofji vasi 500 Din. Ker je znano, da se gasilske čete borijo z velikimi denarnimi težavami, je ta, za današnje čase lepi znesek četi v veliko pomoč. Narodnemu poslancu g. Prekoršku izreka uprava gasilske čete v Škofji vasi po tej poti najiskrenejšo zahvalo.

e— **Jadranski dnevi.** Jadranska Straža je svojo vsakoletno prireditev jadranskih dnevov, ki so bili napovedani za 13. in 14. junij, preložila na 3. in 4. oktober, ker bo 14. junija v Celju zlet celjske sokolske župe. Program prireditev bo obsegal letos le večerno akademijo s primernim izbranim sporedom in tombolo. Opozarjamo ostala društva na ta dneva.

e— **Gasilsko predavanje.** V mestnem gasilskem domu bo predaval v sredo ob 20. učitelj Branko Zemljič o resnih in veselih zgodbah iz flosarske dežele. Vabljeni so tudi negasilci.

e— **Na vinsko razstavo v Dramljah** bo vozil mestni avtobus jutri iz Celja ob 7.45 in 14. uri, iz Dramelj pa ob 13. in zvečer na željo gostov. Razstava je bila otvorjena v sredo dopoldne. Po nagovoru drameljskega župana Mastnaka jo je otvoril sreski načelnik dr. Zobec. Razstava je lepo urejena in bogato založena. V sredo je poleg mnogih drugih gostov obiskal razstavo tudi narodni poslanec Ivan Prekoršek.

e— **Živ modras v steklenici.** V četrtek zjutraj je našel policijski stražnik na mostu čez Koprivnico pri rudarski šoli v papir zavito zamašeno steklenico, v kateri je bil živ modras. Očividno si je nekdo dovolil neokusno šalo. Modrasa so izročili rudarski šoli, ki ga bo uvrstila v šolsko zbirko.

e— **Avtomobil jo je povozil.** V nedeljo je neki avtomobil in Mozirja povozil 8 letno hčerko dninarice Marijo Vrabičevo z Brezja pri Mozirju. Deklico so notranje hudo poškodovano prepeljali v celjsko bolnišnico. Tam se zdravi tudi 32 letni Marko Lesjak iz Jezerc pri Planini, ki ga je neki moški zabodel z nožem v srčno stran. Neki vinjen moški pa je v Vojniku napadel 57 letnega delavca Franca Lavrina iz Ljubljane, udaril ga je s palico po glavi in mu prebil lobanjo.

e— **Kino Union.** Danes ob 16.30 in 20.30 velefilm »Variete« in dve predigri.

Iz Maribora

a— **Abrahamovec.** Danes obhaja v krogu svojcev 50 letnico rojstva g. Gašpar Trpin, podnadzornik policijskih agentov. V vseh krogih priljubljenemu slavljencu prisrčne čestitke!

a— **Komisar.** Nedavno smo poročali, da je občekoristna in naselitvena zadruga na Dunaju, ki ima v Mariboru dve železničarski stanovanjski hiši svojo tukajšnjo imovino prodala, ne da bi se pri tem upoštevali interesi jugoslovanskih zadružnih članov, katerih število v Mariboru je še precejšnje. Tudi ni hotela zadruga ničesar vedeti o tem, da bi se hiši prodali kaki novi organizaciji svojih jugoslovenskih članov, oziroma posebnemu odboru interesentov. Z ozirom na to je sedaj banska uprava na podlagi členov 270 in 273 senžermenske mirovne pogodbe postavila zadrugo z ozirom na njeno jugoslovensko imovino pod kontrolo in je imenovala za državnega komisarja obrtnozadružnega nadzornika J. Založnika. Obenem je izrečena prepoved odtujitve ali obremenitve obeh hiš.

a— **Mariborski mizarji,** včlanjeni v Združenju mizarjev v Mariboru, so imeli te dni svoj redni letni občni zbor, ki ga je otvoril in vodil predsednik Alojzij Munda. Po uvodnih formalnostih je v svojem poročilu orisal vse težave, ki tarejo obrtniški stan, zlasti pa mizarje. Združenje šteje 146 članov. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da znaša premoženje združenja 45.394.18 Din. Proračun za leto 1936 izkazuje 19.430 Din dohodkov ter prav toliko izdatkov. Pri volitvah je bil z majhnimi izjemami izvoljen dosedanji odbor z g. Alojzijem Mundo na čelu.

a— **Sladkovrški dogodki pred sodiščem.** Mali kazenski senat okrožnega sodišča je včeraj dopoldne obravnaval znani gostilniški pretep, ki se je vršil dne 26. decembra 1935 na Sladkem vrhu. Stepli so se fantje s Sladkega vrha in iz Selnice ob Muri. Bila je pravcata bitka, ki je zahtevala več žrtev. Nekateri fantje so bili lažje ranjeni, smrtnosne poškodbe pa je dobila Frančiška Reiterjeva, ki je nekaj dni zatem umrla v bolnišnici. Razprava je bila danes ponovno prekinjena v svrho zaslišanja novih prič.

a— **Mariborska opereta.** V nedeljo zvečer je zadnjič v letošnji sezoni predstava Kozinove operete »Majda« po znižanih cenah. Pripravlja se popularna češka opereta Jare Beneša »Sveti Anton vseh zaljubljenih patron«.

a— **Košajno št. 2. na varnem.** Včeraj so aretirali v Studencih orožniki 27-letnega Ferdinanda Praha nevarnega strahovalca konjiškega sreza, ki ima na vesti nešteto drznih vlomov in ki so ga varnostne oblasti že dolgo iskale. Pri zaslišavanju je Prah priznal sedem vlomov, dočim glede nekaterih ostalih vlomov krivdo taji. Včeraj so ga ves dan zaslišavali in bo Prah danes izročen okrožnemu sodišču.

a— **Nevarna pijača.** Onesveščenega so prepeljali v bolnišnico tkalskega mojstra Karla Ruperta, ki je preveč zavžil nekega zdravila.

a— **Cerkveni nabiralnik sta izropala** v frančiškanski cerkvi mlajša fantiča. Imela sta pa smolo, ker ju je pri tem zalotil opozorjeni stražnik, ki je enega paglavca prijel.

a— **Orjaška pižmovka.** Pri nagačevalcu Ciringerju si Mariborčani z zanimanjem ogledujejo 32 cm dolgo in 2.10 kg težko pižmovko, ki jo je ustrelil g. Alojzij Kornhauser v št. Juriju v Prekmurju.

Iz Škofje Loke

šl— **Upravni odbor Oficirskega doma v Škofji Loki** priredi drevi v prostorih Sokolskega doma poslovilni večer oficirjem I. planinskega bataljona, ki odhajajo na Bohinjsko Belo.

šl— **Gostilničarji škofjeloškega okraja** so imeli pred kratkim v salonu pri Kavčiču 23. redno skupščino. Zbor je vodil predsednik g. Kavčič Ivan, tajniško poročilo je podal g. Kavčič Pavel, za blagajno pa je poročal g. Igor Guzelj. Iz poročil je razvidno, da je upravni odbor izdal maksimalni cenik, in se mnogo boril proti šušmarstvu. Združenje ima 20.829 Din premoženja. Za delegate za zvezno skupščino so bili izvoljeni gg. Kavčič, Hafner Josip in Ziherl Matevž. V imenu Zbornice TOI je pozdravil zborovalce zbornični svetnik g. Hafner Anton. Poročal je o delu gostinskega odseka in pozival k vztrajnosti v borbi za dosego enakih javnih dajatev z drugimi stanovi. Zvezni ravnatelj je poročal o trošarini, o akciji za znižanje davkov, točilnih in ostalih taksah, o podeljevanju novih koncesij in o drugem. Posamezniki so se izjavili proti prosti žganjekuhi, ker se žganje potem na drobno prodaja.

Iz Kranja

r— **Lep pogreb ge. Florjančičeve.** Dne 19. t. m. je v Kranju umrla ga. Alojzija Florjančičeva, soproga inšpektorja finančne kontrole v pokoju. Pokojnica je bila priljubljena v Cerknici, Mengšu, Litiji, Ljubljani in Kranju, kjer je služboval njen soprog kot starejšina finančne kontrole. Na njeni zadnji poti so jo spremljali številni Kranjčani, med katerimi smo opazili mnogo odličnih osebnosti z županom g. Cirilom Pircem na čelu. Žal le, da se njene prijateljice iz Ljubljane in z dežele pogreba niso mogle udeležiti, ker posmrtnica ni bila pravočasno objavljena (ne po krivdi g. Florjančiča, temveč se je pismo z osmrtnico iz neznanega vzroka zakasnilo na pošti; op. ur.). Vsem, ki so priljubljeno gospo spremili na njeni zadnji poti, se žalujoči soprog ker najiskrenejše zahvaljuje!

r— **Sokolska župa Kranj** priredi tudi letos v okviru prosvetnega dnev v nedeljo 5. aprila ob 16. uri v Narodnem domu v Kranju skupni koncert, kakor prejšnja leta. Letos je koncert v prvem delu posvečen spominu Davorina Jenka. Sodelovali bodo najboljši zbori sokolskih edinic in godba Prvega planinskega polka iz Škofje Loke. Tudi letos bo koncert oddajala ljubljanska radiopostaja. Vse sokolsko članstvo širom naše domovine že danes opozarjamo na ta koncert. Oni, ki ste v bližini, prihitite v Kranj, drugi pa ne zamudite prilike in poslušajte na radiju.

Z Jesenic

s— **Zvočni kino Radio** predvaja danes in jutri v nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. pop.) velefilm »Bogovi se zabavajo«. Dodatki običajni. Sledi velefilm »Žene štrajkajo«.

s— **Sokolsko društvo Jesenice** ponovi v nedeljo 29. t. m. ob pol 3. pop. priljubljeno operelo »Mamzelle Nitouche« Železniške zveze so ugodne.

Iz Tržiča

č— **Kino** predvaja danes in jutri v nedeljo dvojni spored, veleopereto »Fraskvita« in kot dopolnilo Maynardov senzacionalni film »Neukrotljivi mustang«.

Z. K. D.
Danes ob ¼ 3 uri
Pavel Robeson
BOSAMBO
Film, ki ga mora videti vsak.

Iz Litije

i— **Litija je dobila svojo župnijo.** Po obvestilu, ki ga je dobil iz Beograda tukajšnji župni upravitelj g. Vinko Lovšin, je v ministrstvu za pravosodje podpisan dekret o ustanovitvi litijske župnije. Zaradi tega se je v poslednjih letih pretočilo že precej črnila in razvnelo obilo debat, prirejene pa so bile tudi javne konference in shodi. Podrobnosti glede nove župnije še niso znane. Zdaj bodo morale še oblastva določiti novi župniji mejo in odrediti vse ostalo potrebno. Ustanovitev bo zvezana tudi s stroški. Litija je spadala doslej kakor znano pod župnijo Šmartno, ki je lani praznovala 800 letnico obstoja. Kolikor nam je znano, dekret o ustanovitvi litijske župnije še ni dospel na bansko upravo.

i— **V Sokolskem domu v Šmartnem** so gostovali v nedeljo igralci Sokola Ivančna gorica — Stična. Nastopili so z burko »Vaška Venera«, ki jo je pohvalno izrežiral br. inž. Fedran. Gostje so se predstavili številni publiki kot prav dobra igralska družina. Kakor čujemo, se pripravljajo zdaj šmarski sokolski diletantje, da bodo vrnili našim Dolenjcem obisk.

Iz življenja na deželi

SEVNICA. Zvočni kino predvaja danes in jutri dva filma: »Bič človeštva«, znanstveni, kulturno-poučni film o raziskovanju in zdravljenju sifilide, in »Džungla smrti«.

RIBNICA. Sokolski zvočni kino predvaja danes ob 8. zvečer in jutri v nedeljo ob ¼4. popoldne in 8. zvečer zvočni film »Uspavanka«, (Španska romanca). Kot dodatek nov Paramountov zvočni tednik in zvočni film »Evharistični kongres v Ljubljani«.

Kupujte srečke drž. razr. loterije !
5. aprila bo že prvo žrebanje !
ZADRUŽNA HRANILNICA r. z. z o. z. — LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 19

Gospodarstvo

Aktualni problemi naše industrije

Zanimiva izvajanja preds. g. Antona Krejčija na skupščini Zveze industrijcev

Včeraj popoldne se je vršila v sejni dvorani Zbornice za TOI v Ljubljani letna skupščina Zveze industrijcev za dravsko banovino, na kateri je predsednik g. **Anton Krejči** podal obširno poročilo o aktualnih problemih naše industrije. Iz tega poročila posnemamo naslednje:

Večkrat se poudarja, da je naša država izrazito agrarna država in da živi 75 ali celo 80% prebivalstva od kmetijstva. To pa je enostransko pretirano, zlasti kar se tiče Slovenije, kjer je industrijska in obrtna delavnost dokaj razvita, tako da je **prebivalstvo dravske banovine, lahko rečemo, do polovice odvisno od zaslužka, ki ga najde v industrijski in obrtni delavnosti.** V resnici pa ne moremo skoro nikjer potegniti točne meje, ki bi ločila agrarni živelj od industrijskega, kajti agrarna produkcija na eni strani ter industrijska obrtna produkcija na drugi strani se vežeta in dopolnjujeta. Gotovo je v naši državi kmetijstvo zelo važen faktor in je brez dvoma ves gospodarski organizem oslabljen, čim so eksistenčni pogoji agrarnega življa ogroženi. Odločno pa je treba ugotoviti, da poslabšanju eksistenčnih pogojev kmetijstva ni kriva naša industrija, ki je v veliki meri interesirana na tem, da so eksistenčni pogoji vsega naroda ugodni in urejeni. Zato je bila industrija ves čas pripravljena sodelovati pri naporih, da se premaga agrarna kriza. Žal je državna uprava reševala problem agrarne krize preveč enostransko in je bil velik del žrtev, ki je bil naložen splošnosti, brez uspeha. Odločujoči faktorji so prezrli, da tvorijo vse panoge gospodarske delavnosti nedeljivo celoto in da ni mogoče ozdraviti **ene panoge same brez ozira ali celo na škodo drugih panog.**

V gospodarskem življenju Slovenije so vedno vršili važne funkcije naši denarni zavodi, od velikih bank in regulativnih hranilnic do podeželskih hranilnih zadrug. Naše gospodarstvo ne more ozdraveti, dokler ne bo zajamčeno normalno funkcioniranje denarnih zavodov. V zadnjem času je šla žal vsa tendenca za tem, **da se denarna sredstva odvajajo v centralne institute,** namesto da bi se nudila smotrena podpora denarnim zavodom izven centrale.

Naraščanje armade **brezposelnih** je po znatnem delu posledica repatriiranja izseljencev in posledica okolnosti, da prehajajo v industrijo kmečki ljudje z dežele, dočim se kvalificirani industrijski delavci uporabljajo kot težaki pri javnih delih. Pri nas ima industrija še dovolj razvojne možnosti, ki bi mogla nuditi zaposlitev znatnemu številu ljudi. Problem se da rešiti le s poživljenjem vsega gospodarstva, zlasti s povečanjem javne in privatne gradbene delavnosti. Za oživljenje gospodarske delavnosti pa je važna **smotrena gospodarska politika in zdrava davčna politika.** Obdavčenje dobička po neposrednih davkih bi bilo še razmeroma znosljivo, če bi se vršilo vsaj približno enakomerno v vseh delih države. Finančno ministrstvo je poklicano in dolžno, da čuva zakonske odredbe svojega resorja. **Davki naj se redno pobirajo v izmeri, ki je v zakonu predvidena, toda enotno in z enako točnostjo po vsej državi in od vseh pridobitnih podjetij, ne samo od industrije.** Donos skupnega prometnega davka in luksuznega davka daleč zaostaja za rezultatom, ki bi ustrezal dejanskemu prometu. Že to je dokaz, **da se ta davek ne plačuje in ne pobira povsod v enaki izmeri.**

Kar se tiče državnih neposrednih davkov, je splošno mnenje, da so sedanje davčne stopnje previsoke, pa se še skoro z vsakim novim finančnim zakonom povišujejo. Posledica tega je, da se pri določanju davčne osnove dohodki večkrat nižje ocenjujejo, nego bi ustrezalo dejanskemu stanju, ker bi bila sicer davčna obremenitev mnogo previsoka. To pa je zelo škodljivo za davčno moralo in bi bilo tudi v interesu te davčne morale, da se stopnje znižajo. Nevzdržno je tudi sedanje stanje, da mora samo industrija do zadnje pare pokazati vse svoje dohodke, dočim se pri drugih davčnih zavezancih tolerira, da znaten del svojih dohodkov zatajijo. V naši davčni politiki pa so bile napravljene tudi **usodne pogreške. To velja zlasti glede obdavčenja alkoholnih pijač,** ki je imelo za posledico propadanje pivovarniške industrije in naraščanje uživanja žganih pijač zaradi svobodne žganjekuhe, pri čemer je padla cena domačemu vinu na docela nerentabilno višino. Ta pogreška je imela tudi težke posledice za proračune naših samoupravnih teles.

Lani je bilo z uredbo o banovinskih davščinah izraženo načelo, **da tudi samoupravna telesa ne smejo nalagati trošarin na pogonska sredstva in na vire energije,** ki služijo produkciji, kar je že določeno v zakonu o državnih trošarinah. V nasprotju s tem načelom pa se z novim finančnim zakonom uvaja takozvana skupna banovinska trošarina na važno industrijsko surovino, na sodo. Velike važnosti je tudi vprašanje **občinskih trošarin,** ki se največkrat čisto fiskalno, ponekod tudi kot carina v zaščito lokalnih producentov, nalagajo vsevprek na industrijske surovine, na pomožna in pogonska sredstva v nasprotju z jasno odredbo zakona o državni trošarini, kar povzroča nedogledno škodo. S temi trošarinami **se ustvarjajo v notranjosti države carinske meje,** ki ogražajo gospodarsko ravnotežje in produkcijsko udejstvovanje. Zakonski predpisi se tudi ne smejo obiti s prozornim sredstvom, da se občinske trošarine uvajajo pod psevdonimom »uvoznine« ali »vagonske takse«. Tudi pri tej priliki je treba naglasiti skrajno nujnost, da dobimo zakon o financiranju samoupravnih teles. S tem zakonom naj se tudi uveljavi načelo, da se dajatve, ki jih industrija namenja potrebam samoupravnih teles, zlasti v prosvetne in dobrodelne namene, priznajo kot režijske postavke. Industrijska podjetja imajo mnogokrat interes na tem, da pomagajo občinam, da prispevajo za šole in druge prosvetne ter dobrodelne ustanove, pa so v tem ovirane zaradi nerazumljivega stališča finančne uprave, ki take dajatve računa v davčno osnovo in jih torej še obdavči kot dobiček.

Drugo vprašanje tvori naša trgovinska in devizna politika. Po vsem svetu pospešujejo države izvoz ter mu določajo posebne **ugodnosti. Pri nas se izvoz ovira** in obtežuje z davčnimi in deviznimi predpisi **in se na izvoz nalaga še poseben davek v obliki prenizke premije pri vnovčenju izvoznih deviz.** Priznati je treba načelno upravičenost deviznih predpisov, ki naj zaščitijo našo nacionalno valuto. Tak namen pa se lahko doseže, ne da bi se oviral in obdavčeval izvoz in ne da bi se naprtilo izvoznim tvrdkam toliko nepotrebnega administrativnega dela. Kazenske sankcije naj bi se uporabljale samo v primerih zlonamernega kršenja deviznih predpisov, ne pa tudi v primerih zgolj formalne pogreške, zlasti, ko so devizni predpisi tako nejasni. Znan je celo konkreten primer, da je Narodna banka določen postopek v plačilnem prometu smatrala kot pravilen, dočim sta finančno ministrstvo in Državni svet zavzela za prizadeto podjetje nasprotno neugodno stališče. Vsaka nejasnost zakonskih predpisov mora imeti za posledico pravno nesigurnost, ki je v deviznem poslovanju spričo visokih glob posebno nevarna. Nove težave so se pojavile po uvedbi privatnega kliringa z Nemčijo. V interesu naše domače industrije, zlasti kovinske in usnjarske, je Zveza industrijcev zahtevala nujne ukrepe proti hudi konkurenci od strani Nemčije, ki jo omogoča velika razlika v tečaju marke.

Treba je tudi razčistiti **vprašanje javnih dobav** v zvezi z določbami zakona o državnem računovodstvu. Stroge in komplicirane določbe tega zakona, koncipirane v duhu skrajnega birokratizma in pretirane nezaupljivosti, so pač zmožne ovirati administracijo in podvezati inniciativnost odgovornih uradnikov, v ničemer pa ne ovirajo onih ljudi, ki imajo nekorektne namene. V skladu s pravilnimi načeli narodnega gospodarstva stremi naša zakonodaja za tem, da se javne dobave oddajo tuzemskim podjetjem, ki naj imajo prednost pred inozemskimi dobavitelji. V eklatantnem nasprotju s tem načelom pa opažamo, **da naše državne ustanove skupaj z upravo državnih monopolov, oddajo baš velike posle inozemskim ponudnikom.**

Zaradi sankcij proti Italiji je bila gospodarskemu življenju naše banovine storjena velika škoda. Naša državna uprava je dolžna poskrbeti, da se ta škoda v celoti nadoknadi. Ne gre, da bi bila prav naša banovina kaznovana za izvrševanje dolžnosti, ki nam jih nalaga odločitev Društva narodov. Za našo banovino je lesno gospodarstvo najvažnejša gospodarska panoga. Ta panoga pa je sedaj prišla v nevzdržno situacijo. Po manifestacijskem zborovanju v Ljubljani 26 januarja smo pričakovali, da bodo napravljeni v smislu stavljenih predlogov in danih obljub energični ukrepi v pomoč našemu lesnemu in gozdnemu gospodarstvu. Žal se te nade niso uresničile. Ukrepi, ki so bili izdani z uredbo o ureditvi gozdne produkcije in o sanaciji lesnega gospodarstva, se našega področja ne tičejo ter niso prinesli najtežje prizadeti lesni trgovini in industriji dravske banovine skoro nobene olajšave, razen oprostitve prispevka za pogozdovanje gozdne posesti do 500 ha, kar pa je za Slovenijo podrejenega pomena.

Kar se tiče **realizacije klirinških terjatev v Italiji,** sicer lahko ugotovimo, da Narodna banka živahneje odkupuje te terjatve, vendar je še vedno odprto vprašanje tečaja odnosno doplačila razlike med obračunskim tečajem 3.15 ter pravilnim tečajem 3.55 Din za liro, s katerim so naši izvozniki pri sklepanju kupčij upravičeno računali. Tako ogromne razlike naše lesno gospodarstvo nikakor ne more prenesti. Docela neurejeno je tudi vprašanje onih terjatev, ki so bile v Italiji vplačane po 18. novembru 1935. Za te zneske nima naš izvoznik niti od italijanske strani, niti od strani naše Narodne banke nobenega obvestila o izvršenem vplačilu, tako danaj večkrat ne ve, ali je bilo blago v Italiji plačano ali ne. Tudi vprašanje **obračunskega tečaja za izvozne devize** se še ni premaknilo z mrtve točke. Brez pravilne ureditve tega vprašanja pa ni misliti, da bi se mogla naša lesna industrija uveljaviti na novih tržiščih. V pogledu potrebne zaščite lesnega gospodarstva nasproti denarnim zavodom je treba omeniti, da je lesnim podjetjem nemogoče odplačevati stare dolgove, niti nositi obrestno breme, ki znaša v splošnem okrog 11%. Ako v tem pogledu ne bodo izdani primerni ukrepi, obstoja bojazen, da bo velik del domačih podjetij propadel in se bodo teh podjetij polastili špekulanti, zlasti tujci. Važen faktor predstavljajo tudi prevozni stroški. Nasproti Italiji je imela dravska banovina še precej ugodno tarifno lego. Sedaj mora s svojimi lesnimi proizvodi na svetovni trg preko Sušaka, s čemer se je naš tarifni položaj bistveno poslabšal. Doslej je bila izvozna tarifa znižana le za okrogli in jamski les.

Te dni se **napoveduje kontrola uvoza,** ki jo industrija zahteva že skozi 5 let. Tudi v tem poznem času pozdravljamo to misel v nadi, da ne bodo birokratični predpisi preprečili ugodnega učinka kontrole uvoza.

*

Na občnem zboru so bili nato odobreni obračuni za leto 1933., 1934. in 1935. ter proračuni za leto 1934., 1935. in 1936. Upravi in nadzorstvu je bila priznana razrešnica. Skoro soglasno so bili sprejeti tudi predlogi glede **spremembe pravil v tem smislu, da se Zveza industrijcev zopet spremeni v prostovoljno organizacijo.**

Pri volitvah je bil za predsednika izvoljen inž. **Milan Lenarčič,** industrijec, za podpredsednika pa dr. **Vinko Vrhunec,** ravnatelj Trboveljske premogokopne družbe. Kot člani uprave pa so bili izvoljeni gg.: Venče Jakil, Franc Heinrihar, Viktor Neglas, Zdenko Knez, Avgust Praprotnik, Marica Majdič, Avgust Westen, Albin Prepeluh, Avgust Kuster, Josip Hutter, inž. Boris Hribar in inž. Milko Pirkmajer. Nadzorstvo pa tvorijo gg.: Anton Drobnič, inž. Herman Hieng in Evgen Lovšin. Posle Zveze industrijcev bo do odobritve novih pravil vršila še stara uprava.

Ljudem, nagnjenim k maščobi

pomaga čaša naravne

FRANZ-JOSEFOVE

grenčice

zjutraj na prazen želodec, da dosežejo lahko iztrebljenje

Ogl. reg. S. br. 30474/35

Gospodarske vesti

= **Zavarovalnica »Phoenix« na Dunaju.** V zvezi s poročili v avstrijskih listih o ukrepih, ki jih je izdala avstrijska vlada glede reforme zavarovanja v Avstriji, prosi zavarovalnica za življenja »Phoenix« na Dunaju, ravnateljstvo za kraljevino Jugoslavijo v Beogradu, za tole objavo: Prevelika in prenagla ekspanzija v primerih z velikostjo kapitala družbe »Phoenix« je privedla do vezanja znatnih družbenih sredstev za izgraditev poslovanja. Prav tako se je izkazal prevzem večjega števila zavarovanj propadlih vrednot in iz drugih razlogov premalo pokritih zavarovanj ter prevzem prostovoljne konverzije predvojnih zavarovanj. To je izključni razlog, da je poseben odbor ugotovil ta nedostatek v premijskih rezervah. Na osnovi zdaj izdanih zakonskih ukrepov avstrijske vlade so v celoti odstranjeni ti nedostatki in je zato **nadaljnje vodstvo poslov in izpolnjevanje zahtev zavarovancev v celoti zajamčeno.** Na Češkoslovaškem in v Rumuniji bo treba izvršiti reorganizacijo, za to reorganizacijo so že napravljeni potrebni koraki. V drugih 22 državah, **zlasti v kraljevini Jugoslaviji, pa niso potrebni prav nikaki ukrepi.**

= **Stanje aktivnih kliringov.** Po obvestilu Narodne banke o stanju aktivnih kliringov se je v tednu od 19. do 26. t. m. stanje **klirinških terjatev v Nemčiji** za malenkost povečalo, in sicer na 474.0 milijona Din nasproti 467.5 milijona Din pred enim tednom, 470 milijonov pred 14 dnevi in 440 milijonov pred tremi tedni. Dne 26. marca so bila po kronološkem redu izvršena izplačila do avize 9821 od 14. julija preteklega leta. **V kliringu z Italijo** se naš saldo polagoma krčil in je znašal 26. t. m. 157 milijnov Din nasproti 159 milijonom pred enim tednom in 161 milijonom pred 14 dnevi. V kliringu z Bolgarijo se je saldo za malenkost zmanjšal na 550.000 Din (prejšnji teden 575.000 Din), v kliringu s Turčijo pa je ponovno narasel na 2.44 milijona Din nasproti 2.13 milijona Din pred enim tednom.

= **Naš izvoz v Nemčijo,** ki je v decembru dosegel 102.4 milijona Din, v januarju t. l. pa celo 107.8 milijona Din, je v februarju precej nazadoval, in sicer na 53.8 milijona Din (vendar pa je bil pri tem še večji nego lani, ko je znašal v februarju le 34.3 milijona Din). **Povečal pa se je v februarju naš izvoz v Češkoslovaško,** ki je znašal 42.8 milijona Din (lani 21.2). **Tudi izvoz v Francijo** je letos nekoliko živahnejši in je znašal v prvih dveh mesecih t. l. 15.9 milijona Din nasproti 7.0 milijona Din v istem razdobju lanskega leta. **Izvoz v Anglijo pa zaenkrat** ne kaže nikakega povečanja in je znašal v prvih dveh mesecih 33.7 milijona Din nasproti 38.7 milijona Din v istem razdobju lanskega leta. — Pri uvozu **opažamo znatno povečanje uvoza iz Nemčije in Češkoslovaške.** Iz Nemčije smo v prvih dveh mesecih uvozili za 118 milijonov Din, to je za 47 milijonov več nego lani, iz Češkoslovaške pa za 114 milijonov Din, to je za 64 milijonov več nego lani.

Borze

27. marca

Na ljubljanski borzi se je med oficielnimi tečaji deviza Newyork ponovno nekoliko okrepila. V privatnem kliringu so avstrijski šilingi popustili ter so bili zaključeni po 9.34, angleški funti pa po 250. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 9.24, v angleških funtih po 250, v grških bonih po 30.50 in v španskih pezetah po 6.31. Nemški klirinški čeki so se v Ljubljani trgovali po 13.98, v Beogradu prav tako po 13.98, v Zagrebu pa po 13.9650 in za konec aprila po 13.95.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je danes pojavila v državnih enotah čvrstejša tendenca. **Že v začetku prometa** se je Vojna škoda okrepila na 359, pozneje pa se je trgovala po 360 (v Beogradu po 359.25). Promet je bil še v 7% Blairovem posojilu po 72.25 in 72.50 (v Beogradu po 73) in v delnicah PAB po 245.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2966.73 — 2981.32, Berlin 1752.05 — 1765.93, Bruselj 738.11 — 743.17, Curih 1424.22 — 1431.29, London 215.45 — 217.51, Newyork 4320.73 — 4357.04, Pariz 287.80 — 289.24, Praga 180.55—181.66.

Curih. Beograd 7, Pariz 20.20625, London 15.1625, Newyork 306, Bruselj 51.8250, Milan 24.30, Madrid 41.8750, Amsterdam 208.35, Berlin 123.20, Dunaj 56.30, Stockholm 78.1750, Oslo 76.1750, Kobenhavn 67.6740, Praga 12.6850, Varšava 57.75, Atene 2.90, Bukarešta 2.50.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 359.50 — 360, za april—maj 358 — 359.50, 4% agrarne 45 — 46.25, 6% begluške 65.50 do 65.75, 6% dalm. agrarne 61 — 62, 7% invest. 80.25 den., 7% Blair 72.25 — 72.50, 7% stabiliz. 79.50 den., 7% drž. hip. banka 81.50 den., 8% Blair 81.50 — 82; **delnice:** Narodna banka 6370 — 6500, PAB 245 — 246, Šećerana Osijek 150 bl.

Beograd. Vojna škoda 360 — 361 (359.25) za april (359.50), 4% agrarne 46 — 46.50 (46.25), 6% begluške 66 — 66.50 (65.75 — 66), 7% invest. 82 den., 7% stabiliz. 81 den., 7% Blair 73 — 73.50 (73), 7% Drž. hip. banka 82.50 den., 8% Blair 82 den., Narodna banka 6370 — 6400, PAB 245.50 — 246.50.

Blagovna tržišča

ŽITO

\+ **Chicago**, 27. marca. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 97, za julij 87.25, za sept. 86.125; **koruza:** za maj 59.125, za sept. 59.25.

\+ **Winnipeg**, 27. marca. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 82.50, za julij 83.375, za okt. 83.75.

\+ **Novosadska blagovna borza** (27. t. m.) Tendenca nespremenjena. **Pšenica:** baška in sremska 160—162; okol. Sombor 158—160; ladja Tisa ali Begej 162 — 164; slavonska 164 — 166; banatska 160 — 164. **Oves:** baški in sremski in slavonski 136 — 140. **Ječmen:** baški in sremski 64 kg 137.50 — 145. **Koruza:** baška in sremska 109 — 110, banatska 109 — 110. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 252.50 — 267.50; »2« 232.50 — 247.50; »5« 212.50 — 227.50; »6« 192.50 — 207.50; »7« 155 — 165; »8« — 110. Otrobi: baški sremski in banatski 94 — 98. **Fižol:** baški in nemški beli 175 — 180.

Zborovanje ljubljanskih akademikov

Včeraj dopoldne je bilo na dvorišču univerze zborovanje slušateljev vseh fakultet ljubljanske univerze. Zborovanje je bilo zelo dobro obiskano. V imenu delegacije, ki je bila v Beogradu je jurist g. Orožen poročal, da je bila delegacija sprejeta pri podpredsedniku senata dr. Ploju, pri ministru dr. Kreku, pri pomočniku prosvetnega ministra Kovačeviću, pri senatorju g. Marušiču, pri šefu kabineta ministra dr. Korošca, ki sam delegacije ni utegnil sprejeti ter pri rektorju beograjske univerze in pri dekanu tehnične fakultete. Povsod so razložili težnje ljubljanskih akademikov, ki so strogo strokovnega značaja.

Prezgodnja smrt zglednega šolnika

Šoštanj, 27. marca.

Sredi pomladnega brstenja se je v nedeljo za zmerom poslovil od nas učitelj g. Anton **Skubin**. Ni mogel zatreti kali jetike v sebi; premagala ga je in ga v 41. letu starosti položila v grob. Pokojnik se je rodil v Gregorčičevi rojstni vasi Vrsnem na Primorskem. Leta 1921. je nastopil svojo prvo učiteljsko službo v Robedišćih, nato je učiteljeval v Gornjem Lokavcu, Krnu, Sedlu, Starem selu in Čepavcu. Leta 1926. je moral iz Italije. Sedem let je bil potem upravitelj v Lepi njivi, kjer je bil zelo priljubljen. Predlanskim je prišel v Šoštanj.

Na zadnji poti so ga spremljali šolska mladina, učiteljstvo in številni meščani. Prišli so tudi Leponjivčani. Pred hišo in ob grobu mu je zapel v slovo mladinski zbor »Vigred se povrne« in »Pomladi vse se veseli«. Šolski upravitelj g. Vrečko se je v lepem govoru poslovil od stanovskega tovariša. Otroci so s cvetjem domala zasuli grob. Iz Vrsna je prihitel na pogreb tudi pokojnikov brat Janez. Grobar je že zasipal zadnje domovje pokojnika, ko je prišel na pokopališče. Bodi pokojniku ohranjen blag spomin!

Borba dolenjskih živinorejcev za cene

Novo mesto, 27. marca.

Na kmetijski šoli na Grmu je bilo v nedeljo zborovanje dolenjskih kmetovalcev, ki ga je sklicala sporazumno s sreskim kmetijskim odborom in ostalimi kmetijskimi organizacijami podružnica Kmetijske družbe Zbor, ki ga je vodil g. Franc Brulc iz Hrušce, je bil sklican največ zaradi določitve minimalnih cen kmetijskim pridelkom, predvsem živini. Glavno poročilo je podal tajnik podružnice, strokovni učitelj g. Karel Vrisk. Po živahni debati so se določile minimalne cene živini. Sestavil pa se je tudi ocenjevalni odbor za sejme v novomeškem sodnem okraju. Komisiji za sodna okraja Trebnje in Žužemberk pa se bosta ustanovili v prihodnjih dneh.

Na zborovanju je vladala popolna enodušnost in so zborovalci sprejeli obsežno resolucijo, ki se bo poslala na odločilno mesto. Cene živini za kg žive teže so se določile takole: volom I. 5, II. 4.50 in III. 3.50, kravam I. 4, II 3 in III. 2, junicam 5, 4, 3, teletom I. 6.50, II. 5.50 in III. 4, bikom do 3 let 4, starejšim 3, svinjam, debelim 7 do 8 (zaklanim 10 do 12 Din.)

Navedene cene so začasne in niso obvezne, temveč zgolj informativnega značaja. Cene se bodo v bodoče ravnale le po sklepih sejmskih odborov. Delovno območje sejmskih odborov bo v glavnem v tem, da se čisto izključi prekupčevanje, ki je eden izmed glavnih vzrokov za rušenje cen. Naglasiti pa je, da je od živinorejcev samih največ odvisno, kako se bo živina vnovčevala. Zdaj, ko se bo začela živina krmiti s presno krmo, ni treba z njo preveč siliti na sejme. Nujno je potrebno, da naša država do jeseni sklene primerne pogodbe, ki bi omogočile izvoz presežka pitane živine.

Iz borbe za in proti Bat'i

Kakor nam poročajo, je 39 narodnih poslancev iz raznih banovin, po večini iz jugovzhodnih, izročilo finančnemu in notranjemu ministru spomenico, v kateri govore o demonstracijah proti prodajalnicam Bate. Spomenica pravi med drugim, da je bila zadnje dni februarja posebna anketa, ki je ugotovila, da je v državi okrog 12.000 (po izjavah g. ministra trgovine in industrije 15.000) čevljarjev, in da po statistiki obrtnih zbornic ni mogoče govoriti, da bi ta panoga propadala. Res jih je mnogo, ki so v hudi krizi in se jim slabo godi, toda enako je tudi v drugih poklicih. V splošnem pa položaj ni tak, kakor ga nekateri predstavljajo. Spomenica dalje trdi, da je akcija podpirana in financirana od Batove konkurence, in opozarja oba ministra, da se zaradi te akcije opaža ponekod med kmeti močen pokret proti čaršiji, kateri očitajo, da so njena prizadevanja naperjena proti interesom kmečkega prebivalstva.

Spomenica končno prosi oba ministra, da preprečita pojave terorizma in opozorita prizadete, da se s terorjem na ulici ne dajo izsiliti zahteve, naperjene proti interesom milijonov prebivalstva.

Ugotovitve revizijske komisije v Topolšici

Na naš članek, ki smo ga pod tem naslovom objavili 13. t. m., smo prejeli naknadne informacije, iz katerih izhaja, da trditve v našem članku niso bile točne, deloma pa za prizadete krivične. Po teh naknadnih informacijah je odposlanec finančnega ministrstva jeseni 1935 res izvršil revizijo finančnega in ekonomskega poslovanja v državnem zdravilišču v Topolšici. Revizija je ugotovila razne formalne in administrativne nedostatke, predvsem v pogledu pravilnega vodstva inventarskih predmetov, ki so v tem obširnem zavodu

raztreseni v nič manj ko 34 objektih. Nedostatkov ni zakrivilo uradništvo, marveč gre odgovornost za nje dejstvu, da je za tako poslovanje premalo uradništva. O kaki malverzaciji ali uradni poneverbi se ne more govoriti.

Ljubljanski stavbenik, o katerem je bilo v članku govora, ni dolžan zdravilišču 45.099 Din, marveč ima pri njem za izvršena zidarska dela celo terjatve v znesku 15.000 Din. Tudi ni res, da bi bil proti njemu uveden kak sodni postopek.

Še o nesrečni „Heri“

Prejeli smo in objavljamo:

G. Miroslav Zupan je v »Jutru« z dne 15. t. m. priobčil daljši popravek, v katerem skuša moje navedbe o njegovem poslovanju pri »Heri« zanikati. Da ne bi nepoučena javnost iz tega popravka sklepala, da je g. Miroslav Zupan igral pri zadrugi »Hera« samo podrejeno vlogo ter da pade vsa krivda za njen polom samo na načelstvo in na zadrugarje, sem na ljubo resnici primoran podati naslednja pojasnila:

1) G. Zupan je bil tisti, ki je odločilno sodeloval pri sestavi pravilnikov za poslovanje zadruge ter je tudi vstvaril kalkulacijsko podlago za rentabilnost zadružnih stavb. G. Zupan je bil tehnični vodja stavbne zadruge ter je le od njegove sposobnosti in vestnosti zaviselo pravilno poslovanje zadruge ter njen uspeh, posebno ker so bili vsi ostali člani načelstva nestrokovnjaki in navadni zaupljivi ljudje. Kot tehnični referent je imel g. Zupan odločilen vpliv v zadrugi ter so se vsa dela oddajala po njegovih predlogih, ker je načelstvo moralo imeti popolno zaupanje v svojega strokovnjaka. Takrat seveda načelstvu ni bilo znano, da g. Zupan še nima izpita za pooblaščenega graditelja in da ni arhitekt, ker je napravil izpit šele v letu 1926 — in ima koncesijo za svojo obrt šele od 15. XII. 1926. V tej lastnosti je g. Zupan tudi postal podpredsednik zadruge ter smelo trdim, da se je vse poslovanje »Here« vršilo po intencijah g. Zupana. Da je g. Zupan izstopil iz načelstva zadruge nekaj mesecev pred polomom, na stvari nič ne spremeni, saj je moral kot strokovnjak bolje poznati položaj »Here«, kakor pa ostali nepoučeni zadrugarji.

2) G. Zupan navaja, da je prejel za svoje delo kot tehnični vodja »Here« samo 49.800 Din, ne pa 92.011 Din. Resnica pa je, da je iz knjig in zapisnikov zadruge točno razvidno, da je prejel 92.011 Din in da je načelstvo ugotovilo neupravičenost tega dviga.

3) G. Zupan trdi, da ni prijavil v konkurzu zadruge vsote 235.000.- Din, temveč samo 211.035.- Din za svoje 33 mesečno tehnično delo in nadzorstvo pri gradnji 42 stavb. Razlika med obema vsotama ni velika, vendar je od mene navedena vsota pravilna. Bistvena pa ni višina zneska, temveč moja ugotovitev, da g. Zupanu upniški odbor ni priznal niti dinarja prijavljene vsote ter da g. Zupan ni do danes vložil tožbe na priznanje prijavljenega zneska.

4) Iz zapisnikov zadruge »Here« izhaja, da je g. Andrej Černe tekom poslovanja zadruge prejel 366.000.- Din. Razen tega zneska je g. Černe prijavil v konkurz še znesek 342.000.- Din, katerega pa tedanji konkurzni upravitelj ni priznal. Za priznanje tega zneska se je nato vodila pravda, katero pa je g. Černe izgubil, ker je sodišče ugotovilo, da je prijavljeni znesek že vsebovan v prejetem znesku 366.000.- Din. Terjatev svaka ga Zupana torej ni bila upoštevana in izplačana v istem proporcu in vrstnem redu, kakor terjatve ostalih upnikov »Here«.

5) Še po izstopu iz načelstva je g. Zupan več mesecev vršil službo tehničnega vodje, toda »Hera« ga je vedno manj zanimala ter pozneje kljub ponovnim pozivom ni dajal potrebnih pojasnil.

Mene in javnost bi bolj zanimalo, če bi g. Zupan na moje ugotovitve odgovoril s pojasnilom, zakaj je »Hera« propadla in kdo je glavni krivec za njen propad. Če pa smatra g. Zupan, da moje trditve niso resnične, naj vloži proti meni tožbo. Na sodišču bo imel priliko da razgrne žalostno sliko propada »Here«.

Ljubljana, dne 26. marca 1936.

Janko Grašič.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 28. marca: Družinski oče. Red C.
Nedelja, 29. marca: Ob 15. Vesela božja pot. Izven. Cene od 10 Din navzdol. Ob 20. Tuje dete. Izven. Cene od 10 Din navzdol.

Zgodovinska drama Juarez in Maksimiljan, ki jo je napisal Franc Werfel, ima 12 slik. Vlogo Maksimiljana igra g. Levar, Charlotto ga. Šaričeva. V ostalih vlogah nastopajo skoro vsi člani našega dramskega ansambla. Režijo ima inž. arh. Stupica. Premiera bo v sredo 1. aprila t.l.

OPERA

Sobota, 28. marca: Netopir. Izven. Cene od 20 Din navzdol.
Nedelja, 29. marca: Ob 20 Kavalir z rožo. Izven.

Šentjakobsko gledališče

Sobota 28: Na Trški gori. Krstna predstava.
Nedelja 29: Na Trški gori.

Mariborsko gledališče

Sobota 28. ob 20. Siromakovo jagnje. C.

Dve mesti: Pariz in London

Vojaštvo v Parizu — Strnjena Francija — Od Rue St. Dominique do Boulevarda St. Germain — živahna kupčija s plinskimi maskami — Angleško delo za mir — Iznajdljiva poročevalska služba — Nagrada za idejo uspešnega nabiranja vojakov

Pariz molči, Pariz čaka. V njem vre, toda pod zemljo. Samo eno znamenje kaže, da se je nekaj zgodilo: mesto je polno vojaštva. Samo v enem oddelku podzemske železnice našteješ lahko deset do petnajst »poiulue«, kakor imenujejo Francozi vojake. Posebno drugopoltega vojaštva je mnogo. Človek srečuje množice črncev, cele trope tujskih legionarjev. Tipična noša maroških polkov se pojavlja na Kapucinskem in Montparnaškem buljvaru. V kavarnah posedeva zvečer mnogo več častnikov kakor prej. Republika Francija pripravlja nove zakone.

Tako hočejo n. pr. dovoliti rezervnim častnikom, da bodo smeli zopet neovirano nositi uniforme. V Grand-Palaisu se je že vršila prva javna prireditev rezervnih oficirjev. Na dirkališču je defiliralo 600 častnikov na konjih. Vstopnice za to prirediso bile popolnoma razprodane. Tako se je Hitlerju posrečilo ustvariti v Franciji enotno fronto, ki sega od ene skrajnosti do druge, t. j. od »front populaire« do »croix de feu. Generalni štab je te dni up in nada Francije, to lahko opaziš pri vsakem koraku. V mirni, mali palači vojnega ministrstva v Rue St. Dominique te sprejme vratar z besedami: »Pojdite na Boulevard St. Germain 231«. Tam ima sedež generalni štab. In v vseh uradnih prostorih ulice sv. Dominika dobiš enake napotke. »Etat major — Boulevard St. Germain«. Francija je stopila čez prag vojnega ministrstva. Vojno ministrstvo — to je zadeva miru. Danes pa obvladuje položaj v Franciji St. Germain.

Francija je tudi potlačena zaradi Angležev. Po zidovih že vidiš lepake, na katerih je upodobljen John Bull kot človek obilja, udobnosti, sebičnosti in hladnokrvnosti. V ustih drži pipo in vleče dim. Zraven stoje besede: »Meni je vseeno — Porenje ne leži na poti proti Indiji.« Takšen je Pariz v letu 1936. Človek bi rekel, da je to mesto, ki noče vojne, toda veruje vanjo. Zato se tudi širijo glasovi o koncentracijski vladi, ki bi segala od Paula — Boncourja do Tardieuja.

Trgovine s plinskimi maskami uspevajo kakor še nikoli doslej. Takšne prodajalne imajo večji obisk kakor brivski saloni. Na Montmartru, Montparnassu, na Raspailu povsod same plinske maske. Pred štirinajstimi dnevi ni bilo o teh trgovinah duha ne sluha. Zrasle so čez noč — odkar se je Društvo narodov preselilo v svojo novo palačo zraven Arianskega parka v Ženevi.

London je vse nekaj drugega. To je mesto, ki hoče nekaj negativnega zaradi pozitivnega konca. London noče vojne. V anglikanski katedrali v Liverpoolu se je svečenik uprl zahtevi molitve za ministre Baldwinove vlade. Vse mesto govori o tem. Angleški listi objavljajo govor novega Abrahama a Santa Clara, govor v katerem govornik javno izjavlja, da ne more moliti za nobeno vlado, ki bi rada imela vojno.

Nekaj posebnega je tudi te dni v Londonu poročevalska služba. Nekateri listi imajo dnevno do dvajset izdaj. Tiskarniška podjetja napenjajo sile, da predložijo bravcem najnovejše. Ko zapusti zadnja izdaja tiskarski stroj, je morda prispela nova interesantna vest. Kaj store gibčni uredniki? S štampiljko udarijo to vest na prvo stran lista, po katerem segajo ljudje kakor nori.

Na vogalu Picadilli Circusa in Regent Streeta se je etablirala novinska agentura, ki ti servira za penny najnovejše poročilo. V razpoko vržeš novec, iz odprtine pa ne prileti sandwich ali košček čokolade — ne, temveč najnovejše poročilo o položaju. Servirajo ga odjemalcem lepo zganjenega v lični zalepki.

Ob istem času pa se dogajajo v angleški prestolnici še druge zanimive stvari. »Daily Mail« nudi za najboljšo idejo novačenja za angleško vojsko 10.000 funtov nagrade. Ali ni to čudno? Angleški narod, discipliniran o temena do nog, noče služiti v vojski. Prijavne pisarne stojijo prazne. Pravijo, da je pridobivanje vojaštva v Angliji najbolj obupen posel.

London je sploh precej neopredeljiv. Ko je nemška vojska vkorakala v Porenje, so vsi spraševali: »Ali je Hitler realist?« Če pa se oglasi Flandin k besedi in udriha na vse strani, se slišijo pripombe, da je treba odgovoriti nanje »storm of indignation«. Nemški listi so objavili slike o Maginotovem obrambnem pasu ob Reni. Angleži so molčali. Ko pa so v kinematografih predvajali film o nemški zasedbi demilitariziranega pasu, je občinstvo žvižgalo. Protestni glasovi so utihnili šele potem, ko se je prikazalo prazno platno.

Geneva Press

Zopet v Londonu

Hitlerjev poslanik von Ribbentrop, ki posreduje med Berlinom in Londonom za novo ureditev evropskega miru v duhu nemškega kancelarja

Zanimive številke

Kakšnih 95 odstotkov zemeljskega prebivalstva živi severno od ravnika.

Čeprav tehta moški povprečno samo 13 odstotkov več nego ženska, je njegovo srce povprečno 22 odstotkov težje od ženskega.

Peščeni viharji v puščavi Gobi so lahko tako silni, da prenašajo peščena zrnca skozi vso Kitajsko in še na ladje, ki so 800 km oddaljene od obale.

Kunčje kože so sirovina za 86 različnih vrst krzna. Sem spada pred vsem tudi »francoska soboljevina«. Ovčjih kož je 58 vrst, ena med njimi se imenuje »islandska lisica«. Koze dajejo 14 vrst krzna, najimenitnejše med njimi je »kitajski medved«.

V Indiji uporabljajo danes 17 različnih vrst koledarja, ki so si za cele dneve narazen. Razlikujejo se pa tudi po letnicah. Dočim štejejo nekateri l. 1936., datirajo drugi svoja pisma že z letnico 1937.

Predlansko leto se je v Veliki Britaniji smrtno ponesrečilo 92 oseb, ki so padle s postelje.

V Koreji so prijeli tolpo žeparjev, ki je štela 116 članov. Delovala je tudi v Mandžuriji. V tej državi je lansko leto uplenila denarja za 5 milijonov dinarjev.

17 leten dijak v Altonu v Illinoisu meri že 2 m in pol v višino in rase neprestano.

V Veliki Britaniji pokadijo letno nič manj nego 65 milijard cigaret. To pomeni, da pokadi četvorica odraslih Britov vsak dan 30 cigaret.

V Aldertonu na Angleškem je družina, ki izdeluje že 236 let šahovske figure. Vsako leto jih izdela za okroglo 1000 iger.

Za časa cesarja Kublaj-kana so imeli Mongoli tako velike voze, da jih je moralo vleči po 22 volov. Razdalja med kolesi teh ogromnih vozil, ki so imela podobo želv, je znašala 7 m.

Pred tisoč leti so zakopali na otoku Skye sod masla. Ko so ga te dni odkrili, je bila njegova vsebina še sveža.

Najmanjša ženska na svetu je Margaret Ann Robinsonova iz Long Beacha v Kaliforniji. Meri v višino le 44 cm, šteje 18 let in tehta 19 funtov.

Lansko leto je romalo v Meko 33.898 vernikov, predlansko leto pa le 22.717.

Letalo in utrinek

V veliko letalo, ki je letelo nad Severno Karolino (USA), je treščil manjši meteor. Poškodoval je anteno brezžične postaje. Med potniki ni bilo nobene škode. Prvotno so mislili, da je letalo zadel kakšen strel z zemlje.

Tja zdravi, nazaj ranjeni

Italijanski ranjenci iz abesinske vojne v Napoliju, kamor jih je pripeljala ladja »Heluan«

Orožje proti podmornicam

Podmorsko obleganje Anglije bo brezupna stvar

Kakor smo na kratko poročali, je v angleški spodnji zbornici poslanec Somerset de Chair podal senzacionalno izjavo, da razpolaga britska admiraliteta s pripravo, ki bo v bodoče preprečila vsako podobno »obleganje« Velike Britanije po podmornicah, kakršno je bilo mogoče še v svetovni vojni. Vsaka podmornica, ki bi se približala novemu orožju, bi se predala nevarnosti toneljitega uničenja.

O tej Somersetovovi izjavi so si belili glave vsi, ki jih zanimajo priprave za bodoče vojne. Slišati je bilo najbolj fantastične domneve. Sedaj je prišlo iz krogov britskih pomorskih strokovnjakov pojasnilo k tej stvari. Angleži so zelo izpopolnili metode, po katerih se da s pomočjo brezžičnih valov ugotoviti natančni položaj kakšne podmornice. Te metode so uporabljali že prej, učinkovite pa so bile le za manjše daljave, dočim onemogočajo po novem vsako neopazno približanje podmornice na daljavo, ki je za izstrel torpeda praktično uporabna. Moderen torpedo se izstreli lahko na oddaljenost čez 9000 m. Na to daljavo pa je seveda že skoraj izključeno, da bi zadel svoj cilj.

Z brezžičnimi iskalnimi aparaturami, ki so jih namestili na angleške vojne ladje, pa je mogoče ugotoviti točni položaj podmornice na še večjo daljavo. Če pa danes točno vedo, kje je kakšna podmornica, je ni več težko uničiti s topovskimi streli ali z letalskimi bombami. Doslej so imele podmornice še kakšno možnost, da se približajo ladji in jo uničijo, preden bi jih kdo opazil, odslej to ne bo več mogoče. Moderne vojne ladje bodo tako rekoč opremljene z nevidno mrežo na daljavo 10 in več kilometrov, ki bo reagirala na vsak sovražnikov poskus približanja. Podrobnosti o novih iskalnih aparaturah pa so seveda skrivnost britskih mornariških oblasti.

„Queen Mary" je zaplavala!

V navzočnosti ogromnih množic je te dni nova kraljica morij, angleška potniška ladja »Queen Mary« zapustila ladjedelnico in splavala v morje

Beli lasje ne pomenjajo starosti

V nekem pariškem listu si lahko pred kratkim bral, da so beli lasje pri ženskah zelo imenitni, da dobro učinkujejo in da nimajo nobenega opravka s starostjo.

Vprašenje je, koliko je žensk, ki bi verjele v to trditev pariškega lista. Tiste, ki trpijo zavoljo prezgodnje osivitve, so gotovo bolj prepričane o tem, da delajo sivi lasje žensko starejšo, nego je morda v resnici. Tudi praksa je bolj tega naziranja, kajti le prepogosti so primeri, da morajo ženske s sivimi lasmi prepustiti svoja mesta tovarišicam, ki so videti mlajše. V Londonu so nedavno ženske osnovale klub 30- in 40-letnih, ki mu predseduje miss Margaret Bondfieldova, v letih 1929. do 1931. ministrica za delo v Macdonaldovi vladi. Ta klub si je zastavil nalogo, da bo pomagal ženskam določene starosti, ki so v poklicnem življenju sposobne, eventualno v nove službe, kjer ne bodo tako gledali na barvo njih las.

Kupuj domače blago!

Prah se vrača v domačo zemljo

Krsta s smrtnimi ostanki grškega državnika Venizelosa na lyonskem kolodvoru v Parizu, odkoder so jo odpeljali čez Brindisi na Grško

Ni življenja na drugih premičnicah

Zanimiva opazovanja — Kako je prav za prav na Marsu?

Človeštvo se zanima danes mogoče bolj nego kdaj prej za možnost, da bi obstajalo življenje na drugih planetih — morda zato, ker goji vsakdo tiho upanje, da mu bo mogoče nekega dne uiti s te klavrne krogle, ki se imenuje Zemlja. Debate se vršijo posebno okrog znanstvenih izsledkov zadnjih dvanajst mesecev. Tako na podlagi kemije kakor na podlagi fizike izdelujejo raziskovalci s strogimi računi teorije, ki naj bi dokazale, da je pod nekimi pogoji tudi na sosednih nebesnih telesih mogoče življenje, ki je podobno našemu.

V zadnjih tednih so poročali zanimiva opazovanja z ozemlja Mont Blanca, ki se tičejo Marsa. Ta opazovanja so pregledale tudi južnoafriške zvezdarne in so jih do neke mere potrdile. Južnoafričani pa so v svojih sklepih malo previdnejši od svojih francoskih kolegov.

Ti so namreč opazili na Marsu neke svetlobne pojave in so sklepali, da bi utegnili biti signalni poskusi Marsovih prebivalcev Zemlji. Da, šli so celo tako daleč, da so ugibali, kako bi bilo mogoče odgovoriti na ta znamenja. Ameriški, angleški in južnoafriški astronomi pa so si edini, da po zadnjih izsledkih s pomočjo spektralne analize na Marsu ne more biti življenja, kakršno je na Zemlji — kvečjemu če izvzamemo neke vrste mahov in bakterij.

Podobno je z drugimi planeti, posebno z velikimi, samo da so razmere na njih zavoljo velikanske oddaljenosti od sonca še neugodnejše. Samo to, da so se srečali neki posebno ugodni pogoji na naši Zemlji, je bilo vzrok, da se je moglo tu razviti življenje, kakršno je. Takšnih pogojev pa na naših sosedih ni. Življenje, kakršno je na Zemlji, je enkratno, vse naše špekulacije v zvezi z vesoljstvom so torej precej neutemeljene.

Kazni za tokijski puč

V najvišjih mestih japonske armade so se izvršile v zvezi z uporom v februarju in kot njegova posledica velike spremembe. Devet generalov je bilo v zadnjem času začasno upokojenih, 29 drugih generalov in 2 polkovnika so bili kazensko premeščeni.

Med temi generali je prvi krilni mikadov pribočnik, poveljnik mikadove garde, poveljnik orožništva, poveljnik druge pehotne brigade mikadove garde ter poveljniki prve in druge pehotne ter tretje topniške brigade. Bivši vodja cesarske vojne akademije, ki je bil na zadnje načelnik namestnik generalnega štaba, je postal navaden član tega štaba, namestnik vojnega ministra Mikijo Furuze pa je bil degradiran za člana generalnega štaba zračnih vojnih sil.

Poplave tudi v Španiji

Iz vseh španskih provinc poročajo o neprestanem deževju. Pri Sevilji je Gvadalkvivir prestopil bregove in poplavil obsežna ozemlja, mnogo poljedelskega ozemlja je preplavljenega v drugih provincah. Nad Portom so bili veliki nalivi, ki so povzročili poplavo v nižje ležečih mestnih delih, nad Guenco pa je divjal snežni vihar.

Trda mu bo predla

Ras Nasibu, poveljnik na južnem abesinskem bojišču, proti kateremu pripravlja general Graziani novo ofenzivo

Abesinci se vračajo k četniški vojni

Kakor poroča neki ameriški dopisnik iz Addis Abebe, poizkuša neguš ta čas nov način vojevanja, po katerem se vojska razdeli v manjše čete po 500 do 1000 mož, ki bodo samostojno napadale italijanska skladišča in sprednje straže, prekinjale zveze med posameznimi italijanskimi edinicami, jih zvabljale v zasede in jih zadrževale z neprestanimi napadi od raznih strani.

Ta način četniške vojne je Abesincem najbolj domač in so z njim v prvih mesecih vojne imeli tudi največ uspehov. Samo pritisku svojih starih vojskovodij, ki so mislili, da je mogoče z odprtimi bitkami premagati tehnično do popolnosti opremljeno italijansko vojsko, se je bil neguš vdal in je opustil stari način bojevanja. Sedaj bo svojo vojsko na severni fronti oprosti podrejenosti abesinskemu vrhovnemu poveljstvu, čete bodo neposredno podrejene njemu.

Umorjeni tenorist

V Bukarešti so našli mrtva popularnega tenorja tamkajšnje opere Demetra Galmena in njegovo ženo. Sprva so menili, da gre za dvojni samomor, toda natančnejša preiskava je dognala, da je žena usmrtila svojega moža in nato še sebe. Galmen je že dve leti imel ljubavno razmerje z vdovo nekega policijskega uradnika, žena pa je šele sedaj zvedela za to. Ko je tenorjeva ljubavnica zvedela za zakonsko tragedijo, se je poskusila usmrtiti, a so jo utegnili še rešiti.

ANEKDOTA

Neki tovarnar zelenjadnih konserv, ki je hotel veljati tudi za pisatelja, pa je bil navaden diletant, je pošiljal Oskarju Wildeu svoje rokopise, da bi mu jih ta ocenjeval in mu pomagal s svojo kritiko naprej. Počasi je postala stvar velikemu pisatelju zelo nadležna, pa je nekega dne sedel in mu napisal sledeče pismo: »Dragi gospod! Ni treba Vam pripovedovati, da je pri špargljih najboljša glava. O Vas kaj takšnega ne bi mogel trditi.« Pisatelj ni dobil potem nobenega rokopisa več.

VSAK DAN ENA

»Z vašim krepkim glasom bi lahko našli boljšo zaposlitev, kakor v tem tingel-tanglu«.

»Kje pa mislite, gospod?«

»I kje, pri kakšni tvornici bi lahko tulili namesto sirene« („Tidens Tegn«)

OBVESTILO!

Tem potom obveščamo cenjeno občinstvo, da smo z današnjim dnem dali v prodajo naše znamenite svetovne

PHILIPS ŽARNICE

Zahtevajte pri naših trgovcih

Super-Arga
Super-Arlita i
Spiralta

Največja svetloba — najmanjša poraba toka. — Naš renome pomeni kakovost!

PHILIPS JUGOSL. TRG. A. D.

Kulturni pregled

Slovanska misel pred 100 leti

24. t. m. je predaval v češkem jeziku pred dokaj številnim občinstvom ljubljanske Češke občine univ. doc. dr. Vaclav Burian o slovanski misli pred sto leti s posebnim ozirom na ilirizem. V enournih kakor vedno temeljitih in preglednih izvajanjih je predvsem orisal roman tridesetih let 19. stoletja za kulturo slovanskih narodov in posebej še za ustvaritev slovanske misli in slovanskega programa. Zlasti se je zaustavil pri Kollárjevi ideologiji, ki je v nasprotju s preporodnim prvakom Jugmannom in njegovo rusofilsko slovansko idejo prvi priznal vsakemu slovanskemu narodu pravico do samostojnosti in je samo iskal osnov slovanske skupnosti. Čeprav romantik, je vendar izdelal čisto konkreten in še danes veljaven program slovanske vzajemnosti. Kollarjevo iz naroda izhajajoče, v slovanstvo rastoče in k vsečloveštvu stremeče slovansko mišljenje je imelo kot kollarizem znaten vpliv.

Nato je predavatelj prikazal osnove sočasnega poljskega pojmovanja o slovanstvu. Le-to je izhajalo iz misticizma in katolicizma, poveličevalo predvsem lastni narod (česar pri Kollárju ne opažamo) in verovalo v moč revolucionarne akcije. Ob istem času se je pojavila slovanska misel tudi med Rusi, izprva v obliki, ki jo je izpovedoval že Hrvat Juraj Križanić v 17. stoletju, nato pa kot slovanofilska ideologija in naposled kot zaostreni rusizem, ki je bil slovanski predhodnik današnjega rasizma:

Zatem je predavatelj prešel k analizi ilirizma; orisal je tedanje živahne stike med Čehoslovaki in južnimi Slovani, opozoril na kollarsko, t. j. humanitarno obliko ilirskega gibanja in na Kollarjev neposredni vpliv na Gaja v smeri pravopisne reforme. Poudaril je stališče, da so bili začetniki ilirizma, tega prvega jugoslovanskega gibanja, Hrvatje, ne Srbi in da je bila zmaga štokavskega narečja kot pismenega jezika posledek dvestoletnega pronicanja štokavščine v območje čakavskega in hrvatsko-kajkavskega narečja. (v nemali meri pod vplivom migracije). Opisal je tudi vlogo Šafarika in Kollárjevo posredovanje pri grofu Kolowratu, da bi Metternich sprejel Gaja in da bi notranji minister dovolil izdajanje Gajevega lista:

Skratka: v predavanju doc. dr. Buraiana je bilo mnogo zanimivih podatkov in pogledov. Uvaževanja vredna je njegova misel, da Slovenci tudi zaradi tega niso sprejeli štokavskega pismenega jezika, ki ga je uvajal ilirizem, ker niso bili skozi daljšo dobo tako izloženi prilivu štokavščine, kakor so bili kajkavski Hrvatje. Ta misel sicer pojasnuje samo majhen filološki presek še danes aktualnega problema Prešeren—Vraz, vendar je zanimiva.

Prav kakor nedavno predavanje doc. dr. Buriana na proslavi prof. Murka o najstarejših češkoslov.-jugoslov. kulturnih stikih je tudi to predavanje prepričevalno dokazovalo, da sloni današnje delo za vzajemnost med Jugoslovani in Čehoslovaki na izredno obilni in pomembni tradiciji. V nobeni dobi pa ni bila ta vzajemnost tako živahna kakor v tridesetih letih pr. stol. do l. 1848. Dovolj vzroka, da prav sedaj, tudi pod pritiskom novih, svetovno-politično še usodnejših vidikov v bodočnost, poglabljamo konkreten program, ki ga je nakazal pred sto leti Jan Kollár. — Snov, ki jo je obravnaval dr. Burian v dveh predavanjih in ki jo ima pripravljeno o vmesni dobi (preporod) bi bilo treba obenem s pregledom vzajemnostnega dela v novejši dobi strniti v enotno, bibliografsko podprto knjigo. Upamo, da bo naš učeni raziskovalec pripravil to knjigo in da se za njo najde tudi založnik Kajti tak celoten vpogled in pregled bo šele nazorno pokazal in znanstveno trdno dokazal, da delo za vzajemnost med slovanskim severom in jugom ni samo amaterstvo posameznikov, marveč nadaljevanje stare tradicije. In ta tradicija se ni razvila samo na občutju krvne in jezikovne sorodnosti, marveč tudi na instinktivnem dojetju našega svetovnopolitičnega položaja, smisla naše zgodovine in potrebe odpora zoper vekoviti pritisk germanstva na tla, ki jih naseljujemo. Najnovejši pojavi kažejo, da so bili jalovi vsi upi na spremembo teh zgodovinskih odnosov: usodno trenje se nadaljuje z rafiniranimi kakor tudi z nasilnimi sredstvi, kakor jih niso poznali naši predniki.

To, česar predavatelj sicer ni omenil, a je ležalo v ozadju slovanskega gibanja pred sto leti, je dalo literarno-zgodovinskemu predavanju dr. Buriana neko aktualnost.

—o.

Zapiski

»Življenje in svet« prinese v prihodnji številki, ki izide kot priloga ponedeljkega »Jutra«, na uvodnem mestu članek »Bodoče naloge znanosti«, ki na podlagi izvajanj dr. W. Wolterecka obravnava zlasti problem kozmičnih žarkov in nekaterih znanstvenih vprašanj v zvezi s stratosfero. Zanimiv je tudi prispevek »V začaranem krogu«. Nadaljuje se povest Ivana Potrča »Pastir«. O Aleksandru Dumasu, čigar roman »Trije mušketirji« pričenja izhajati v tej številki v skrajšani izdaji in z ilustracijami Nörrentrandersa, piše A. Debeljak. O izumitelju umetne gume prof. Hofmannu poroča članek »O kemiji ne razumeš ničesar«. V rubriki Iz literarnega sveta se Pavel Karlin spominja nedavnega jubileja bratov Grimm in piše v tej zvezi o literarni kolaboraciji, urednik pa poroča o novih revijah. V rubriki Naš jezik je vreden posebne pozornosti prispevek S. Bunca »O Mačeku in Jakacu«. A. Debeljak nas seznanja s francoskim pisateljem Charlesom Gosom, ki je nedavno predaval v Ljubljani. Rubrika Radio, Televizija, Filatelija in druge prinašajo marsikaj zanimivega. Med besedilom so številne ilustracije. Priporočamo!

Roman Antona Ingoliča »Lukarji« je izdala v zajetni knjigi na 312 straneh Tiskovna založba v Mariboru. Prvi del romana »Zemlja in ljudje« je bil pravkar zaključen v »Ljublj. Zvonu«. (Drugega dela Zvon n e b o prinašal, zato je treba preklicati pomislek, ki smo ga bili izrekli na tem mestu v poročilu o najnovejšem zvezku). Roman »Lukarji« obsega dva dela in je v knjigi popolnoma zaključen. Tako smo dobili v knjižni izdaji enega največjih epičnih spisov naše mlade pisateljske generacije. O knjigi priobčimo v kratkem obširnejše poročilo, za sedaj jo samo naznanjamo in kot prikupno domačo literarno novost priporočamo pozornosti občinstva. Knjiga se lahko naroča tudi pri pisatelju. prof. Antonu Ingoliču v Ptuju, gimnazija. Stane broš. Din 60. vezana v platno pa Din 70.-, kar je spričo okusne opreme prav primerna cena.

Nov zvezek »Proteja« priobčuje na prvem mestu članke ob 80-letnici zaslužnega prirodopisca in geografa Ferdinanda Seidla. Prvi članek je prispeval dr. Pavel Grošelj; v njem označuje s splošnimi potezami osebnost in znanstveno delo jubilanta. V drugem članku ga J. Rakovec prikazuje kot geologa. Naposled piše O. Reja o prof. Seidlu kot meteorologu. Priznavalne besede strokovnjakov iz navedenih strok so pač najlepši šopek, ki ga je dobil častitljivi starosta slovenskih znanstvenikov ob svojem pomembnem življenskem dnevu. — U. R. piše o rastlini z največjim razcvetjem (orjaška puja, Pourretia gigantea). Češki učenjak dr. Josef Kratochvil iz Brna, sodelavec naših »Prirodoslovnih razprav«, je prispeval poljudni članek o dveh zoogeografskih važnih družinah pajkovcev iz jugoslovanskih jam. Viktor Pirnat, ki z vnemo posveča svoje spretno pero našemu morju in posebej še Dalmaciji, je zastopan, z ilustriranim člankom »Okoli trstenskih plantan«. Med drobnimi vestmi čitamo beležke o kačjem strupu, o presaditvi možganov in o sožitju med glivami in žuželkami.

Louis Adamič, ameriški pisatelj slovenskega rodu, je pravkar na predavateljski turneji po širni Ameriki od Atlantika do Pacifika. Predava večidel o vprašanju: »Kje leži bodočnost človeštva«. Kakor je izjavil uredniku clevelandske »Enakopravnosti«, bo ta problem tudi osnovna ideja njegove nove povesti »Cradle of Life« (Zibelka življenja), ki jo je že dokončal in ki izide septembra sočasno v New Yorku in Londonu. Nova povest se razvija v Sloveniji in na Hrvaškem še pred vojno in podaja proces razkrajanja Avstro Ogrske in prihod Jugoslavije. Posredno pa pisatelj posega v nji v razne faze življenja po širnem svetu. Nova knjiga bo v nekem pogledu nadaljevanje romana The Native s Return«. Pisatelj sodi o nji, da bo njegovo najboljše in tudi najobsežnejše delo, saj bo štelo 500-600 strani. V interviewu tudi pristavlja, da izidejo njegovi »Vnuki« v slovenskem prevodu. Sedaj zbira Louis Adamič gradivo za obsežno knjigo o Ameriki in napoveduje zbirko slovenskih, hrvatskih in srbskih krajših povesti, ki jih je bil že prevel za »Living Age«. Nji bo priključil tudi prevod Cankarjevega »Hlapca Jerneja«. Knjiga izide prihodnje leto pri založništvu Harper.

Sport

Akademsko prvenstvo v alpski kombinaciji

Letošnje akademsko državno prvenstvo v alpski kombinaciji se je vršilo v sredo in četrtek na Zelenici. Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzel rektor univerje g. dr. Maks Samec. Smuk se je vršil v sredo, in sicer na progi, ki je pričela sredi plaza pod Begunščino, se vila mimo sedla pod kočo ter končala ob vznožju velikega plazu. Tekmovalci, po številu 14, člani obeh akademskih organizacij iz Ljubljane JASO in ASK, so prevozili progo v drznem smuku. Dasi je bil sneg malo težak, kar priča 13 parov polomljenih smuči, večina seveda že v treningu, se je tekmovanje vendar izvršilo brez vsakršne nezgode. Zmagal je v smuku Dečman Tone, ki je bil tudi stilno najboljši.

Rezultati smuka: 1. Dečman Tone JASO 1:24.9, 2. Omerza Igor JASO 1:26.7, 3. Šorli ASK 1:27.7, 4. Pernuš JASO 2:04.1, 5. Žvan ASK 2:04.8.

Izven konkurence je dosegel Frenk Čarman 1:25.8. Lep vtis je napravil 12 letni Mulej, ki je prevozil progo v času 2:04.

Naslednji dan se je vršila tekma v slalomu. Proga je bila odlično speljana, start na vrhu Triangla, cilj pred kočo, tako da je znašala višinska diferenca 100 m. Ponovno je zmagal olimpijec Dečman. Razen njega sta stilno ugajala Kersnik in Dolenc.

Tehnični rezultati tekme: 1. Dečman Tone JASO 1:52.9 (58.8—54.1), 2. Šorli Marjan ASK 2:01,5 (1:03.3—55.02+3), 3. Kersnik Aleš JASO 2:06.5 (1:01.1—1:02,4+3), 4. Dolenc Karl ASK 2:07.1, 5. Omerza Igor JASO 2:08.3, 7. Žvan ASK 2:12.3.

Za kombinacijo so se plasirali: 1. Dečman Tone (JASO), ki si je osvojil naslov akademskega državnega prvaka, 2. Šorli (ASK), 3. Omerza (JASO), 4. Dolenc (ASK), 5. Žvan (ASK), 6. Pernuš (JASO).

Organizacija tekem je bila v rokah JASO ter je dobro uspela.

Primorje : Celje

Jutri ob 15.30 se bo pričela na Glaziji v Celju podsavezna prvenstvena tekma med ljubljanskim Primorjem in SK Celjem. Primorje bo po dolgem presledku zopet gostovalo v Celju. Kakor znano, je Primorju prejšnjo nedeljo v Ljubljani šele po trdi borbi uspelo odpraviti Celje s tesnim rezultatom 2:1, čeprav je Celje nastopilo v oslabljeni postavi. Primorje se bo moralo jutri zelo potruditi, če bo hotelo preprečiti neprijetno presenečenje, ker bo Celje spet igralo v pojačeni postavi.

Za tekmo vlada v Celju zelo živahno zanimanje, saj bo igral z SK Celjem njegov najtežji nasprotnik. Tekmo, ki bo gotovo zelo živahna in napeta, bo sodil g. Lukežič iz Ljubljane. Ob 14. se bo pričela predtekma.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Moštvo, ki potuje v Kamnik naj bo ob 18.30 pred Emono. Prvo moštvo pa ob 19. istotam. Slamič in Zemljič počakata v Celju.

JZSS (Zbor smuških učiteljev) razpisuje tečaj za savezne smuške učitelje. Tečaj se bo vršil od 15. aprila do vštevši 25. aprila v koči pri Sedmerih jezerih. Podsavezni oziroma klubi naj prijavijo v ta tečaj samo člane, ki so smuško-tehnično (praktično) popolnoma izvežbani. Udeleženca, ki ne bi obvladal vse osnovne like, bo vodja tečaja zavrnil. Prijavijo naj se v prvi vrsti člani, ki imajo v zimski dobi možnost za učenje smučanja, ter so stari najmanj 20 let. Prijavnine ni. Skupni odhod na Sedmera jezera bo 14. aprila po prihodu jutranjega vlaka s postaje Bohinjska Bistrica. Cena hrane in prenočišča se bo še pravočasno objavila. Izpiti se bodo vrliši istotam 25. in 26. aprila. Kandidati, ki nameravajo polagati samo izpite, tako praktične, kakor teoretične, morajo biti v koči pri Sedmerih jezerih najkasneje 24. aprila zvečer. Seznam učne tvarine ter savezni učni načrt se dobi proti odškodnini Din 5.— po pošti Din 7.— v savezni pisarni. Prijave je poslati najkasneje do 8. aprila na JZSS Zbor smuških učiteljev, Ljubljana, Tyrševa 1. Na zakasnele prijave se ne bo moglo ozirati.

JASO. Danes ob 18. seja na tehniki. Vsi tovariši odborniki naj se seje sigurno udeležijo, zlasti tovariša Frlan, Marko in Kump.

Iz US Planica. Ponovno se naprošajo reditelji, ki so vršili službo 15. t. m. v Planici, da nemudoma oddajo rediteljske in druge znake pri blagajni kavarne Evrope.

SK Ilirija (hazenska sekcija). Redni gimnastični trening drevi ob 18.30 v telovadnici na liceju. Udeležba je za vse članice obvezna.

SK Jadran. Danes ob 20. sestanek prvega moštva pri M. Sokliču, zaradi event. jutrišnjega gostovanja. **(Plavalna sekcija).** V nedeljo ob 10. članski sestanek pri Sokliču. Priti morajo zlasti Vodopivec, Češnovar, Walland, Premelč in Ahčin.

SK Mars. V nedeljo ob 8. naj se javi kompletno juniorsko moštvo na igrišču Primorja, prvo moštvo pa ob 9. istotam. Novak, Dolinar gotovo.

Vremenska poročila

Kranjska gora Rateče: 2 C, jasno, mirno, 10 cm srenja, **Vršič, Krnica, Tamar:** 100 cm srenja, smuka ugodna, **Bistrica, Boh. jezero:** 5 C, pooblačilo se je, mirno, **Bled Jezero:** 5 C, jasno, **Pokljuka** 25. t. m.: 1 C, jasno, 120 cm solnatega snega, smuka idealna, **Pohorje** 26. t. m.: **Senjorjev dom:** —2 C, jasno, mirno, 55 cm snega, smuka idealna, **Peca** 26. t. m.: —2 C, jasno, mirno, 125 cm srenja, smuka idealna, **Mozirska koča na Golteh** 26. t. m.: —4 C, jasno, mirno, 80 cm snega, pršič, smuka idealna, **Korošica** 26. t. m.: —5 C, jasno, mirno, 300 cm snega, smuka idealna.

Kocbekov dom na Korošici: —5 C, nekoliko oblačno, snega okrog 300 cm, pršič. Iz Luč zimska markacija. **Mozirska koča na Golteh:** —1 C, oblačno, snega okrog 50 cm, zrnat. Smuka prav dobra.

VLAŽNA HIŠA — JETIČNO TELO!

Uspešno izoliranje proti mokroti, talni vlagi, ter proti hišni gobi, največjemu škodljivcu, izvrši zanesljivo in solidno po preizkušeni metodi, mestni stavbenik

HUGON SCHELL

LJUBLJANA — MAURERJEVA UL. 29.

Na zahtevo neobvezen ogled in proračun.

Konkurs za izradu idejne skice za novu zgradu železničke stanicu u Sarajevu

Generalna direkcija državnih železnica razpisuje utakmicu za izradu idejne skice za novu zgradu železničke stanice u Sarajevu pod sledećim uslovima:

Utakmica je opšta i pravo na učestvovanje u njoj imaju svi diplomirani arhitekti i gradjevinski inženjeri, državljani kraljevine Jugoslavije i diplomirani arhitekti i gradjevinski inženjeri Rusi, koji žive u granicama ove kraljevine.

Ocenjivački sud sastavljaju:

1. Pomočnik direktora drž. železnica u Sarajevu inž. Č. Milojković.
2. Pretstavnik Drinske banovine g. arh. Dušan Starčević, šef arh. otseka.
3. Pretstavnik opštine grada Sarajeva, g. inž. M. Popara.
4. Pretstavnik udruženja J. I. A. sekcije Sarajevo g. inž. M. Skakić.
5. Šef otseka za zgrade gen. direkcije g. arh. F. Schmidinger.
6. Arh. gen. direkcije g. Dušan Manojlović, viš. savetnik gradj. odel.
7. Zamenik načelnika gradjevinskog odelenja direkcije Sarajevo g. inž. B. Stojadinović.
8. Viš. kontr. S. K. odelenja direkcije Sarajevo g. P. Alavanić.

Njihovi zamenici:

1. Inž. Anton Baidasar, profesor srednje tehn. škole u Sarajevu.
2. Inž. Borislav Golubović, šef otseka gradj. odelenja direkcije Sarajevo.

Sve crteže sa prilozima i kuvertom predati u zapečaćenom zavoju do zaključno 1. maja 1936 god. gradjevinskom odelenju železniške direkcije u Sarajevu, soba br. 133, III sprat ili najbližoj pošti. na istu adresu.

Nagrade za ovaj rad sledeće su:

1. Prva nagrada . . . Din 20.000.—
2. Druga „ . . . „ 15.000.—
3. Treća „ . . . „ 10.000.—

Ocenjivački sud može predložiti za otkupe, u ukupnoj sumi od 15.000.— Din i neke od ostalih radova.

Uslovi za ovu utakmicu mogu se dobiti u Beogradu kod generalne direkcije a u Zagrebu, Ljubljani i Sarajevu kod oblasne direkcije (Gradjevinsko odelenje) po ceni od dinara 20.—

Gradjevinsko odelenje generalne direkcije državnih železnica G. D. br. 145.164/35.
9. marta 1936 god. Beograd.

Načelnik gradjevinskog odelenja
generalne direkcije drž. železnica:
Inž. V. Žakić s. r.

Kalinovska tovarna šamota d. d. Kalinovo ČSR

Stalno na zalogi za peči za žganja apna, za topilnice, za kotle ter za kupole peči:

šamot, silikatni kamen, C. R. specijalni kamen itd.

Zastopstvo za Staro in Južno Srbijo: Ivan Savić, tehnična prodajalna Beograd — Kralja Milana ul. 48. — Za druge kraje Jugoslavije: Bačvanska tovarna cementnega blaga in stavbeno d. d., Subotica — Markovićeva 4.

†

V globoki žalosti naznanjamo žalostno vest, da je naša srčno ljubljena mamica, stara mamica, prababica, sestra in teta, gospa

BILINA FRANJA

danes, dne 27. t. m. po dolgem trpljenju v 79. letu svoje starosti, previdena s tolažili sv. vere boguvdano umrla.

Pogreb naše drage se bo vršil v nedeljo, dne 29. t. m. ob pol 15. uri iz hiše žalosti, Židovska ul. št. 1, na pokopališče na Viču.

München, Karlsruhe, Karlovy Vary, Ljubljana, 27. marca 1936.

ŽALUJOČI OSTALI.

H. CVETIN: 23

Zadnja stran

Odtod je zdrknil čez nekaj trenutkov še mace globje, osvetlil vrata omarice, ki je bila napravljena v spodnjem delu pisalne mize, iskaje zadrhtel sem in tja in se nazadnje z vso svojo rezko svetlobo uprl v ključavnico na vratih.

Tam je tudi obstal.

Takoj nato so se jeli plaziti po gosti preprogi komaj slišni koraki.

Moška postava se je izluščila iz teme, plavala nekaj trenutkov v slepečem žarku in spet izginila.

Rahel žvenket, kakor da bi kovina zadela ob kovino — in v svitu svetiljke je segla roka proti ključavnici. Majhen sveženj vetrihov raznih oblik se ji je bliskal med prsti.

In spet tisti rahel žvenket, ko je vtaknila prvi vetrih v ključavnico. In ob slehernem nadaljnjem poizkusu z novim ključem se je žvenket ponovil.

To je trajalo nekaj minut.

Nato se je začul komaj slišen tlesk, glas, ki mu človek ne bi bil prisodil posebnega pomena. A takoj za tem so se vrata omarice odprla.

Žarek svetiljke je zdaj obsijal debele svežnje listin in uradnih spisov.

Hlastno ogibaje se vsakega izdajalskega šuma je roka jemala sveženj za svežnjem iz omarice, jih hitro prebirala in jih nato metala na tla.

Že je bil predal skoraj do polovice izpraznjen, ko je pretrgal tišino nenavaden šum. Bilo je, kakor da bi tiho zaškripala slabo namazana vrata.

V naslednjem trenutku je zažarela stropna luč.

Njen svit je padel na moža v črnem trikoju, ki je žuel zraven pisalne mize na tleh, in na tatinsko svetiljko, ki je stala nedaleč od njega na stolu.

»Roke kvišku — in nobenega sumljivega giba, če hočete poslušati dober svet — — !« je rekel Boris Moravec, ki je stal v nočni halji med odprtimi vrati. Črno ustje samokresa, ki ga je držal v roki, je bilo neznancu zadosten razlog, da je ubogal povelje, obenem pa vstal.

Nenehoma strahujoč samozvanega gosta z orožjem, je dr. Moravec počasi stopal proti njemu. Njegove oči so bile čvrsto uprte v moža, kakor da bi si hotele vtisniti vsako podrobnost njegovega obraza — kuštrave lase, ki so mu viseli na čelo, ostri orlovski nos in košate brke, ki so mu preraščali vrhnjo ustnico.

»Da se mi ne ganete!« je svareče ponovil, ko je obstal pred vlomilcem in ga jel z levico tipati po telesu.

»Orožja nimate — « je nato zadovoljno pokimal. »Tem bolje za vas.«

Obotavljaje se je stopil nekaj korakov nazaj, kakor da bi hotel ustvariti med seboj in med nasprotnikom varno razdaljo. Šele tedaj se je ozri na pisalno mizo in na odprto omarico, in bied nasmeh mu je zaigral okoli ust.

»Hm, — stari uradni spisi, ki nimajo več nobene vrednosti, vas čudno zanimajo, prijatelj — « se je porogal. »V tistemle predalu ni prav nič drugega kakor papirji brez vrednosti! — Škoda, da ste toliko tvegali, ali ne?«

Zdaj je oni prvikrat odprl usta. Glas mu je zvenel čudno hripavo, ko je rekel:

»Morda je bilo tudi kaj drugega, kar sem iskal v vaši pisalni mizi!«

Dr. Moravec je pokimal. »To sem si skoraj že mislil! — Denarja iščete, kaj ne? — Na žalost vas moram spet razočarati! Razen nekaj kovačev v moji listnici ga ni beliča pri hiši!«

Obmolknil je in vprašujoče pogledal vsiljivca, kakor da bi pričakoval pojasnila. A ta je molčal in zamišljenno strmel v tla. Šele čez nekaj časa je vprašal:

»Kako dolgo naj še držim roke tako? — In kaj je, kar hočete storiti z menoj?«

»Zastran tega si nikar ne belite glave, prijatelj. Že prejle sem telefoniral po policijo. Vsak čas mora priti. — In kar se tiče vaših rok — — nu, saj ne bom neusmiljen. Pobesite jih, a varujte se vsakega sumljivega giba! Samokres, ki ga imam v roki, je ostro nabit!«

Vlomilec je počasi pobesil roke. Njegove oči so se s čudnim izrazom upirale v dr. Moravca. Nato je mahoma stopil korak proti koncipijentu

»Stojte!« je ta razburjeno zaklical.

Vlomilec je zmajal z glavo. »Mislim, da je najboljše, če vam povem kar zdaj — —«

»Stojte!« ga je z rezkim glasom posvaril Moravec. »Stojte, človek — — če ne — — Bog mi je priča — — ustrelim vas kakor steklega psa — «

»Tega ne boste storili — — « je zamrmral vlomilec in stopil korak proti njemu.

★

»Tako — tu mora biti!« je komisar Remec zaklical šoferju, ki je sedel zraven njega za vodilom odprtega voza. »Stojte!«

Zavore so zaškripale, in voz se je ustavel. Še preden je popolnoma obstal, se je bil Remec z drznim skokom pognal na cesto. Nato je pokimal redarjema, ki sta sedela za njim v ozadju voza.

Redarja sta hlastno storila po njegovem zgledu.

Ko so stali vsi trije na cesti, se je komisar spet obrnil k šoferju. »Trikrat zatrobite!«

Takoj nato je rezki glas avtomobilske trobilje pretrgal nočno tišino.

Remcu ni bilo treba dolgo čakati. V prvem nadstropju se je odprlo okno. Postava dr. Moravca se je ostro zarisala v svetlem okvirju.

»Ste vi, gospod komisar?«

»Da — ali ga imate?«

Moravec je počasi pokimal. »Seveda — «

»Tedaj nam vrzite hišni ključ — —«

»Ni treba. Sam pridem odpret.«

»Da vam med tem ptiček uide!«

»Tega se ni več bati«, je rekel koncipijent in se umaknil od okna.

Takoj nato je v stopnišču zažarela luč.

Remec in njegova dva redarja so bili že preplezali vrtni plot in so zdaj stali pred vrati in čakali.

Skozi šipe so videli dr. Moravca, kako je urno pritekel po stopnicah.

Nato je zaškrtnil ključ v ključavnici. Vrata so se počasi odprla. Z lahnim priklonom je dr. Moravec, ki je imel še vedno nočno haljo povrhu pidžame, spustil može mimo sebe v vežo.

»Ali ste ga zvezali — ali kam zaprli«, je nestrpno vprašal Remec.

Koncipient jej zmajal z glavo. »Ne to ne ono, gospod komisar«.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.- v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana.

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Frizerko
prvovrstno, ki zna tudi nemški sprejmemo Frizerski salon »Ema«, Domaldova 4 Split 6724-1

Modeler
dobro izvežban herihtar (Herrichter), dobi stalno službo v večji čevlj. delavnici. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Čevlji«. 7054-1

Mesarskega pomočnika
dobrega sekača, sprejmem takoj, event. dam na račun mesnico, proti kaviciji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Zanesljiv št. 29«. 7071-1

Atelje Bazanella
sprejme takoj več samostojnih prvovrstnih pomočnic za boljše delo. Začetnice se ne sprejme. Plača 30—40—50 Din dnevno. 7063-1

Natakarico
(jedilonošo), prijetne zunanjosti, z dobrimi spričevali, sprejmem takoj. Nameščenje stalno. Osebno se predstaviti: Gostilna pri »Orlu«, Zagreb, Frankopanska ul. 13. 7069-1

Natakarico
čedne zunanjosti, s kavcijo 3500 Din, sprejme takoj za kantino pri gradnji železnice Anton Kralj, Mirna 22. 7030-1

Trgovski pomočnik
perfekten železninar, vojaščine prost, dober in zanesljiv prodajalec, dobi namestitev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra s prepisi spričeval pod »Pošten in zanesljiv«. 6975-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par; davek Din, za dajanje naslova 5 Din. najmanjši znesek 17 Din

Pletilja
dobra moč, želi premeniti mesto. Gre tudi na deželo. Ponudbe pod »Dobra moč 200« na ogl. odd. Jutra. 7057-2

Manufakturist
agilen prodajalec, pošten, s 10letno prakso, star 38 let, s prima referencami, vešč slov. in nemškega jezika, želi premeniti mesto. Ponudbe na podružnico Jutra Jesenice pod »Neporočen«. 7008-2

Inteligentna gospodična
Nemka, želi mesta vzgojiteljice k otrokom, v boljši rodbini v Sloveniji. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »M. M.« 6965-2

Kuharica
srednjih let, sposobna v pripravi mesnih in močnatih jedi, želi nameščenje v restavraciji ali boljšo gostilno. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sposobna«. 7034-2

Mesarski pomočnik
in prekajevalec, priden, pošten, vojaščine prost, išče zaposlitve v mestu ali na deželi s 1. aprilom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vešč prekajevalec«. 7005-2

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Mačohe
svetlomodre, za saditev takoj, kupimo in plačamo. — Ceno in količino na ogl. odd. Jutra pod »Mačohe«. 6960-6

Les

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Bukove cepanice
suhe in zdrave, proda na vagone po Din 1050 iz postaje Št. Janž na Dol. graščina Boštanj p. Boštanj. 6999-15

Kolesa

Kolesa
poniklja in kromirane, naprodaj po neverjetno nizkih cenah. — Stara kolesa jemljemo v račun. NOVA TRGOVINA, Tyrševa 36. 7058-11

Knjige

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Knjižnico
dobro ohranjeno, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7037-8

Stroji

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Lanz lokomobilo
na pregreto paro, 50 KS, s pregrevalcem, zgrajeno leta 1922., ki si jo lahko ogledate v obratu, nadalje dynamo za istosmerni tok 16 KW, 110 voltov, proda takoj tvrdka: Herz & sin, tovarna salame, Banatski Karlovac. 6938-20

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Denar na hranilne knjižice
vseh denarnih zavodov, dobite takoj. Strogo solidno poslovanje.
Bančno komis. pisarna
Rudolf Zore
Ljubljana, Gledališka 17. Telefon 38-10. Priložite znamke! 6932-16

Din 200.000 posojila
gotovine, potrebujem na milijonsko premoženje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Neobremenjeno«. 7022-16

Hranilne knjižice
Mestne hranilnice Kranj, Din 10.000 in Celjske posojilnice d. d. Din 17.000, takoj prodam za gotovino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »90%«. 7069-16

Hranilno knjižico
Jugobanke kupimo in plačamo takoj v gotovini po najvišji ceni. Informacije daje bančna posl. pisarna Alojzij Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ul. 14/I., telefon 35-10. 7051-16

Vse denarne zadeve
terjatve v hranilnih knjižicah vseh denarnih zavodov, vrednostne papirje (Vojno škodo)
Vam kupi in proda
izposluje in vnovči vse hranilne knjižice
takoj v gotovini
izvede hranilne knjižice v polni vrednosti na vknjižbo in izposluje kredit na hranilne knjižice.
Vlagatelji in dolžniki
glede poravnave Vaših dolgov pri denarnih zavodih in glede terjatev v hranilnih knjižicah se obrnite samo na tvrdko
Alojzij Planinšek,
trg. bančna posl., Ljubljana, Beethovnova ul. 14/I, vrata 19, ki Vam jamči za strogo solidno izvedbo. — Znamko za odgovor. Telefon 35-10. 6930-16

Kupim
hran. knjižice Kmetske posojilnice v Ljubljani do Din 100.000. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »100.000«. 7045-16

Posojilo
Din 170.000, iščem za kratko dobo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »170.000 Din«. 7046-16

Med mestom in deželo
posreduje Jutrov mali oglasnik

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Velik travnik
skoro 7.000 kv. m, zelo primeren za večje stavbišče, prav do tja sega vodovod in električna napeljava, zelo ugodno naprodaj na cesti v Rakovo jelšo, trnovsko predmestje. Vpraša se Cesta 29. oktobra 9/II. 7041-20

Stavbne parcele
za vilo »Stadion«, v neposredni bližini nove gimnazije, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7038-20

Industrijsko zemljišče
v gorenjskem mestu, 1 ha 60 a, vodna moč, razne stavbe (hiša, neizvršena večja zgradba itd.) poceni naprodaj. Želje sporočite na ogl. odd. Jutra pod »1930« v svrho direktnega odgovora. 7026-20

Stanovanje odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dvosob. stanovanje
oddam za maj. A. Kunc, Gosposka ul. 7. 7040-21

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljeno sobo
oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7042-23

Opremljeno sobo
s separiranim vhodom, v I. nadstropju, oddam takoj. — Idrijska ulica 11 (Stan in dom). 7044-23

Sončno sobo
zračno, s separiranim vhodom, oddam. Napoleonov trg 6/III. 7050-23

1—2 gospodični
vzamem na stanovanje in hrano. Novi trg 5/I, levo. 6966-23

V najem

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Lesno skladišče
večje, oddam v najem, z veliko novo stavbo, pripravljeno za rezan les in zraven obstoječo pisarno. — Skladišče se nahaja na najprometnejšem kraju med mestom Brežice in kolodvorom ob cesti. Jože Cirnski, Brežice, Sv. Lenart. 7006-17

Lokali

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Frizerski salon
moški in damski, zelo poceni prodam, v Mariboru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7064-19

Trgovski lokal
s stanovanjem, event. skladiščem, Sv. Petra cesta, oddam v najem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7047-19

Brivski frizerski salon
v Ljubljani, na zelo prometni točki, naprodaj pod ugodnimi pogoji. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1 mesec na poskušnjo«. 7010-19

Dražbe

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dražba trgovske hiše
Dne 4. IV. 1936 ob 9. uri dopoldne se vrši pri sreskem sodišču v Kranju, soba št. 7 dražba trgovske hiše v Zg. Kokri, ki leži ob cesti, s pašnikom in vrtom, v kateri hiši se je do sedaj izvrševala mala trgovina. Najmanjši ponudek znaša 35.000 Din ter bi bilo možno kupnino v dogovoru z upniki plačati tudi s hranilnimi knjižicami Mestne hranilnice v Kranju. Pojasnila daje pisarna dr. Igo Šilarja, odvetnika v Kranju. 6852-32

INSERIRAJ V „JUTRU"

Razno

TRENCHCOATE ter vsa OBLAČILA v ogromni izbери, odlično izdelana si nabavite najugodnejo pri PRESKERJU Sv. Petra c. 14 Telefon 38-83

Telefon 205.
Suha drva premog karbopaket dobite pri
I. POGAČNIK
Bohoričeva ul. št. 5

Uspešen preobrat V PRANJU FINIH TKANIN

Potem, ko je po vsem svetu dosegel odločilen uspeh, je dospel tudi k nam

TEXIL

ki pomeni epoho, ker je brez luga in mila.

Trpežnost tkanin je mnogo večja!
Pranje je udobno, hitro in poceni!
Da tudi v najtrši studenčnici obilno peno!

Samo enkrat preizkusite in uporabljali boste nato le TEXIL, čudovito pralno sredstvo!

Dobite ga v vseh drogerijah, parfumerijah, trgovinah z mešanim blagom, trgovinah z barvami in trgovinah z nogavicami.

Originalni zavoj **Din 2·50**

PHILIPS RADIO

Vam prinaša najbogatejši program tudi najbolj oddaljene postaje brez motenj in praskanja.

DOLGOROČNA ODPLAČILA.

PHILIPS RADIO
NAJVEČJA RADIO INDUSTRIJA SVETA

G. Th. Rotman:

Kapitan Kozostrelec gre v Ameriko

104

In tako se je nesrečno potovanje kapitana Kozostrelca nazadnje vendarle srečno končalo, kakor se spodobi vsaki lepi povesti. »Tega potovanja ne bom zlepa pozabil!« je vzdihnil kapitan. Vinko in Tinko sta pa o počitnicah lepo popisala vse skupne prigode, in njima dvema gre hvala, da smo jih mogli priobčiti v »Jutru«.

Konec

Planinski dom r. z. z o. z. v Tržiču

vabi

na **redni občni zbor**, ki se bo vršil v soboto dne 4. aprila 1936 v prostorih kavarne hotela Lončar ob 20. uri zvečer s sledečim dnevnim redom.

1. Otvoritev ter imenovanje zapisnikarja in 2 overovateljev zapisnika občnega zbora.
2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročilo predsedstva.
4. Poročilo nadzorstva in revizorja.
5. Odobrenje računskega zaključka in bilance za l. 1935.
6. Volitev upravnega odbora in nadzorstva.
7. Sprememba pravil po predlogu SPD Tržič.
8. Slučajnosti.

Predlogi se morajo 5 dni pred občnim zborom predložiti pismeno načelstvu zadruge.

Ako ob določeni uri občni zbor ne bi bil sklepčen, se vrši drugi občni zbor z istim dnevnim redom istega dne, istotam ob 20.30 uri, ter sklepa brez ozira na število navzočih članov.

Odbor - Planinski dom, r. z. z o. z. Tržič.

RADIO

Točne sporede vseh domačih in inozemskih oddajnih postaj na kratkih, normalnih in dolgih valovih najdete v ilustrirani tedenski reviji za radio, gledališče, film »Naš val«. Mesečna naročnina Din 12. Zahtevajte brezplačno in brezobvezno na ogled en izvod. Uprava: Ljubljana, Knafljeva ulica 5.

★

Izvleček iz programov

Sobota, 28. marca

Ljubljana 12: Plošče. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 14: Vremensko poročilo. — 18: Za delopust igra radio orkester. — 18.40: O medionizmu (prof. Jos. Šimenc). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Zunanjepolitični pregled (dr. A. Kuhar). — 20.15: Ronny jazz. — 21.15: Pozor! Uganite za nagrado konec »Čudne zgodbe profesorja Hudobivnika«. Zvočna igra, napisal g. Joža Vombergar, izvajajo člani rad. dram. družine. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radio orkester.

Nedelja, 29. marca

Ljubljana 8: Telovadba (vodi prof. Marjan Dobovšek).— 8.30: Čas, poročila, spored.— Postni govor (dr. Mihael Opeka).— 10: Pre- 8.45: Pevski nastop zbora »Savac«.— 9.40: nos cerkvene glasbe iz cerkve sv. Cirila in Metoda.— 11: III. mladinski koncert Glasbene Matice v Ljubljani. 12.30: Čas, spored, obvestila.— 12.45: Ura lahke citraške glasbe (tercet Vesna).— 13.15: Plošče po željah. 16: Zvišajmo rodovitnost sadnega drevja (inž. Skubic).— 16.20: Pisano polje (Radio orkester).— 17: Pomlad na vrtu (g. A. Lap, ravnatelj mestnih nasadov).— 17.40: Radio orkester.— 18.40: Razvoj slovenske drame XII. 19: Čas, poročila, spored.— 19.30: Nac. ura.— 20: Beethoven: Pomladanska sonata v f-duru (plošče).— 20.15: Prenos cerkvenega ljudskega koncerta iz cerkve sv. Petra v Lj.: Postne pesmi.— 21.30: Prenos iz Zagreba: Gospin plač, narodni običaj iz Hercegovine.— 22: Čas, vreme, poročila, spored.— 22.15: Veseli zvoki (Radio orkester).—

Kdor oglašuje ta napreduje!

ŠPEDICIJA TURK Ljubljana

prevzema

OCARINJENJE
vseh uvoznih in izvoznih pošiljk, in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija po njej deklariranega blaga in vse informacije brezplačno
Telefon interurban 24-59. Vilharjeva c. 33 (nasproti nove carinarnice)

PREVAŽANJE
vsakovrstnega blaga bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko vprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi avtomobili
Telefon interurban 21-57. Masarykova c. 9 (nasproti tov. kolodvora)

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Mirko Novak. — Vsi v Ljubljani